

Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ*

Σχολικό έτος 2003-2004

Υπεύθυνος φορέας: **Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος**
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Γ΄ Κ.Π.Σ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους)

Ενέργεια 2.2.1.: «Αναμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και
εκπαιδευτικού υλικού στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια
εκπαίδευση»

Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.γ.: «Πειραματικά Προγράμματα Εκπαίδευσης»

Τίτλος Έργου: *«Διεύρυνση της Ενέλικτης Ζώνης στην Πρωτοβάθμια
Εκπαίδευση»*

Επιστημονικός υπεύθυνος έργου: **Γεώργιος Ν. Σκαλιάπας**
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ISBN: 960-407-166-1

Παραγωγή: Χρωμοτύπ Θεσσαλονίκης α.ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος του Προέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου</i>	5
<i>Εισαγωγικό Σημείωμα</i>	7
<i>Σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα της Ενέλικτης Ζώνης</i>	8
5^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩ	
ΘΕΜΑ: «Το αβγό πηγή ζωής»	13
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΣΚΙΝΟΥ	
ΘΕΜΑ: «Τέσσερις μάγισσες, οι κόρες του χρόνου. Ένα ταξίδι μαζί τους»	22
4/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΟΠΟΛΗΣ	
ΘΕΜΑ: «Αναζητώντας την παράδοση της Αρχίπολης»	29
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	
ΘΕΜΑ: «Η ελιά»	34
6^ο ΜΟΝΟΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΟΛΗΣ ΚΩ	
ΘΕΜΑ: «Τα Παραμύθια»	45
2/Θ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΑΝΟΡΜΟΥ ΚΑΛΥΜΝΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	
ΘΕΜΑ: «Κάλυμνος: Λαϊκή Παράδοση»	56
1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΚΟΝΟΥ	
ΘΕΜΑ: «Υγιεινή διατροφή και φυσική άσκηση»	69
4^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΥ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	
ΘΕΜΑ: «Αμπέλια, Σταφύλια, Κρασιά»	74
8/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΑΣ ΑΝΔΡΟΥ	
ΘΕΜΑ: «Δημιουργία μαθητικής δανειστικής βιβλιοθήκης»	80
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΨΙΝΘΟΥ	
ΘΕΜΑ: «Δυο άκρες... της ζωής μας: Νότος - Βορράς, Ρόδος - Φλώρινα, Ψίνθος - Νίκη»	86
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΠΑΡΟΥ	
ΘΕΜΑ: «Διαχείριση Συναισθημάτων»	91

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Υπ.Ε.Π.Θ., μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με την εφαρμογή και την αξιολόγηση του καινοτόμου προγράμματος «Ευέλικτη Ζώνη» (Ε.Ζ.) σε σχολικές μονάδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, επιδιώκει την υιοθέτηση από τους εκπαιδευτικούς εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης. Σκοπός του προγράμματος είναι η σύνδεση της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή που θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης βασίζεται στην αναδιάρθρωση του σχολικού χρόνου, ώστε να διατίθενται τουλάχιστον δύο ώρες από το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου για τη μελέτη θεμάτων, που παρουσιάζουν γενικότερο ενδιαφέρον, με διαδικασίες συλλογικής διερεύνησης. Παράλληλα η Ε.Ζ. δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των καινοτομιών που εισάγουν το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο σημερινό σχολείο.

Στο πλαίσιο της δημοσιοποίησης-διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος, πραγματοποιείται η παρούσα έκδοση, στην οποία δημοσιεύονται σχέδια εργασίας που εκπονήθηκαν από μαθητές/τριες σε συνεργασία με τους δασκάλους/ες τους κατά τη διάρκεια υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος. Η επιλογή του υλικού πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τους κατά τόπους σχολικούς συμβούλους, με τα μέλη των Τοπικών Επιτροπών Στήριξης και το μέλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που ήταν υπεύθυνο στην αντίστοιχη διοικητική περιφέρεια. Το περιεχόμενο του περιοδικού αποτελεί ένα πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό, που θεωρούμε ότι μπορεί να δώσει αφορμή για ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών και από άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Θα επιθυμούσαμε, τέλος, να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας σε όλους τους συντελεστές.

**Ο Πρόεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η παρούσα έκδοση αφορά εργασίες που εκπονήθηκαν με πολύ μεράκι, φαντασία, πάθος και κέφι από Δημοτικά Σχολεία και Νηπιαγωγεία της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Οι σχολικές μονάδες έστειλαν τα προγράμματα τους σε ηλεκτρονική μορφή και όπως διαπιστώνεται υπάρχουν διαφορές στην έκταση, στο βάθος επεξεργασίας και στον τρόπο παρουσίασης των σχεδίων εργασίας και των δραστηριοτήτων τους. Όλο το υλικό που συγκεντρώθηκε είναι εξαιρετικά αξιόλογο και λυπούμαστε που δεν μπορεί να συμπεριληφθεί στην παρούσα έκδοση, λόγω του περιορισμένου χώρου. Ωστόσο θα υπάρχει στο δικτυακό τόπο της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Ν. Αιγαίου <http://naigaiou.pde.sch.gr> με τίτλο «ευέλικτη ζώνη - διαθεματικά σχέδια εργασίας», όπου θα συμπεριληφθούν και τα υπόλοιπα προγράμματα που βρίσκονται σε εξέλιξη και θα τελειώσουν μέχρι το τέλος του Σχολικού Έτους.

Έτσι θα αναδειχθεί το έργο των σχολικών μονάδων Π.Ε και Π.Α, το οποίο ενδέχεται να χρησιμεύσει ως πεδίο ανταλλαγής ιδεών και γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ τους.

Ευχαριστούμε θερμά τις σχολικές μονάδες και τους εκπαιδευτικούς, που παρά τις δύσκολες μερικές φορές συνθήκες εργασίας τους (“ηλεκτρονικές”, φυσικές, περιβαλλοντικές), κατάφεραν να παρουσιάσουν δείγματα της δουλειάς τους στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης.

Τέλος, ευχαριστούμε όλους τους συντελεστές αυτής της έκδοσης, τους σχολικούς συμβούλους και τα μέλη των Τ.Ε.Σ. Κυκλάδων και Δωδεκανήσου, τους συνεργάτες μας στην Περιφερειακή Διεύθυνση Ν. Αιγαίου, που συνέβαλαν στη συγκέντρωση, καταγραφή, επιμέλεια και παρουσίαση του υλικού που περιέχεται στην παρούσα έκδοση.

Μαρία Τσαλικίδου

Προϊσταμένη Τμήματος Επιστ/κής

– Παιδ/κής Καθοδήγησης Π.Ε

Περιφέρειας Ν. Αιγαίου

**Κατάσταση σχολείων της περιφέρειας
που υλοποιούν πρόγραμμα Ευέλικτης Ζώνης**

ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΓΡΑΦΕΙΟ
1.	ΔΣ Καλυθιών	Φ.12.1/1023/Γ1/921/18-10-2001	1ο Γραφείο
2.	ΔΣ Σορωνής	Φ.12.1/1023/Γ1/921/18-10-2001	1ο Γραφείο
3.	2ο ΔΣ Αρχαγγέλου	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	1ο Γραφείο
4.	ΔΣ Κοσκινού	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	1ο Γραφείο
5.	ΔΣ Αγ. Μαρίνας Κάσου	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
6.	ΔΣ Αρκάσας	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
7.	ΔΣ Αρχίπολης	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
8.	ΔΣ Δαματριάς	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
9.	2ο ΔΣ Καρπάθου	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
10.	ΔΣ Λάρδου	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
11.	ΔΣ Λίνδου	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
12.	ΔΣ Μαλώνας	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
13.	ΔΣ Μεσοχωρίου	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
14.	ΔΣ Πυλώνας	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
15.	1ο ΔΣ Σύμης	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
16.	ΔΣ Τήλου	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
17.	ΔΣ Φανών	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
18.	ΔΣ Φρυ	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
19.	ΔΣ Ψίνθου	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	1ο Γραφείο
20.	ΔΣ Αγ. Μαρίνας Λέρου(Νικολαΐδιο)	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	2ο Γραφείο
21.	ΔΣ Αλίντων	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	2ο Γραφείο
22.	ΔΣ Άργους	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	2ο Γραφείο
23.	3ο ΔΣ Πόλεως Καλύμνου	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	2ο Γραφείο
24.	ΔΣ Λακκίου	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	2ο Γραφείο
25.	ΔΣ Βαθέος	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	2ο Γραφείο
26.	4ο ΔΣ Πόλεως Καλύμνου	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	2ο Γραφείο
27.	ΔΣ Κεφάλου	Φ.12.1/1023/Γ1/921/18-10-2001	3ο Γραφείο
28.	1ο ΔΣ Πόλεως Κω	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	3ο Γραφείο
29.	2ο ΔΣ Πόλεως Κω	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	3ο Γραφείο
30.	4ο ΔΣ Πόλεως Κω	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	3ο Γραφείο
31.	5ο ΔΣ Πόλεως Κω	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	3ο Γραφείο
32.	6ο ΔΣ Πόλεως Κω	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	3ο Γραφείο
33.	ΔΣ Ζητταρίου	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	3ο Γραφείο
34.	ΔΣ Καρδάμαινας	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	3ο Γραφείο
35.	ΔΣ Μανδρακίου	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	3ο Γραφείο
36.	1ο ΔΣ Πυλίου	Φ.12.1/382/73765/Γ1/14-7-2003	3ο Γραφείο
37.	6ο ΔΣ Πόλεως Ρόδου	Φ.12.1/806/76691/Γ1/17-7-2002	Δ/νση

ΝΗΠΙΑΓΕΙΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	ΟΡΓΑΝ/ΤΑ	ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΓΡΑΦΕΙΟ
1.	3ο Ν/Γ Πόλεως Ρόδου	2	Φ.12.1/810/7716/Γ1/23-7-2002	Δ/νση
2.	18ο Ν/Γ Πόλεως Ρόδου	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	Δ/νση
3.	Ν/Γ Αγ.Μαρίνας Κάσου	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	1ο Γραφείο
4.	1ο Ν/Γ Καλυθιών	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	1ο Γραφείο
5.	2ο Ν/Γ Καλυθιών	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	1ο Γραφείο

6.	3ο Ν/Γ Καλυθιών	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	1ο Γραφείο
7.	1ο Ν/Γ Καρπάθου	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	1ο Γραφείο
8.	2ο Ν/Γ Καρπάθου	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	1ο Γραφείο
9.	1ο Ν/Γ Σύμης	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	1ο Γραφείο
10.	2ο Ν/Γ Σύμης	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	1ο Γραφείο
11.	Ν/Γ Φρύ	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	1ο Γραφείο
12.	1ο Ν/Γ Αγ. Μαρίνας Λέρου	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
13.	2ο Ν/Γ Αγ. Μαρίνας Λέρου	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
14.	Ν/Γ Αλίντων	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
15.	1ο Ν/Γ Πόλεως Καλύμνου	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
16.	Ν/Γ Κάμπου	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
17.	1ο Διθέσιο Ν/Γ Λακκίου	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
18.	2ο Ν/Γ Λακκίου Λέρου	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
19.	Ν/Γ Ξηροκάμπου	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
20.	Ν/Γ Πανόρμου	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
21.	Ν/Γ Σκάλας Πάτμου	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
22.	Ν/Γ Χώρας Πάτμου	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	2ο Γραφείο
23.	3ο Ν/Γ Πόλεως Κω	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	3ο Γραφείο
24.	4ο Ν/Γ Πόλεως Κω	2	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	3ο Γραφείο
25.	6ο Ν/Γ Πόλεως Κω	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	3ο Γραφείο
26.	2ο Ν/Γ Αντιμάχειας	1	Φ.12.1/810/7716/Γ1/23-7-2002	3ο Γραφείο
27.	1ο Ν/Γ Κεφάλου	2	Φ.12.1/810/7716/Γ1/23-7-2002	3ο Γραφείο
28.	2ο Ν/Γ Κεφάλου	1	Φ12.1/404/79521/Γ1/28-7-2003	3ο Γραφείο
29.	Ν/Γ Πυλίου	2	Φ.12.1/810/7716/Γ1/23-7-2002	3ο Γραφείο

ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

1.	Δ.Σ.	ΑΔΑΜΑΝΤΑ ΜΗΛΟΥ
2.	2Ο Δ.Σ.	ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΠΑΡΟΥ
3.	Δ.Σ.	ΑΠΕΙΡΑΝΘΟΥ ΝΑΞΟΥ
4.	4Ο Δ.Σ.	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΥ
5.	1Ο Δ.Σ.	ΝΑΞΟΥ
6.	1Ο Δ.Σ.	ΤΗΝΟΥ
7.	Δ.Σ.	ΠΛΑΚΑΣ –ΤΡΙΟΒΑΣΑΛΩΝ ΜΗΛΟΥ
8.	Δ.Σ.	ΧΩΡΑΣ ΑΝΔΡΟΥ
9.	2Ο Δ.Σ.	ΤΗΝΟΥ
10.	Δ.Σ.	ΑΓ.ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΝΑΞΟΥ
11.	Δ.Σ.	ΣΙΦΝΟΥ
12.	Δ.Σ.	ΓΑΥΡΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥ
13.	Δ.Σ.	ΕΞΩΜΒΟΥΡΓΟΥ ΤΗΝΟΥ
14.	Δ.Σ.	ΜΕΛΑΝΩΝ ΝΑΞΟΥ
15.	Δ.Σ.	ΙΟΥ
16.	Δ.Σ.	ΚΥΘΝΟΥ
17.	Δ.Σ.	ΠΥΡΓΟΥ ΤΗΝΟΥ
18.	Δ.Σ.	ΚΙΜΩΛΟΥ
19.	Δ.Σ.	ΜΕΣΑΡΙΑΣ ΑΝΔΡΟΥ
20.	Δ.Σ.	ΟΡΜΟΥ ΚΟΡΘΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥ
21.	Δ.Σ.	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ
22.	Δ.Σ.	ΒΑΡΗΣ-ΜΑΝΝΑ ΣΥΡΟΥ
23.	2Ο Δ.Σ.	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΥ
24.	3Ο Δ.Σ.	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΥ

25.	Δ.Σ.	ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ
26.	Δ.Σ.	ΑΝΩ ΜΕΡΑΣ ΜΥΚΟΝΟΥ
27.	10 Δ.Σ.	ΜΥΚΟΝΟΥ
28.	20 Δ.Σ.	ΜΥΚΟΝΟΥ
29.	10 Δ.Σ.	ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΠΑΡΟΥ
30.	Δ.Σ.	ΑΓΚΑΙΡΙΑΣ ΠΑΡΟΥ
31.	Δ.Σ.	ΑΡΧΙΛΟΧΟΥ ΜΑΡΠΙΣΣΑΣ ΠΑΡΟΥ
32.	Δ.Σ.	ΝΑΟΥΣΑΣ ΠΑΡΟΥ
33.	Δ.Σ.	ΛΕΥΚΩΝ ΚΩΣΤΟΥ ΠΑΡΟΥ
34.	Δ.Σ.	ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ
35.	Δ.Σ.	ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΕΑΣ
36.	Δ.Σ.	ΙΟΥΛΙΔΑΣ ΚΕΑΣ
37.	Δ.Σ.	ΚΟΡΗΣΣΙΑΣ ΚΕΑΣ
38.	Δ.Σ.	ΜΠΑΤΣΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥ
39.	Δ.Σ.	ΟΠΙΣΩ ΜΕΡΟΣ ΑΝΔΡΟΥ
40.	Δ.Σ.	ΠΙΤΡΙΦΟΥ ΑΝΔΡΟΥ
41.	Δ.Σ.	ΣΕΡΙΦΟΥ
42.	Δ.Σ.	ΦΙΛΩΤΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥ
43.	Δ.Σ.	ΔΑΝΑΚΟΥ ΝΑΞΟΥ
44.	Δ.Σ.	ΒΙΒΛΟΥ ΝΑΞΟΥ
45.	Δ.Σ.	ΗΜΕΡΟΒΙΓΛΙΟΥ ΘΗΡΑΣ
46.	Δ.Σ.	ΑΝΩ ΜΕΡΑΣ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ
47.	Δ.Σ.	ΣΤΕΝΗΣ ΦΑΛΑΤΑΔΟΥ ΤΗΝΟΥ

ΝΗΣΙΑΓΕΙΑ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

1.	20 Ν/Γ	ΝΑΞΟΥ
2.	10 Ν/Γ	ΜΥΚΟΝΟΥ
3.	40 Ν/Γ	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΥ
4.	10 Ν/Γ	ΤΗΝΟΥ
5.	30 Ν/Γ	ΤΗΝΟΥ
6.	40 Ν/Γ	ΤΗΝΟΥ
7.	50 Ν/Γ	ΤΗΝΟΥ
8.	Ν/Γ	ΣΤΕΝΗΣ ΤΗΝΟΥ
9.	Ν/Γ	ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ
10.	10 Ν/Γ	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΥ
11.	20 Ν/Γ	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΥ
12.	30 Ν/Γ	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΥ
13.	50 Ν/Γ	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΣ
14.	Ν/Γ	ΒΑΡΗΣ ΣΥΡΟΥ
15.	Ν/Γ	ΜΑΝΝΑ ΣΥΡΟΥ
16.	Ν/Γ	ΦΟΙΝΙΚΑ ΣΥΡΟΥ
17.	Ν/Γ	ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ ΣΥΡΟΥ
18.	Ν/Γ	ΜΑΡΑΘΙΟΥ ΜΥΚΟΝΟΥ
19.	Ν/Γ	ΑΝΩ ΜΕΡΑΣ ΜΥΚΟΝΟΥ
20.	10 Ν/Γ	ΜΥΚΟΝΟΥ
21.	20 Ν/Γ	ΜΥΚΟΝΟΥ
22.	Ν/Γ	ΕΞΩΜΒΟΥΡΓΟΥ ΤΗΝΟΥ
23.	Ν/Γ	ΑΠΟΛΛΩΝΑ ΝΑΞΟΥ
24.	Ν/Γ	ΓΑΛΑΝΑΔΟΥ ΝΑΞΟΥ

25.	N/Γ	ΜΟΝΗΣ ΝΑΞΟΥ
26.	N/Γ	ΑΡΚΕΣΙΝΗΣ ΑΜΟΡΓΟΥ
27.	N/Γ	ΔΟΝΟΥΣΑΣ
28.	N/Γ	ΣΧΟΙΝΟΥΣΑΣ
29.	N/Γ	ΚΙΝΙΔΑΡΟΥ ΝΑΞΟΥ
30.	N/Γ	ΓΛΙΝΑΔΟΥ ΝΑΞΟΥ
31.	N/Γ	ΔΑΜΑΡΙΩΝΑ ΝΑΞΟΥ
32.	N/Γ	ΧΑΛΚΕΙΟΥ ΝΑΞΟΥ
33.	N/Γ	ΧΩΡΑΣ ΑΜΟΡΓΟΥ
34.	N/Γ	ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΩΝ
35.	N/Γ	ΚΑΤΑΠΟΛΩΝ ΑΜΟΡΓΟΥ
36.	N/Γ	ΚΟΡΩΝΟΥ ΝΑΞΟΥ
37.	N/Γ	ΜΕΛΛΑΝΩΝ ΝΑΞΟΥ
38.	N/Γ	ΒΙΒΛΟΥ ΝΑΞΟΥ
39.	N/Γ	ΚΟΡΩΝΙΔΑΣ ΝΑΞΟΥ
40.	N/Γ	ΑΓ.ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΝΑΞΟΥ
41.	N/Γ	ΑΠΕΡΑΘΟΥ ΝΑΞΟΥ
42.	N/Γ	ΑΙΓΙΑΛΗΣ ΑΜΟΡΓΟΥ
43.	N/Γ	ΦΙΛΩΤΙΟΥ ΝΑΞΟΥ
44.	10 N/Γ	ΝΑΞΟΥ
45.	30 N/Γ	ΝΑΞΟΥ
46.	N/Γ	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΕΑΣ
47.	N/Γ	ΜΕΣΣΑΡΙΑΣ ΑΝΔΡΟΥ
48.	N/Γ	ΚΟΡΗΣΣΙΑΣ ΚΕΑΣ
49.	N/Γ	ΟΡΜΟΥ ΚΟΡΘΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥ
50.	N/Γ	ΧΩΡΑΣ ΑΝΔΡΟΥ
51.	N/Γ	ΓΑΥΡΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥ
52.	N/Γ	ΜΠΑΤΣΙΟΥ ΑΝΔΡΟΥ
53.	N/Γ	ΧΩΡΑΣ ΚΥΘΝΟΥ
54.	N/Γ	ΧΩΡΑΣ ΙΟΥΛΙΔΑΣ
55.	N/Γ	ΔΡΥΟΠΙΔΑΣ ΚΥΘΝΟΥ
56.	N/Γ	ΑΝΩ ΜΕΡΑΣ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ
57.	N/Γ	ΣΙΚΙΝΟΥ
58.	N/Γ	ΘΗΡΑΣΙΑΣ
59.	N/Γ	ΑΝΑΦΗΣ
60.	N/Γ	ΒΟΥΡΒΟΥΛΟΥ ΘΗΡΑΣ
61.	N/Γ	ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ ΘΗΡΑΣ
62.	N/Γ	ΟΙΑΣ ΘΗΡΑΣ
63.	N/Γ	ΠΥΡΓΟΥ ΘΗΡΑΣ
64.	N/Γ	ΒΟΘΩΝΑ ΘΗΡΑΣ
65.	N/Γ	ΜΕΣΣΑΡΙΑΣ ΘΗΡΑΣ
66.	N/Γ	ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΗΡΑΣ
67.	N/Γ	ΚΑΡΤΕΡΑΔΟΥ ΘΗΡΑΣ
68.	10 N/Γ	ΙΟΥ
69.	20 N/Γ	ΙΟΥ
70.	10 N/Γ	ΦΗΡΩΝ ΘΗΡΑΣ
71.	20 N/Γ	ΦΗΡΩΝ ΘΗΡΑΣ
72.	30 N/Γ	ΦΗΡΩΝ ΘΗΡΑΣ
73.	10 N/Γ	ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ ΘΗΡΑΣ
74.	20 N/Γ	ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ ΘΗΡΑΣ
75.	30 N/Γ	ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ ΘΗΡΑΣ

76.	N/Γ	ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙΟΥ ΘΗΡΑΣ
77.	N/Γ	ΠΟΛΛΩΝΙΩΝ ΜΗΛΟΥ
78.	N/Γ	ΣΕΡΙΦΟΥ
79.	N/Γ	ΚΙΜΩΛΟΥ
80.	N/Γ	ΑΔΑΜΑΝΤΑ ΜΗΛΟΥ
81.	N/Γ	ΑΡΤΕΜΩΝΑ ΣΙΦΝΟΥ
82.	N/Γ	ΤΡΥΠΗΤΗΣ ΜΗΛΟΥ
83.	N/Γ	ΤΡΙΟΒΑΣΑΛΩΝ ΜΗΛΟΥ
84.	N/Γ	ΠΛΑΚΑΣ ΜΗΛΟΥ
85.	N/Γ	ΠΥΡΓΟΥ ΤΗΝΟΥ
86.	N/Γ	ΣΤΕΝΗΣ ΤΗΝΟΥ
87.	N/Γ	ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ
88.	N/Γ	ΛΕΥΚΩΝ ΠΑΡΟΥ
89.	N/Γ	ΚΩΣΤΟΥ ΠΑΡΟΥ
90.	N/Γ	ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΑΡΟΥ
91.	N/Γ	ΔΡΥΟΥ ΠΑΡΟΥ
92.	N/Γ	ΜΑΡΜΑΡΩΝ ΠΑΡΟΥ
93.	N/Γ	ΜΑΡΠΗΣΣΑΣ ΠΑΡΟΥ
94.	20 N/Γ	ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ
95.	10 N/Γ	ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ
96.	N/Γ	ΝΑΟΥΣΑΣ ΠΑΡΟΥ
97.	N/Γ	ΑΓΚΑΙΡΙΑΣ ΠΑΡΟΥ

ΘΕΜΑ: «Το αυγό πηγή ζωής»

5° ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩ

Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Σταματελοπούλου Μαρία

Τάξη Β΄

Τρόπος εργασίας

- Τα παιδιά εργάστηκαν σε ομάδες, ανάλογα με το θέμα στην τάξη αλλά και στη φύση.
- Ατομικά εργάστηκαν στην τάξη και στη βιβλιοθήκη.
- Επικοινωνήσαν με ζωγράφο, γιατρό, υπεύθυνη βιβλιοθήκης.

Κριτήρια επιλογής του θέματος. Στόχοι και Σκοποί

Στο θέμα αυτό είχαμε οδηγηθεί από την προηγούμενη χρόνια αλλά και από τη φύση των παιδιών όπου αναζητούν την προέλευση της ζωής. Έτσι το θέμα μας “Το αυγό πηγή ζωής” χωρίστηκε σε τρεις υποενότητες που η καθεμία διέρκησε τρεις μήνες.

Α΄ Υποενότητα «Το πανηγύρι των χρωμάτων»

Η πρώτη υποενότητα ονομάστηκε το “Πανηγύρι των χρωμάτων”. Σκοπός μας ήταν

να μάθουμε τα βασικά, τα συμπληρωματικά χρώματα και το μαύρο άσπρο.

Να παρατηρήσουμε και να καταγράψουμε τη φύση, τον εαυτό μας, τους συμμαθητές μας. Ασχοληθήκαμε με το αφηρημένο σχέδιο, την προοπτική και τις σκιές. Ήρθαμε σε επαφή με υλικά ζωγραφικής όπως τέμπερες, δαχτυλομπογιές, μαρκαδόρους, πλαστικό χρώμα. Γνωρίσαμε τεχνικές όπως τύπωμα, ζωγραφική με σφουγγάρι, ζωγραφική σε πλαστικό μπουκάλι, κολλάζ. Μιλήσαμε για τον Πικάσο και το εργαστήριό του. Ζωγραφίσαμε ένα κομμάτι τοίχου στην αυλή του σχολείου μας. Διακοσμήσαμε την τάξη μας και τα δωμάτιά μας.

Οι γνώσεις και οι εμπειρίες που αποκτήσαμε χρησιμοποιήθηκαν :

- Στην γλώσσα ζωγραφίζοντας τα κείμενα.
- Στα μαθηματικά κατασκευάζοντας γεωμετρικά σώματα τρισδιάστατα στο χαρτί, ζωγραφίσαμε τα γεωμετρικά σώματα και σχήματα.
- Στη μελέτη σχεδιάσαμε τον τόπο μας και τη φύση.

Τέλος ζωγραφίσαμε ,χαρήκαμε και μάθαμε να δίνουμε ζωή σε αυτό που αισθανόμαστε. Προετοιμαστήκαμε για τις καλλιτεχνικές δημιουργίες του αυγού της Β΄ υποενότητας καθώς και για την κατασκευή κουκλοθέατρου και κούκλα της Γ΄ υποενότητας.

Β΄ Υποενότητα «Το αυγό και η ιστορία του»

Ασχοληθήκαμε με την έννοια του μουσείου. Γνωρίσαμε πόσα είδη μουσείων υπάρχουν γενικά και ειδικότερα το μουσείο φυσικής ιστορίας Κ. Γουλανδρή. Με την έννοια του μουσείου ασχολη-

θήκαμε στην γλώσσα με αφορμή το κείμενο –Ο μουσικός του μουσείου–.

Συλλέξαμε αβγά από κατοικίδια ζώα και φτιάξαμε το δικό μας μουσείο φυσικής ιστορίας με τμήμα το μουσείο του αβγού.

Γνωρίσαμε το περιεχόμενο ενός αβγού γονιμοποιημένου και ενός αβγού μη γονιμοποιημένου. Με τη βοήθεια του -εμείς και ο κόσμος- βρήκαμε τα στάδια του γονιμοποιημένου αβγού.

Ψάξαμε σε ερμηνευτικό και ορθογραφικό λεξικό τη λέξη αβγό. Ανακαλύψαμε πως γραφόταν και πως ονομαζόταν παλιά το αβγό – ωό, αυγό. Βρήκαμε σύνθετες λέξεις και εκφράσεις με το αβγό.

Ανακαλύψαμε τη χρήση του αβγού στις θρησκευτικές γιορτές μέσα από τα ήθη και τα έθιμα. Έτσι το Πάσχα κατασκευάσαμε αβγούλες δημιουργώντας εργαστήριο σε όλο το σχολείο. Βρήκαμε συνταγές αβγών, και ανακαλύψαμε την αξία του στην Μεσογειακή διατροφή.

Συλλέξαμε πληροφορίες για τα ζώα που γεννούν αβγά από τη βιβλιοθήκη.

Ασχοληθήκαμε με την εκκολαπτική μηχανή και βιώσαμε την εκκόλαψη των αβγών.

Αισθανθήκαμε την ευθύνη της δημιουργίας αλλά και της επιβίωσης μιας νέας ζωής.

Έτσι τα Σαββατοκύριακα με βάρδιες βρισκόμασταν στο σχολείο για το τάισμα των νεοσσών και την καθαριότητά τους.

Κατασκευάσαμε αβγά με πούλιες, χάντρες, κολάζ, χρώμα, ζύμη, μαλλί και γενικά δημιουργήσαμε εικαστικά αβγά.

Ασχοληθήκαμε με τη φιλοσοφική διάσταση του αβγού (από τη στιγμή που είναι πηγή ζωής όλων των ζωικών οργανισμών). Είδαμε βιντεοκασέτες για τη δημιουργία της ζωής. Ανακαλύψαμε ότι όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί προέρχονται από τα ερπετά και η επανάστασή τους ήταν η δημιουργία του αβγού.

Χρησιμοποιήσαμε μικροσκόπιο, θερμόμετρο, μεγενθυτικό φακό, μέτρο κάνοντας παρατηρήσεις. Με το μικροσκόπιο παρατηρήσαμε τα αβγά του μεταξοσκώληκα. Με το θερμόμετρο παρατηρούσαμε τη θερμοκρασία του εκκολαπτηρίου. Με το μεγενθυτικό φακό παρατηρούσαμε τους νεοσσούς.

Γεννήθηκε η ιδέα του Αβγόλαμπρου. Μιας κούκλας κατασκευασμένης από μας με χαρακτηριστικά ενός καλού και γελαστού παππού όπου μέσα του θα καταγραφούν όλα όσα μάθαμε για την εξέλιξη και τη δημιουργία της ζωής και του αβγού. Θα είναι και τα υπόλοιπα χρόνια κοντά μας για να μας θυμίζει τα όσα μάθαμε.

Το θέμα συνδέθηκε με όλα τα μαθήματα. Έτσι δουλεύτηκε όχι μόνο στις ώρες της Ε. Ζ. αλλά και στη γλώσσα (π.χ. Μουσικός του μουσείου), στη μελέτη (ενότητα με ζώα), στην αισθητική αγωγή (έγιναν όλες οι κατασκευές), στα μαθηματικά (μετρήσεις με μέτρο, κλίμακα θερμομέτρου, έννοια πρόσθεσης αφαίρεσης διαίρεσης).

Γ' Υποενότητα «Η κούκλα και το κουκλοθέατρο»

Η υποενότητα αυτή δεν έχει ολοκληρωθεί. Τα παιδιά θα κατασκευάσουν κούκλες χάρτινες, με παπιέ, μασέ, με κάλτσες. Θα ολοκληρώσουν τον παππού Αυγόλαμπρο (κούκλα που έχει ζωντανέψει από την υποενοτητα 2 έχει ιστορία χωρίς να έχει πάρει χρώμα και σώμα).

Θα στήσουν κουκλοθέατρο, θα φτιάξουν σκηνικά θα βρουν μουσική επένδυση θα βάλουν φωτισμό και θα είναι έτοιμα να παίξουν κουκλοθέατρο την ιστορία ενός αυγού «Α όπως το αυγό» από το βιβλίο το αλφαβητάρι της φύσης που είχανε διαβάσει στην Α τάξη. Θα παίξουν συνδυάζοντας το θέατρο και το κουκλοθέατρο διασκευασμένο το παραμύθι «Το χρυσό αυγό» (βιβλίο που ανακάλυψαν στην βιβλιοθήκη).

Επίλογος συντονίστριας

Η Ε.Ζ. για μένα δεν είναι εργασίες ανεξάρτητες. Θα πρέπει το ένα θέμα να ακουμπάει το άλλο. Κάθε θέμα πρέπει να δανείζεται στοιχεία από το προηγούμενο και να δανείζει στοιχεία στο επόμενο. Έτσι μόνο θα υπάρχει συνέχεια στα παιδιά και θα χτίζεται κομμάτι κομμάτι η γνώση.

Η Ε.Ζ. δεν είναι πρόγραμμα ή μάθημα με την μορφή προγράμματος είναι τρόπος ζωής και δράσης μέσα στην σχολική κοινότητα. Δεν έχει στόχο την παρουσίαση της εργασίας των παιδιών με την μορφή εκδήλωσης στην κοινότητα που ζουν ή στο Σχολικό Σύμβουλο ή στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ο στόχος της είναι το μυαλό και η ψυχή του παιδιού αλλά και του υπεύθυνου εκπαιδευτικού που αν και συντονιστής της όλης δουλειάς πάντα μαθαίνει. Μαθαίνει τις δυνατότητες των παιδιών του και τις δυνάμεις τις δικές του.

Πιστεύοντας ότι ο βασικός στόχος της Ε.Ζ. για μεν τα παιδιά είναι να αγαπήσουν το σχολείο δηλ. οι ώρες τους μέσα σ' αυτό να είναι δημιουργικές για να πάψει να ακούγεται –που μας το γράφουν και στις εκθέσεις- άλλη μια βαρετή μέρα στο σχολείο, για το δε δάσκαλο να αισθανθεί δημιουργικά ξεφεύγοντας από την φθορά που προκαλεί η επανάληψη των ίδιων και των ίδιων πραγμάτων κάθε χρονιά.

Μπορώ να ισχυρισθώ ότι αυτή τη χρονιά η Ε.Ζ πέτυχε τους σκοπούς της. Η τάξη αυτή έχει βρει και έχει προετοιμαστεί για το θέμα της επόμενης χρονιάς.

ΘΕΜΑ: «Τέσσερις μάγισσες, οι κόρες του χρόνου. Ένα ταξίδι μαζί τους»

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΣΚΙΝΟΥ

Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Αντωνιάδου Κατερίνα

Τάξη Β΄

Εισαγωγικά:

Η έννοια του χρόνου είναι αφηρημένη, έχει πολλές σημασίες, γι' αυτό η κατανόηση της από τα παιδιά είναι δυσχερής και επίπονη.

Αλλαγές και χρόνος πηγαίνουν πάντα μαζί. Η συνεργασία τους, δεν είναι πάντα ευχάριστη, ιδιαίτερα για τα παιδιά. Δύο είναι τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τις αλλαγές και μας βοηθούν να προσανατολιζόμαστε στο χρόνο: οι διαδοχικές φάσεις που μεσολαβούν είναι αυτές που αναφέρονται σε πρόσωπα, είτε σε γεγονότα -φαινόμενα και η διάρκειά τους.

Είναι χωρίς κανένα παιδαγωγικό αποτέλεσμα και δεν εξυπηρετεί κανένα μαθησιακό σκοπό η στείρα και ξένη απομνημόνευση ορισμένων λέξεων ή γεγονότων που το παιδί δεν καταλαβαίνει το νόημα και την ουσία τους. Το να ρωτάμε τα παιδιά «τι εποχή έχουμε» και να προσπαθούμε να τις εννοήσουν με τον τρόπο αυτό είναι ματαιοπονία.

Για να αντιληφθεί τις εποχές το παιδί, πρέπει πρώτα, να παρατηρήσει τις αλλαγές, που συμβαίνουν στη φύση. Να καταλάβει σε τι οφείλονται, να αισθανθεί και ν' ακούσει τον άνεμο, να δει τη θάλασσα, να μυρίσει το χειμώνα, τα δέντρα, τα λουλούδια. Τα έντονα βιώματα είναι αυτά που θα επιτρέψουν στα παιδιά να καταλάβουν τη διαφορετικότητα που υπάρχει σ' αυτή την κυκλική εναλλαγή των εποχών του χρόνου. Στη συνέχεια τα παιδιά θα μάθουν να παρατηρούν τις αλλαγές στις συνήθειες των ανθρώπων, τις ασχολίες τους, την ένδυσή τους, τα ήθη - έθιμα και τις γιορτές που κά- νουν την κάθε εποχή ξεχωριστή.

Γενικοί Στόχοι:

- Να μάθουν οι μαθητές να μαθαίνουν.
- Να κατανοήσουν τα παιδιά, σε σχέση με το χρόνο, τις έννοιες αλλαγή, διαδοχή, σειρά, διάρκεια.
- Να μπορούν να κάνουν συλλογή - κατανομή - καταγραφή και ταξινόμηση των στοιχείων της ενότητας.

- Να μάθουν να συνεργάζονται, να διατυπώνουν τη γνώμη τους, να καταγράφουν και να ελέγχουν τα αποτελέσματα της δουλειάς τους.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες του καλού ομιλητή και ακροατή συμμετέχοντας σε συζητήσεις.
- Να τονωθεί το αυτοαίσθημά τους μέσα από τις ομαδικές εργασίες που αναλαμβάνουν.
- Να αποκτήσουν δυνατότητες πρόσβασης στις πληροφορίες και να μπορούν να τις αξιοποιήσουν.
- Να εκφράσουν μέσα από τις δραστηριότητες που αναλαμβάνουν και να αποκτήσουν καλές συνήθειες εργασίας.
- Να υιοθετήσουν υπεύθυνες συμπεριφορές απέναντι στους συμμαθητές τους, όσο και απέναντι στην εργασία στην οποία συμμετέχουν.
- Να ευαισθητοποιηθούν απέναντι σε προβλήματα και καταστάσεις που αντιμετωπίζουν και να συμβάλλουν στην επίλυση τους.

Ο Ρόλος του Δασκάλου

Ο ρόλος του δασκάλου διαφοροποιείται όπως ακριβώς και ο ρόλος του μαθητή. Ο μαθητής είναι «δρων» στη διδασκαλία. Ο δάσκαλος αποκτά καθοδηγητικό, διαμεσολαβητικό, συμβουλευτικό και υποστηρικτικό ρόλο. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να είναι προετοιμασμένος να «ακούσει» τις ανάγκες της τάξης του και όχι να «κατευθύνει» ή να «επιβάλλει» αυτό το οποίο είχε προετοιμάσει. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι έτοιμος και δεκτικός σε πολλές εναλλακτικές εκδοχές του σχεδίου εργασίας και συμμετέχει ως «ΙΣΟΤΙΜΟ» μέλος της ομάδας του.

Η επιτυχία της μεθόδου βασίζεται στην ιδιαίτερη σχέση, που αναπτύσσεται μεταξύ δασκάλου – μαθητή. Ο δάσκαλος πρέπει να αναγνωρίζει τη φύση, τη μοναδικότητα, τις ιδιαίτερες ικανότητες κάθε παιδιού. Κάθε παιδί αναζητά την ταυτότητα, τη μοναδικότητα, την εκπλήρωση, την ικανοποίηση μέσα από τον διάλογο, την αλληλεπίδραση και τη διαπραγμάτευση με τους γύρω του. Ο χώρος, μέσα στον οποίο δραστηριοποιείται και ανακαλύπτει τον κόσμο, είναι συνήθως η σχολική αίθουσα και η παρουσία του δασκάλου σαν συνεργάτη και καθοδηγητή είναι καθοριστική.

Προγραμματισμός

Επιλογή της ενότητας

Ο τρόπος με τον οποίο δόθηκε το ερέθισμα και ο λόγος που επιλέχτηκε το συγκεκριμένο θέμα, ήταν η «επίσκεψη» του ΠΑΤΕΡΑ-ΧΡΟΝΟΥ μαζί με τις ΚΟΡΕΣ του, τις ΕΠΟΧΕΣ, στην τάξη.

Χρησιμοποίησα την εικόνα ενός γέροντα ο οποίος είχε μπροστά του κρεμασμένο ένα ρολόι. Τα παιδιά αναγνώρισαν αμέσως στην εικόνα αυτή τον «ΓΕΡΟ-ΧΡΟΝΟ». Αυτό οφείλεται στην παρακολούθηση μιας θεατρικής παράστασης κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σχολικής χρονιάς όπου παρουσιαζόταν με παρόμοιο τρόπο. Χρωμάτισαν την εικόνα με χρώματα που τα ίδια τα παιδιά πίστευαν πως τον αντιπροσωπεύουν.

Στην επόμενη του «επίσκεψη» ο ΧΡΟΝΟΣ έφερε μαζί του τέσσερις νέες εικόνες. Ήταν τέσσερις γυναικείες μορφές με διαφορετική ενδυμασία και σε διαφορετικά τοπία, τις οποίες παρουσίασε σαν κόρες του. Τα παιδιά τις αναγνώρισαν και κατάλαβαν ότι αντιπροσωπεύουν τις ΕΠΟΧΕΣ. Ακολούθησε η ίδια διαδικασία εργασίας, δίνοντας στις ΕΠΟΧΕΣ τα χρώματα που πίστευαν ότι ταιριάζουν. Από ένα χαρακτηριστικό των εικόνων τα παιδιά τις ονόμασαν «ΜΑΓΙΣΣΕΣ».

Στην τρίτη επίσκεψή του ο ΠΑΤΕΡΑΣ-ΧΡΟΝΟΣ συνοδευόμενος από τις κόρες του, τις ΕΠΟΧΕΣ, διηγήθηκε στα παιδιά την ιστορία του:

Μακριά, πολύ μακριά απ' τη γη, στον απέραντο ουρανό, σ' ένα αστέρι πολύ μακρινό, κατοικώ με τα παιδιά μου, τις κόρες μου, τα εγγόνια μου και όλα τα καλά μου. Από το μικρό μας αστεράκι βλέπουμε καθετί στη γη. Κάθε Πρωτοχρονιά όμως, αφήνουμε το σπίτι μας κι ερχόμαστε όλοι μαζί μ' ένα ασημένιο πύραυλο στην όμορφη τη γη σας.

Μα φέτος αποφασίσαμε να κάνουμε ένα ταξίδι ξεχωριστό. Να δούμε τη φύση, τους ανθρώπους της, να γυρίσουμε διάφορα μέρη. Να γνωρίσουμε συνήθειες και γιορτές, όλα αυτά που κάνουν τις κόρες μου μοναδικές, ξεχωριστές.

Ήρθαμε να σας πάρουμε μαζί μας κι έσας σ' ένα ταξίδι φανταστικό, να είστε οι συνοδοί μας.

Τα παιδιά ενθουσιασμένα, βιώνοντας ένα «παραμύθι», θέλησαν βέβαια να ακολουθήσουν σ' αυτό το φανταστικό ταξίδι.

Έτσι, ξεκίνησε το Σχέδιο Εργασίας με τίτλο:

«Τέσσερις μάγισσες, οι κόρες του χρόνου. Ένα ταξίδι μαζί τους»

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ-ΧΡΟΝΟΣ και οι ΚΟΡΕΣ-ΕΠΟΧΕΣ πήραν το ρόλο του ξεναγού - καθοδηγητή στο ταξίδι αυτό.

Οι ΚΟΡΕΣ-ΕΠΟΧΕΣ ξεκινούν μία-μία και συστήνουν τους ΓΙΟΥΣ-ΜΗΝΕΣ.

Π.χ. η ΜΑΓΙΣΣΑ του ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ τους ΓΙΟΥΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ, ΟΚΤΩΒΡΙΟ, ΝΟΕΜΒΡΙΟ

Κάθε ΓΙΟΥΣ-ΜΗΝΑΣ αναλαμβάνει να ξεναγήσει τους μαθητές.

Η ξενάγηση γίνεται μέσα από:

1. τη Λαογραφία
2. τη Μυθολογία
3. την Περιβαλλοντική αγωγή
4. τις Φυσικές επιστήμες
5. τα Θρησκευτικά
6. τα Εικαστικά
7. τη Μουσική
8. τη Χειροτεχνία
9. τη Θεατρική Αγωγή
10. το Παραμύθι
11. το Μουσικοκινητικό παιχνίδι
12. το Κουκλοθέατρο
13. τη Μουσειακή αγωγή
14. τα Πειράματα
15. τις Εκπαιδευτικές επισκέψεις
16. τη Γλώσσα
17. τα Μαθηματικά

Θεματικές ενότητες

- Χρόνος
- Εποχές
- Μήνες

Φθινόπωρο:

1. Ξαναγυρίζουμε στο σχολείο
2. Αγιασμός
3. Τρύγος
4. Τα φύλλα πέφτουν
5. Το δάσος
6. Μεταναστευτικά πουλιά
7. Η σπορά
8. Η ελιά και το λάδι της
9. Το νερό
10. Ο καιρός
11. Ο αέρας
12. Φρούτα και λαχανικά του φθινοπώρου
13. Συνήθειες των ανθρώπων
14. Ήθη-έθιμα και γιορτές

Χειμώνας

1. Τα ζώα του δάσους ετοιμάζονται για το χειμώνα
2. Ο καιρός
3. Φρούτα και λαχανικά του χειμώνα
4. Συνήθειες των ανθρώπων
5. Ήθη-έθιμα και γιορτές

Άνοιξη

1. Καλωσορίζοντας την άνοιξη
2. Τα χελιδονίσματα
3. Ο χαρταετός
4. Τα φυτά του τόπου μου
5. Απειλούμενα είδη πουλιών
6. Η σκανδαλιά του Απρίλη
7. Ο ήλιος
8. Μέλι, μέλισσες και περιβάλλον
9. Όταν έρχεται ο Μάης
10. Οι πεταλούδες
11. Ο καιρός

12. Φρούτα και λαχανικά της άνοιξης
13. Συνήθειες των ανθρώπων
14. Ήθη-έθιμα και γιορτές

Καλοκαίρι

1. Σιτάρι- Το χρυσάφι της γης
2. Το ψωμί
3. Όχι σκουπίδια σε θάλασσες και ακτές
4. Ο καιρός
5. Φρούτα και λαχανικά του καλοκαιριού
6. Συνήθειες των ανθρώπων
7. Ήθη-έθιμα και γιορτές
8. Γλυκό καλοκαιράκι

Οι Στόχοι

- Να καλλιεργήσουν την ευθύνη για την προστασία της φύσης και τη βιώσιμη ανάπτυξή της.
- Να μάθουν το ρόλο της φύσης και να αξιολογήσουν τη σπουδαιότητα και τη σημασία της.
- Να γνωρίσουν τις ανθρώπινες παρεμβάσεις στη φύση.
- Να διευρύνουν τις γνώσεις τους για τους φυσικούς οργανισμούς στο άμεσο περιβάλλον τους.
- Να μάθουν ν' αναγνωρίζουν παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της φύσης.
- Να μάθουν ν' αναγνωρίζουν τη σχέση του περιβάλλοντος με την ποιότητα ζωής του ανθρώπου.
- Να μάθουν να προσεγγίζουν την έννοια της αλληλεπίδρασης φύτων, ζώων και ποιότητα ζωής του ανθρώπου.
- Να γνωρίσουν τον κύκλο της ζωής της φύσης.
- Να καταλάβουν την επιρροή της φύσης στη Λαογραφία, στη Μυθολογία και στη Θρησκεία.
- Να αναπτύξουν το γραπτό και τον προφορικό λόγο μέσα από τις θεματικές ενότητες.

Αξιολόγηση

Στην προσπάθεια υλοποίησης των στόχων μας, επιτεύχθηκε ο πιο σημαντικός, τα παιδιά αγάπησαν πραγματικά το σχολείο.

Ο βιωματικός τρόπος μάθησης, ομαδικός και ατομικός, μέσα αλλά και έξω από τον χώρο του σχολείου, τόνωσε σημαντικά το αυτοαίσθημά τους.

- Καλλιέργησε την υπευθυνότητα τους και τους ευαισθητοποίησε απέναντι σε προβλήματα και καταστάσεις.
- Έμαθαν να συνεργάζονται και να σέβονται τη γνώμη και τη δουλειά των συμμαθητών τους.
- Γνώρισαν και εξοικειώθηκαν με τις δυνατότητες και τους τρόπους πρόσβασης στις πληροφορίες, την συλλογή, την κατανομή, την καταγραφή και την ταξινόμηση τους.
- Τα παιδιά κατανόησαν την έννοια του χρόνου και των αλλαγών μέσα από γεγονότα και φαινόμενα.
- Έτσι βίωσαν και έμαθαν τις εργασίες και τις συνήθειες των ανθρώπων, παλαιότερα και σήμερα, και την σπουδαιότητά τους.
- Γνώρισαν ήθη και έθιμα τα οποία συνδέουν τον άνθρωπο με την φύση.
- Ταξίδεψαν μέσα στο χρόνο με την μυθολογία, γνώρισαν θεότητες και δοξασίες.
- Βίωσαν την καλλιέργεια και την παραγωγή αγαθών.
- Ήρθαν πολύ κοντά στη φύση και στα στοιχεία της εκτιμώντας την σπουδαιότητά της.
- Το μοναδικό πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε ήταν στις συναντήσεις των παιδιών εκτός σχολείου λόγω του νεαρού της ηλικίας τους και των αποστάσεων, έπρεπε να συνοδεύονται πάντα από τους γονείς τους, κάτι που δεν ήταν εφικτό.

ΘΕΜΑ: «Αναζητώντας την παράδοση της Αρχίπολης»

4/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΟΠΟΛΗΣ

Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: *Αναγνώστου Διονύσιος, Ζαχαριάδης Γεώργιος, Μακρής Στυλιανός, Μουκάκου Αναστασία, Παπακωνσταντίνου Αρετή*

Τάξη Β΄

Στάδια εργασίας

1. Επιλογή του θέματος

Η επιλογή του θέματος έγινε από το βιβλίο της Γ' τάξης "Εμείς και ο κόσμος" στο μάθημα "Ο τόπος μας" και από το βιβλίο της Ιστορίας της Γ' τάξης που αναφέρεται στους πολιτισμούς που εμφανίστηκαν στη χώρα μας κατά το παρελθόν και κατά πόσο επηρεαστήκαμε εμείς. Οι μαθητές δε γνώριζαν αρκετά στοιχεία από τη λαϊκή παράδοση και τον προγενέστερο πολιτισμό της περιοχής της Αρχίπολης.

2. Σκοπός

Η εργασία αυτή έχει σαν σκοπό την πολιτιστική προσέγγιση των μαθητών με το θέμα και στοχεύει στην ενδυνάμωση της εθνικής ταυτότητας των μαθητών.

Η διερεύνηση της πολιτιστικής παράδοσης που κουβαλάμε όλοι μας, τις αλλαγές που δημιουργούνται μέσα στο πέρασμα του χρόνου, αλλά και τα σημεία αναφοράς που σχεδόν ασυνείδητα μεταφέρονται από τους μεγαλύτερους. Η διερεύνηση του τρόπου ζωής που μας δένει με το παρελθόν.

Μέσα στο σημερινό σύμπλεγμα της παγκοσμιοποίησης καλό είναι οι μαθητές να διατηρούν και κάποια σημαντικά στοιχεία της εθνικής και πολιτισμικής τους ταυτότητας.

3. Στόχοι

- Να γνωρίσουν οι μαθητές την τοπική ιστορία της Αρχίπολης.
- Να αναζητήσουν μέσα από πηγές, πληροφορίες, έρευνες την κληρονομιά που άφησαν οι προηγούμενες γενιές στο πέρασμα τους.
- Να γνωρίσουν, να αγαπήσουν και να σέβονται τη λαϊκή τους παράδοση, τα ήθη και έθιμα, τα παραμύθια, λαϊκά παιχνίδια, τραγούδια, χορούς, παροιμίες και μύθους του χωριού τους.
- Να μάθουν να εργάζονται και να συνεργάζονται (μαθητές - γονείς - δάσκαλοι)
- Να κατανοήσουν και να συγκρίνουν την αξία της πολιτιστικής παράδοσης για την

πορεία ενός έθνους.

- Να ενθαρρύνουν και να εμπλουτίσουν την έρευνα τους με συλλογή λαογραφικού υλικού της Αρχίπολης.
- Να οδηγηθούν σε θετική στάση πάνω σε θέματα του χωριού και να τα διατηρήσουν ως κάτι πολύτιμο που μας άφησαν οι παλιότεροι.

4. Σχέδιο δράσης – δραστηριότητες

Αφορμή για την ανάπτυξη του θέματος δόθηκε από την ερώτηση «Τι γνωρίζετε για τον τόπο σας;» του βιβλίου της Γ' τάξης “Εμείς και ο κόσμος”.

Όλοι οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες με βάση την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία στηριζόμενοι στη βιωματική προσέγγιση των θεμάτων μέσα από συζήτηση με το δάσκαλό τους. Η ανατροφοδότηση γινόταν στην τάξη από τις πληροφορίες που έφερναν οι ομάδες. Ο χώρος στον οποίο επεκτάθηκε η ερευνά τους ήταν το χωριό τους, η Αρχίπολη και η ευρύτερη περιοχή της Ρόδου.

Πορεία εργασίας

Οι μαθητές χωρισμένοι σε 4 ομάδες υποδύθηκαν το ρόλο του μικρού εξερευνητή συγκέντρωσαν όσο υλικό μπόρεσαν αντλώντας το από κάθε είδους πηγές, βοηθήματα και βιβλιογραφία. Υλικό δε συγκέντρωσαν μόνο από βιβλία, αλλά και από ζωντανές πηγές όπως γιαγιάδες, παππούδες και μεγάλους σε ηλικία ανθρώπους του χωριού.

Θέμα: “Αναζητώντας την Παράδοση της Αρχίπολης”

<u>1^η ομάδα</u>	<u>2^η ομάδα</u>	<u>3^η ομάδα</u>	<u>4^η ομάδα</u>
Λαϊκά παιχνίδια, χοροί ,παροιμίες του χωριού μου, ασχολίες των κατοίκων και μορφές διασκέδασης.	Τραγούδια, μύθους, παραμύθια, ιστορίες από την πολιτισμική παράδοση της Αρχίπολης.	Ιστορική αναδρομή, χειροτεχνήματα, λαϊκά επαγγέλματα και τοπωνύμια.	Παραδοσιακά γλυκά και φαγητά, τοπική ενδυμασία, ήθη και έθιμα της Αρχίπολης, δραματοποιήσεις.

Το υλικό που συνέλεξαν αναλύθηκε και συνδέθηκε πάντα με τη βοήθεια του δασκάλου της τάξης.

Αντάλλαξαν απόψεις, διασταύρωσαν πληροφορίες και αξιοποίησαν όσο καλύτερα μπορούσαν το υλικό.

Το υλικό ανακοινώθηκε σ' όλους τους μαθητές μέσα στην τάξη. Οι μαθητές εργάστηκαν ατομικά στη αρχή και στη συνέχεια ομαδικά. Αναζήτησαν πληροφορίες, τις ταξινόμησαν και τις επεξεργάστηκαν, τόσο στο χώρο του σχολείου όσο και εκτός. Το θέμα συνδέονταν άμεσα με το περιβάλλον της περιοχής, την τοπική κοινωνία και πολύ περισσότερο με την τοπική Ιστορία του χωριού.

Κατέγραψαν μύθους, θρύλους, προκαταλήψεις, παραμύθια, τραγούδια και παλιές ιστορίες της περιοχής που τους αφηγήθηκαν οι παππούδες και οι γιαγιάδες τους. Τα ηχογράφησαν και τα άκουσαν όλα τα παιδιά από μια γνήσια πηγή με την ομιλούμενη τοπική διάλεκτο (ιδιωματισμούς).

Έγιναν δημοσιογράφοι, πήραν συνεντεύξεις από παλαιότερους και ερεύνησαν ιστορικά στοιχεία που αφορούν τους λόγους έλευσης τους στο νησί. Εξοικειώθηκαν γλωσσικά με το θέμα, επισκέφτηκαν λαογραφικά μουσεία, συνέλεξαν στοιχεία από τους τοπικούς συγγραφείς και έγιναν κρίσεις και σχόλια για το θέμα. Με βάση την Ιστορία του τόπου τους, αυτοσχεδίασαν δικά τους παραμύθια και έγιναν οι ίδιοι συγγραφείς με ελεύθερη σκέψη και έκφραση με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού.

Με λεξιλόγιο μέσα από την ιστορία τους δημιούργησαν την ακροστιχίδα της λέξης «ΑΡΧΙΠΟΛΗ».

Κατέγραψαν λαϊκές ιστορίες που διαιωνίζονται εδώ και χρόνια. Μερικές απ' αυτές τις ιστορίες τις παρουσίασαν και δραματοποίησαν παραδοσιακά επαγγέλματα φορώντας τοπικές ενδυμασίες στην αίθουσα εκδηλώσεων μπροστά σε όλους τους μαθητές του σχολείου και εξέδωσαν ημερολόγιο με αυτά. Ακόμη κάποιες σκηνές από τις ιστορίες, μύθους ή παραμύθια τις ζωγράφισαν.

Επισκέφτηκαν ιστορικούς χώρους της Αρχίπολης, φωτογράφησαν περιοχές και τοπωνύμια, τα σχεδίασαν και τα παρουσίασαν σε μακέτα. Συνέλεξαν στοιχεία παραγωγής τοπικών προϊόντων με βάση τη γεωγραφική τους θέση την οικονομική ανάπτυξη του τόπου και παράγοντες που ευνόησαν την άνθηση αυτή.

Έκαναν σύγκριση του τόπου τους και του πολιτισμού τους μέσα από τις παραδόσεις σε σχέση με άλλους πολιτισμούς σε παραθαλάσσιες περιοχές και τη χώρισαν σε χρονικές περιόδους. Το φωτογραφικό υλικό με εικόνες και αντικείμενα από παραδοσιακά σπίτια, το παρουσίασαν μέσα στην αίθουσα. Συνέλεξαν στατιστικά στοιχεία για τον πληθυσμό του χωριού τους και τα συγκρίναν χρονολογικά.

Έφεραν παραδοσιακές συνταγές και τις παρασκεύασαν με τα απαιτούμενα υλικά. Τα

γλυκίσματα και τα αρτοπαρασκευάσματα τα δοκίμασαν όλοι οι μαθητές. Οι αναλογίες από τις ποσότητες των γλυκών, αρτοπαρασκευασμάτων ή άλλων παραδοσιακών φαγητών που απαιτούνται για να γίνουν, καταγράφηκαν στον πίνακα.

Τα παιδιά έφεραν επίσης στοιχεία με τις θρησκευτικές συνήθειες των κατοίκων και έγιναν συγκρίσεις με το σήμερα και με διάφορους πολιτισμούς που εμφανίστηκαν στον Ελλαδικό χώρο.

Τέλος, παρουσίασαν παραδοσιακά παιχνίδια τα οποία έπαιζαν στο σχολείο μπροστά σε όλους τους μαθητές, χόρεψαν τοπικούς χορούς με τοπικές ενδυμασίες και δραματοποίησαν διάφορα ήθη και έθιμα της Αρχήπολης.

Αξιολόγηση

Η μεγάλη επιθυμία των παιδιών για την ενημέρωση των επόμενων γενεών και τη θωράκιση της πατρίδας, έδωσε ένα κίνητρο περισσότερο στο να μπορέσουν να υλοποιήσουν τη σκέψη τους αυτή.

Οι μαθητές συγκέντρωσαν ντοκουμέντα, αξιοποίησαν κάθε χρήσιμο στοιχείο, ανέτρεξαν σε σοβαρές πηγές και μελέτησαν αξιόλογα συγγράμματα σχετικά με το αντικείμενο της έρευνάς τους με σκοπό μια χρήσιμη εργασία.

Έτσι όμως έμαθαν τη διαδρομή τους μέσα στην ιστορία, έμαθαν εμπειρικά τα παραδοσιακά επαγγέλματα ερχόμενοι σε επαφή με εξαρτήματα που δεν υπάρχουν πια λόγω της εξέλιξης, συγκρίναν με το σήμερα, κατανόησαν τις δυσκολίες που υπήρχαν και δραματοποίησαν αυτενεργά. Βίωσαν τα έθιμα των παραδόσεων τους με αναπαραστάσεις γάμων – διασκεδάσεων, φόρεσαν τις παραδοσιακές τους στολές, ανέλυσαν, ενημερώθηκαν και παρουσίασαν.

Είδαν την εξέλιξη των σπιτιών μέσα στα χρόνια επισκεπτόμενοι παλιούς και αρχαίους οικισμούς συγκρίνοντας το χθες με το σήμερα.

Οι επισκέψεις σε σπίτια, ενεργοποίησε την αυτόματη συμμετοχή των κατοίκων στην εργασία των μαθητών.

Γνώρισαν την ψυχαγωγική παράδοση μέσω των παιχνιδιών που τείνουν να εξαλειφθούν, αναβιώνοντάς τα.

Σε ελεύθερη έκφραση ζωγράφισαν τα αισθήματά τους σε σχέση με το θέμα, βιβλιοδέτησαν τα επιτεύγματά τους και τα παρουσίασαν.

Ασχολήθηκαν ενεργά με παραδοσιακά φαγητά και τα παρασκεύασαν.

Το κυριότερο απ' όλα όμως ήταν η συνεργασία και η αυτενέργεια των παιδιών και η αίσθηση που τους έμεινε στο τέλος ότι έβαλαν ένα λιθαράκι για να μπορεί να μείνει

μέσα στην ψυχή τους η θαυμάσια αυτή κληρονομιά που σέρνουν.

Η διαθεματική - διεπιστημονική προσέγγιση του θέματος συνέβαλε στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της φαντασίας των παιδιών. Ακόμη, έμαθαν να αναλαμβάνουν ρόλους, να συνεργάζονται και να δουλεύουν ομαδικά. Εξοικειώθηκαν με την οργάνωση αρχείων, την ταξινόμηση, την παρατήρηση και την εφαρμογή όσων έμαθαν στην πράξη. Κυρίως συνδέθηκε η σχολική γνώση με τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών και ανοίχθηκαν διάλογοι επικοινωνίας με την οικογένεια και την τοπική κοινωνία.

ΘΕΜΑ: «Η ελιά»

2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ

Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Φερτάκης Αθανάσιος, Κόζα Μαρία

Τάξη Ε΄

Αξιολόγηση σχεδίου εργασίας

Σύμφωνα με τον προγραμματισμό της Ε΄ τάξης για το α΄ εξάμηνο με θέμα «Η ελιά» και στα πλαίσια πάντα της Ευέλικτης Ζώνης, τα παιδιά εργάστηκαν συλλογικά - ομαδικά και ατομικά και ολοκλήρωσαν την πιο πάνω εργασία, της οποίας το υποστηρικτικό και εποπτικό υλικό, βρίσκεται στις προθήκες του σχολείου μας και το γραφικό μέρος συγκροτήθηκε σε πολυγραφημένη εργασία και φυλάσσεται στη βιβλιοθήκη της τάξης.

Η συμμετοχή των μελών των ομάδων ήταν καθολική και τα παιδιά εργάστηκαν πολύ περισσότερο από τον προβλεπόμενο χρόνο διεκπεραίωσης του θέματος.

Η προσπάθειά μας στην αρχή επικεντρώθηκε στο γεγονός ότι τα παιδιά θα έπρεπε να γνωρίσουν και να κατανοήσουν την έννοια και σημασία του θέματος καθώς και το τρόπο (διαθεματικό) με τον οποίο έπρεπε να ασχοληθούν.

Οι στόχοι που θέσαμε ήταν:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές την ιστορία του δέντρου και την άρρηκτη σχέση του με τον Αρχαίο Ελληνικό Πολιτισμό.
- Να γνωρίσουν οι μαθητές την άρρηκτη σχέση του δέντρου με τη Λαϊκή μας Παράδοση και με τη θρησκεία.
- Να ενημερωθούν για τον τρόπο καλλιέργειας της ελιάς, την ανάπτυξη του δέντρου σε διάφορους τόπους, τις ποικιλίες που καλλιεργούνται, τους εχθρούς του δέντρου και του καρπού.
- α) Να γνωρίσουν από κοντά το δέντρο και να πάρουν μέρος στη συγκομιδή του καρπού μαθαίνοντας πως η συλλογική εργασία έχει τα καλύτερα αποτελέσματα.
β) Να δουν από κοντά την παραγωγή του ελαιόλαδου με την επίσκεψη τους σε ελαιοτριβείο.
- α) Να διαπιστώσουν από προσωπική εργασία (συλλογή πληροφοριών) τις ευεργετικές ιδιότητες του ελαιόλαδου καθώς και τη σημασία του στη διατροφή μας.
β) Να μάθουν από ειδικό επιστήμονα (διατροφολόγο - διαιτολόγο) για τη σχέση

του λαδιού με την καλή υγεία του ανθρώπου και τη σημαντική του προσφορά στον ανθρώπινο οργανισμό ως ευεργετικό απόθεμα.

- Να ενημερωθούν για τη σημασία του ελαιόλαδου στην οικονομία του τόπου και γενικότερα όλης της Ελλάδας από κάποιον υπεύθυνο του Συνεταιρισμού Ελαιοπαραγωγών του χωριού του Αρχαγγέλου.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες όπως παρατήρηση, συλλογή και καταγραφή πληροφοριών από ποικίλες πηγές (π.χ. εγκυκλοπαίδεια, εφημερίδες, περιοδικά, άρθρα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, μαρτυρίες και κατάθεση εμπειριών με συνέντευξη από γονείς, γιαγιάδες κ.α.). Να επεξεργαστούν τα στοιχεία αυτά και να τα παρουσιάσουν οργανωμένα.

Για να υλοποιηθούν οι στόχοι αυτοί, οι ομάδες των παιδιών εφάρμοσαν τις παρακάτω πρακτικές:

- Συνέλεξαν πληροφορίες από περιοδικά, εγκυκλοπαίδειες, εφημερίδες, βιβλία (σχολικά και εξωσχολικά), internet και μαρτυρίες.
- Συμμετείχαν στο ελαιομάζεμα.
- Έφεραν ανάλογο εποπτικό - φωτογραφικό υλικό.
- Επισκέφθηκαν το παραδοσιακό ελαιοτριβείο στο Λαογραφικό μουσείο Απολλώνων, καθώς το σύγχρονο ελαιοτριβείο.
- Συγκέντρωσαν συνταγές βρώσιμης ελιάς.
- Δημιούργησαν οι ίδιοι οι μαθητές βρώσιμες ελιές.
- Επισκέφθηκαν τα σούπερ-μάρκετ της περιοχής προκειμένου να καταγράψουν όλα τα είδη της βρώσιμης ελιάς, καθώς και των τρόπων παραγωγής της. Επίσης έγινε καταγραφή των τύπων του ελαιόλαδου και των τρόπων παραγωγής του.
- Έφτιαξαν συνθετικά κολάζ με σχετικές εικόνες και φωτογραφίες, το οποίο κόλλησαν μέσα στην αίθουσα.
- Ζωγράρισαν ελαιώνα με φύλλα ελιάς και καρπούς, τα οποία κόλλησαν επάνω στην ακουαρέλα.
- Έφτιαξαν χάρτη της Ελλάδας με υπομνήματα, σημειώνοντας τις περιοχές εκείνες στις οποίες ευδοκimeί ο καρπός της ελιάς.

Ανασταλτικοί παράγοντες:

Στην προσπάθεια υλοποίησης των στόχων συναντήσαμε μερικές δυσκολίες οι οποίες είχαν σαν συνέπεια να μην πραγματοποιηθούν μερικές επιδιώξεις και μερικές άλλες να

μην ολοκληρωθούν.

Θα μπορούσαμε να επικεντρώσουμε τις δυσκολίες αυτές στους παρακάτω ανασταλτικούς παράγοντες:

- Ο διαθέσιμος χρόνος του προγράμματος των δύο ωρών (ή μία κυλιόμενη), ήταν αρκετά ανεπαρκής για να γίνει συστηματική διαλογική συζήτηση.
- Πολλά παιδιά τ' απόγευμα που γίνονταν κατά μικρές ομάδες οι συλλογικές εργασίες, δεν είχαν τον απαιτούμενο χρόνο, διότι άλλα παιδιά πήγαιναν σε ιδιωτικά φροντιστήρια και άλλα σε ιδιωτικές σχολές.
- Δεν είχαν όλα τα παιδιά πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή, με αποτέλεσμα να συγκεντρωθεί όγκος χειρόγραφων εργασιών, τις οποίες έπρεπε να επεξεργαστούν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί.
- Λόγω του ότι συστεγάζεται και άλλη τάξη στην αίθουσα των Η/Υ δυσχεραίνονταν η πρόσβασή μας σ' αυτούς.
- Υπάρχει έλλειψη υποστηρικτικού υλικού και εγκαταστάσεων.
- Παρ' όλες τις προσπάθειες που έγιναν δεν κατέστη δυνατή η επίσκεψη γεωπόνου και διατροφολόγου στις τάξεις για τη σχετική ενημέρωση. Βρέθηκε όμως υλικό από σχετική βιβλιογραφία που αφορούσε την καλλιέργεια, τις αρρώστιες, την καταλληλότητα του εδάφους, τις κλιματολογικές συνθήκες και τη διατροφική αξία και έγινε παρουσίαση αυτών στις τάξεις.

Απ' όλες τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια αυτού του προγραμματισμού, αναπτύχθηκαν κάποιες αξιόλογες δραστηριότητες. Τα παιδιά ανέπτυξαν δεξιότητες παρατήρησης, συλλογής, επεξεργασίας και καταγραφής πληροφοριών.

Οι δραστηριότητες της Ευέλικτης Ζώνης έδωσαν τη δυνατότητα στους μαθητές να δουλέψουν ως ευρύτερη ομάδα. Κατά τη διάρκεια του όλου προγράμματος παρατηρήθηκε συμμετοχικότητα, κοινωνικοποίηση, αυτοεκτίμηση και τα παιδιά ήρθαν σε επαφή με πρωτόλειες ερευνητικές μεθόδους.

Με τον προγραμματισμό αυτό της Ευέλικτης Ζώνης προωθήθηκε η αναμόρφωση του σχολικού χρόνου και η καλλιέργεια πρωτοβουλιακής, συνεργατικής και διαθεματικής προσέγγισης της μάθησης αλλά και αναπτύχθηκε η κριτική σκέψη, η συλλογική προσπάθεια και η βιωματική δράση του μαθητή μέσα από τις δραστηριότητες και τα σχέδια εργασίας. Το σχολείο έγινε ευχάριστο και ενδιαφέρον, αναπτύσσοντας ένα κατάλληλο παιδαγωγικό περιβάλλον. Και αυτό διότι οι μαθητές προσέγγισαν και καλλιέργησαν την ικανότητα του 'μαθαίνω πώς να μαθαίνω'. Οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των διδασκόμενων μαθητών έπεσαν και αναδείχθηκαν οι διεπιστημονικές συναρτήσεις της

γνώσης. Συνδέθηκε η σχολική γνώση με τα ενδιαφέροντα του παιδιού και τη ζωή και επιτεύχθηκε η επικοινωνία με την οικογένεια και την τοπική κοινωνία. Το συναίσθημα και η φαντασία βοήθησαν στην ισόρροπη ανάπτυξη και γενικότερη παιδεία του μαθητή.

Προγραμματισμός Α΄ Τριμήνου

Η «Ευέλικτη Ζώνη Διαθεματικών και Δημιουργικών Δραστηριοτήτων» αποτελεί για το σχολείο μας αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Η εντύπωση που δημιούργησε η ένταξη του σχολείου μας στην Ε.Ζ. ήταν θετική και μας γέμισε επιπλέον υποχρεώσεις. Και αυτό διότι με την Ευέλικτη Ζώνη προωθείται η αναμόρφωση του σχολικού χρόνου και η καλλιέργεια πρωτοβουλιακής, συνεργατικής και διαθεματικής προσέγγισης της μάθησης αλλά και ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της συλλογικής προσπάθειας και της βιωματικής δράσης του μαθητή μέσα από ανάλογες δραστηριότητες και σχέδια εργασίας. Το σχολείο έτσι γίνεται ευχάριστο και ενδιαφέρον, αναπτύσσοντας ένα κατάλληλο παιδαγωγικό περιβάλλον. Και αυτό διότι οι μαθητές θα προσεγγίσουν και θα καλλιεργήσουν την ικανότητα του ‘μαθαίνω πώς να μαθαίνω’. Οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των διδασκόμενων μαθητών θα πέσουν και θα αναδειχθούν οι διεπιστημονικές συναρτήσεις της γνώσης. Θα συνδεθεί η σχολική γνώση με τα ενδιαφέροντα του παιδιού και τη ζωή και θα επιτευχθεί η επικοινωνία με την οικογένεια και την τοπική κοινωνία. Το συναίσθημα και η φαντασία θα βοηθήσουν στην ισόρροπη ανάπτυξη και γενικότερη παιδεία του μαθητή. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι σημαντικός ως καθοδηγητής, βοηθός, συνεργάτης. Αποτελεί μέρος του προγράμματος, δίνει κατευθύνσεις, ενισχύει την προσπάθεια των μαθητών και αυτό είναι άλλο ένα στοιχείο ενδεικτικό της καινοτόμου διάθεσης του προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης.

Οι δραστηριότητες της Ευέλικτης Ζώνης δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να δουλέψουν ως ευρύτερη ομάδα και να αποφασίζουν μέσα από συλλογικές διαδικασίες για το θέμα που θα τους απασχολήσει.

Ο σχεδιασμός της εργασίας έγινε με ευθύνη της ομάδας της τάξης αφού προηγήθηκε προβληματισμός των μαθητών από το δάσκαλο με στόχο την κινητοποίηση της ομάδας. Έχοντας υπόψη μας λοιπόν ότι η υγεία είναι το πολυτιμότερο αγαθό του ανθρώπου και διαπιστώνοντας τις ‘επιπόλαιες’ διατροφικές συνήθειες του σύγχρονου ανθρώπου ενεργοποιήσαμε το ενδιαφέρον των μαθητών προς αυτή την κατεύθυνση,

παρουσιάζοντας δημοσιεύματα εφημερίδων (Ελευθεροτυπία, Βήμα) που αφορούσαν έρευνες για τα τρόφιμα, ουσίες που περιέχονται σε αυτά, συντηρητικά, προκειμένου να διατηρηθούν και να φτάσουν στο πιάτο μας. Αφού έγινε η ευαισθητοποίηση στο γενικό θέμα της Υγείας, συνδέσαμε τη χώρα μας με το γεωγραφικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται 'Μεσόγειος', το νησί της Ρόδου με αυτό το περιβάλλον και το χωριό μας με τη φύση του. Έτσι αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με την 'ελιά' που αποτελεί σημαντικό κοινωνικοοικονομικό παράγοντα του Αρχαγγέλου. Καθορίστηκαν οι στόχοι οι οποίοι αναφέρονται στις επιμέρους θεματικές ενότητες, σχεδιάστηκαν οι δραστηριότητες [παρατήρηση, καταγραφή, φωτογραφικό υλικό, κολλάζ, συνεντεύξεις, επισκέψεις – εκπαιδευτικές εκδρομές σε ελαιώνες, στο λαογραφικό μουσείο στα Απόλλωνα, στο ελαιοτριβείο, αναζήτηση πληροφοριών στο internet (χρήση των τεχνολογιών), ιστορική αναδρομή και αναζήτηση της ελιάς από την αρχαία Ελλάδα ως τις μέρες μας].

Από κει και έπειτα θα προχωρήσουμε στην υλοποίηση του προγράμματος και θα ολοκληρώσουμε με δραστηριότητες αξιολόγησης και παρουσίασης του προγράμματος στα πλαίσια του σχολείου και της τοπικής κοινωνίας στο τέλος της χρονιάς. Φυσικά για το πρόγραμμα προετοιμάστηκαν οι μαθητές, ενημερώθηκαν για τις δραστηριότητες, χωρίστηκαν σε ομάδες αναλαμβάνοντας η κάθε ομάδα συγκεκριμένες δραστηριότητες - ρόλους ερευνητών.

Όσο για το χρονοδιάγραμμα αυτό προβλέπει την υλοποίησή του στο τετράμηνο Οκτώβριος 2002 – Φεβρουάριος 2003. Πιθανά προβλήματα θα αντιμετωπιστούν στα πλαίσια της ομάδας με τη δύναμη που μας το ορίζει το καινοτόμο πρόγραμμα δράσης της Ευέλικτης Ζώνης.

Εφαρμογή

1^η Θεματική ενότητα

Η Ελιά στην Αρχαιότητα

- Προϊστορική εποχή
- Μινωική εποχή (Μινωική τέχνη και ελιά)
- Ομηρικά χρόνια
- Κλασική Ελλάδα
- Λατρευτική – Συμβολική χρήση της ελιάς (σύμβολο γονιμότητας)
- Κότινος, έπαθλο Ολυμπιακών αγώνων (Παναθηναϊκοί αγώνες)

- Χρήσεις ελαιόλαδου (ταφικά έθιμα, λατρεία, φωτισμός, τροφή, αρωματικά έλαια, καλωπισμός, υγεία = Ιπποκρατική →φαρμακευτικές χρήσεις-δράσεις)
- Μύθοι: Αθηνά, δωρήτρια της ελιάς
Αρισταίος, προστάτης των καλλιεργητών
Μύθος για την Ελαΐς, Σπερμώ και Οινώ
Ηρακλής και μύθοι
Η Κρητική αγριελιά στην Ολυμπία

Στόχος

Να γνωρίσουν οι μαθητές την ιστορία του δέντρου και την άρρηκτη σχέση του με τον Αρχαίο Ελληνικό Πολιτισμό.

Η Ελιά στην Παράδοση - Θρησκεία

- Οι μαθητές γνωρίζουν με ποιους τρόπους το σύμβολο της ελιάς και του λαδιού εκφράζουν τη σοφία του λαού (Λαογραφία).
- Συγκέντρωση παροιμιών, γνωμικών και ανέκδοτων απ' τους μαθητές (Χρήση των βιβλίων της γλώσσας και του ανθολογίου)
- Τραγούδια – Χοροί
- Δέντρο ευλογημένο από το Χριστό – Αναφορές στην Παλαιά και την Καινή Διαθήκη – Σύνδεση στο μάθημα των θρησκευτικών.

Οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες. Συλλέγουν πληροφορίες κατά περίπτωση. Ανταλλάζουν απόψεις. Γνωστοποιούν στην τάξη τα στοιχεία τους. Ζωγραφίζουν Ολυμπιονίκες που στεφανώνονται με κλαδί αγριελιάς καθώς και το περιστέρι της ειρήνης ή της κιβωτού που φέρει κλαδί της ελιάς στο ράμφος του.

Τελικά όλοι αποδέχονται και αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα του δέντρου στη διάρκεια της αρχαιότητας αλλά και την ξεχωριστή θέση που κατέχει στη λαϊκή μας παράδοση.

Στόχος

Να γνωρίσουν οι μαθητές την άρρηκτη σχέση του δέντρου με τη Λαϊκή μας Παράδοση και με τη θρησκεία.

2^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Γνωριμία με το δέντρο της ελιάς

- Μορφολογία του δέντρου
- Τόποι που ευδοκimeί (Σύνδεση με το μάθημα της Γεωγραφίας)
- Εδαφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες που ευνοούν την καλλιέργεια της ελιάς
- Καλλιέργεια – συντήρηση δέντρου (κλάδεμα κ.α.)
- Ασθένειες – εχθροί δέντρου και καρπού και Αντιμετώπιση

Η παραπάνω θεματική ενότητα περιλαμβάνει: α) επίσκεψη σε ελαιώνα και β) ενημέρωση των μαθητών από γεωπόνο για τον τρόπο καλλιέργειας του δέντρου, την ανάπτυξη του, τους τόπους και τα χρόνια που ζει. Αναφορά στον καρπό, τις ποικιλίες του, αλλά και τους εχθρούς του, και τέλος αναφορά στην παραγωγή ελαιόλαδου από τον καρπό.

Εδώ οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε άμεση επαφή με το φυσικό περιβάλλον και να ξεφύγουν από το στενό κλοιό της σχολικής αίθουσας η οποία περιορίζει τον αυθορμητισμό και την αυτενέργεια τους. Επίσης οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να υποβάλουν διάφορες ερωτήσεις στο γεωπόνο προς επίλυση των αποριών τους, αφού παρατηρήσουν από κοντά το δέντρο (κορμός – φύλλα – καρπός κ.α.)

Στόχος

Να ενημερωθούν για τον τρόπο καλλιέργειας της ελιάς, την ανάπτυξη του δέντρου σε διάφορους τόπους, τις ποικιλίες που καλλιεργούνται, τους εχθρούς του δέντρου και του καρπού.

3^η Θεματική ενότητα

Το μάζεμα της Ελιάς

- Η συγκομιδή του καρπού
- Το ελαιοτριβείο:
 - A. Παραδοσιακό
 - B. Σύγχρονο

Συμμετοχή των μαθητών σε ελαιομάζεμα (λιοστάσι): Οι μαθητές γνωρίζουν από κοντά τη διαδικασία του μαζέματος με το στρώσιμο των διχτυών, το ράβδισμα, τη συγκέντρωση και τη συλλογή του καρπού. Συγχρόνως κοινωνικοποιούνται αποκτώντας

την εμπειρία της ομαδικής εργασίας μέσα από άλλες καταστάσεις και αναγνωρίζοντας βέβαια τη σπουδαιότητα της για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.

Επίσκεψη σε ελαιотριβείο: Ακολουθεί η επίσκεψη των μαθητών πρώτα στο παραδοσιακό ελαιотριβείο (στο μουσείο του χωριού Απόλλωνα). Στη συνέχεια θα ακολουθήσει επίσκεψη σε σύγχρονο ελαιотριβείο(του Στέφανου Γέροντα στον Αρχάγγελο). Εκεί θα έρθουν σε επαφή με τα μηχανήματα και θα γνωρίσουν τη χρήση του καθενός. Θα δουν τη διαδικασία παραγωγής του ελαιόλαδου βήμα προς βήμα σε όλες της τις φάσεις (αποφύλλωση, πλύση καρπού, διαχωρισμός πυρήνα, διαχωρισμός μούργας – λαδιού). Και στις δύο επισκέψεις θα επιχειρηθεί η συλλογή φωτογραφιών, καθώς και η προσπάθεια βιντεοσκόπησης της διαδικασίας.

Στόχοι

- α) Να γνωρίσουν από κοντά το δέντρο και να πάρουν μέρος στη συγκομιδή του καρπού μαθαίνοντας πως η συλλογική εργασία έχει τα καλύτερα αποτελέσματα.
- β) Να δουν από κοντά την παραγωγή του ελαιόλαδου με την επίσκεψη τους σε ελαιотριβείο.

4^η Θεματική ενότητα

Ελιά - Λάδι. Διατροφή και Υγεία

1. Βρώσιμη ελιά:

- Είδη βρώσιμης ελιάς
- Τρόποι παρασκευής
- Τυποποίηση
- Τόποι παραγωγής (γεωγραφία→ επισήμανση των περιοχών πάνω σε χάρτη της Ελλάδας)
- Ρόλος της ελιάς στη διατροφή μας – Ευαισθητοποίηση σε θέματα Αγωγής Υγείας

Οι μαθητές δημιουργούν βρώσιμη ελιά. Γνωρίζουν τους καρπούς με την έμπρακτη συμμετοχή όλων των παιδιών σε όλα τα στάδια δημιουργίας βρώσιμης ελιάς. Συγκεντρώνουν συνταγές βρώσιμης ελιάς από τους γονείς τους.

Επίσης γίνεται επίσκεψη σε σούπερ – μάρκετ της περιοχής, όπου γίνεται καταγραφή από τους μαθητές όλων των ειδών βρώσιμης ελιάς και των τόπων παραγωγής της.

Φύλαξη με δοχείο στην τάξη με βρώσιμες ελιές.

Φτιάχνουν συνθετικό κολλάς με σχετικές εικόνες ή φωτογραφίες.

2. Το ελαιόλαδο:

- Τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα
- Τύποι ελαιόλαδου
- Ποιότητες
- Τυποποίηση / χαρακτηριστικά τυποποίησης
- Τόποι παραγωγής (γεωγραφία → επισήμανση των περιοχών πάνω σε χάρτη της Ελλάδας)
- Το λάδι ως βάση της διατροφικής πυραμίδας – Αγωγή Υγείας
- Οι ευεργετικές ιδιότητες του λαδιού στην υγεία
- Η θέση του λαδιού στην ελληνική κουζίνα

Οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες και συλλέγουν πληροφορίες για κάθε μια από τις περιπτώσεις. Γνωστοποιούν τα στοιχεία που συγκέντρωσαν σε όλες τις ομάδες.

Επίσης κατά την επίσκεψη στο σούπερ – μάρκετ της περιοχής, γίνεται και καταγραφή από τους μαθητές όλων των τύπων ελαιόλαδου και των τόπων παραγωγής του.

Οι παραπάνω διαδικασίες περιλαμβάνουν ενημέρωση των μαθητών από ειδικό επιστήμονα διατροφολόγο – διαιτολόγο για τη βρώσιμη ελιά και το ελαιόλαδο και τη θέση που πρέπει να έχουν στη διατροφή μας. Οι μαθητές γνωρίζουν στοιχεία για τη «μεσογειακή κουζίνα» και πόσο η χρήση της βοηθά στην καλή υγεία του οργανισμού. Εφαρμογή της ενότητας: «Παραδοσιακή ελληνική μεσογειακή διατροφή» του Αντ. Τριχόπουλου από το βιβλίο «βλέπω το σημερινό κόσμο» για την ευέλικτη ζώνη.

Στόχοι

- α) Να διαπιστώσουν από προσωπική εργασία (συλλογή πληροφοριών) τις ευεργετικές ιδιότητες του ελαιόλαδου καθώς και τη σημασία του στη διατροφή μας.
- β) Να μάθουν από ειδικό επιστήμονα (διατροφολόγο - διαιτολόγο) για τη σχέση του λαδιού με την καλή υγεία του ανθρώπου και τη σημαντική του προσφορά στον ανθρώπινο οργανισμό ως ευεργετικό απόθεμα.

5^η Θεματική ενότητα

Ελαιόλαδο και Ελληνική Οικονομία

- Επίσκεψη στο συνεταιρισμό των ελαιοπαραγωγών του τόπου
- Η Ελλάδα κατέχει ξεχωριστή θέση ανάμεσα στις χώρες που παράγουν πολύ και καλής ποιότητας λάδι
- Εξαγωγές

Οι μαθητές μαθαίνουν από τον υπεύθυνο του συνεταιρισμού για τον τρόπο λειτουργίας του, αλλά και για τη συμβολή του στη διαδικασία μεταφοράς του προϊόντος από την παραγωγή στην κατανάλωση. Μαθαίνουν ακόμη για τον καθορισμό των τιμών πώλησης του λαδιού καθώς και για την εξαγωγή του προϊόντος σε χώρες της Ευρώπης ή άλλες χώρες και πόσο αυτό συμβάλλει στην ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας. Συμβουλευονται εγκυκλοπαίδειες, εφημερίδες, Η/Υ και παρουσιάζουν στην τάξη τα ευρήματα – αποτελέσματα της δουλειάς τους.

Στόχος

Να ενημερωθούν για τη σημασία του ελαιόλαδου στην οικονομία του τόπου και γενικότερα όλης της Ελλάδας από κάποιον υπεύθυνο του Συνεταιρισμού Ελαιοπαραγωγών του χωριού του Αρχαγγέλου.

Εμπειρωτικές δραστηριότητες – Διδακτικές προτάσεις:

Οι μαθητές εργάζονται κατά ομάδες και φτιάχνουν παζλ, ζωγραφιές, σταυρόλεξα κ.α. με θέματα: Ο καρπός της ελιάς, Οι χρήσεις της ελιάς και του ελαιόλαδου, Εργοστάσιο ελιάς, Ελαιοτριβείο, Ελαιώνας, Από τον ελαιώνα στο πιάτο μας. Επίσης φτιάχνουν Οικογένειες της λέξης ελιάς. Στις ζωγραφιές φτιάχνουν ομαδικές συνθέσεις με τυπώματα φύλλων και καρπών ελιάς.

Ο κύκλος των εργασιών θα κλείσει με έκθεση ζωγραφικής, παιχνιδιών και φωτογραφίας αλλά και με παρουσίαση του καρπού της ελιάς και του λαδιού όπως το γνωρίσαμε από την αρχή μέχρι το τέλος των προσπαθειών μας, μέσα από θεατρική αγωγή.

Στόχος

Να εκφραστούν δημιουργικά μέσα από συγκεκριμένες τεχνικές ζωγραφικής, κολλάζ,

συγκέντρωση φωτογραφικού υλικού κ.ά.

Γενικότερος στόχος

Να αναπτύξουν δεξιότητες όπως παρατήρηση, καταγραφή και συλλογή πληροφοριών από ποικίλες πηγές (π.χ. εγκυκλοπαίδεια, εφημερίδες, περιοδικά, άρθρα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, μαρτυρίες και κατάθεση εμπειριών με συνέντευξη από γονείς, γιαγιάδες κ.α.). Να επεξεργαστούν τα στοιχεία αυτά και να τα παρουσιάσουν οργανωμένα.

ΘΕΜΑ: «Τα Παραμύθια»
6^ο ΜΟΝΟΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΟΛΗΣ ΚΩ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Τσαταλά Μαρία

Α΄ Επιλογή Θέματος

Η «ώρα του παραμυθιού» στο νηπιαγωγείο είναι τόσο αγαπητή για τα παιδιά, ώστε μετά από συζήτηση επιλέξαμε να ασχοληθούμε με τα παραμύθια πιο αναλυτικά, στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης στην οποία εντάχθηκε εφέτος το νηπιαγωγείο μας.

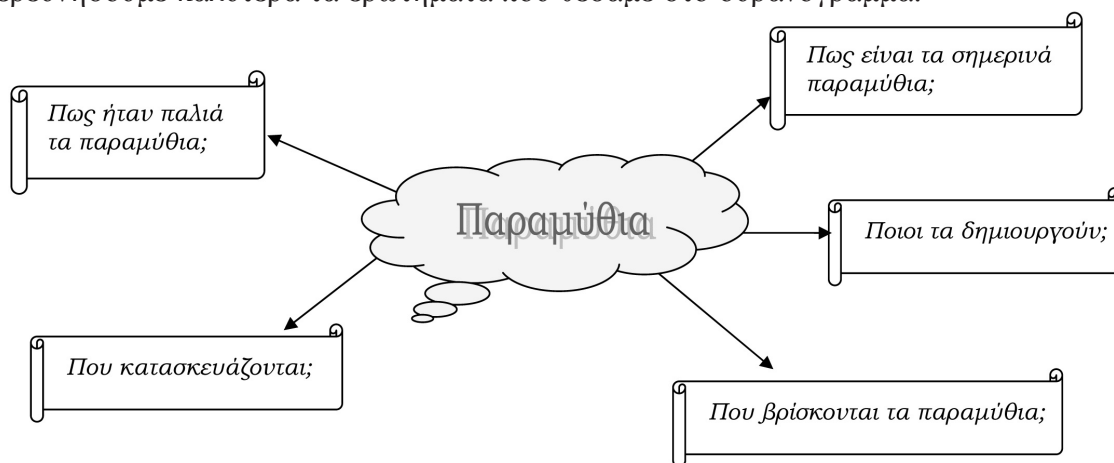
Το θέμα αυτό, εκτός του ότι είναι τόσο αγαπητό και οικείο ακόμη και για τα μικρότερα παιδιά, δίνει ευκαιρίες για να αναπτύξουν πολύπλευρες ικανότητες όπως να εμπλουτίσουν τον προφορικό τους λόγο, να εκφραστούν καλλιτεχνικά, να γίνουν καλοί ακροατές και αργότερα αφηγητές παραμυθιών. Επιπλέον τα παιδιά έχουν πολλές ευκαιρίες για δραματικά – παιχνίδια ρόλων και για ομαδικές συνεργασίες που βοηθούν στην κοινωνικοποίηση και των πιο διστακτικών παιδιών.

Β΄ Διαμόρφωση σχεδίου εργασίας

Μετά την επιλογή του θέματος συζητάμε με τα παιδιά και σκεφτόμαστε να γίνουμε μικροί ερευνητές και να κάνουμε ερωτήσεις για να γνωρίσουμε καλύτερα το θέμα μας.

Έτσι έγινε σε μεγάλο χαρτόνι το εξής ουρανόγραμμα με ερωτήματα που έθεσαν τα παιδιά για να τα επεξεργαστούμε στην πορεία.

Στη συνέχεια, συζητώντας με τα παιδιά δημιουργήσαμε προσχέδιο εργασίας για να ερευνήσουμε καλύτερα τα ερωτήματα που θέσαμε στο ουρανόγραμμα.

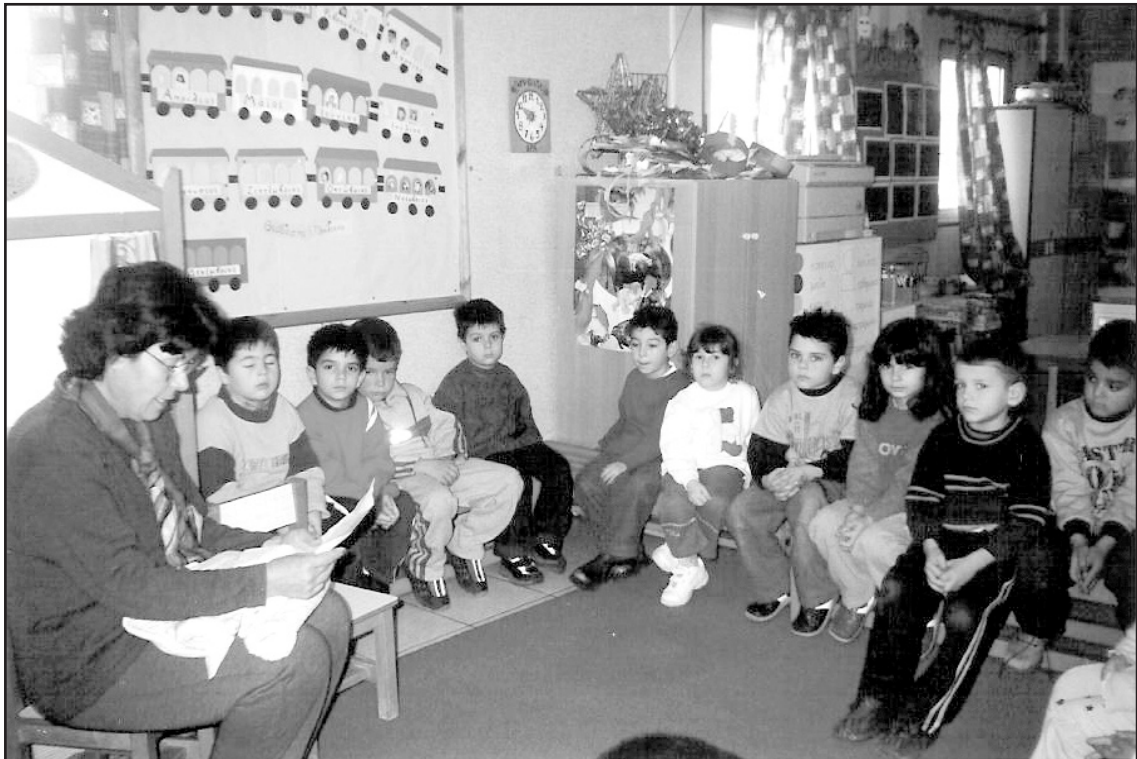

Προσχέδιο εργασίας

A. Ενέργειες

Αποφασίζουμε

- Να καλέσουμε γονείς συγγενείς να μας αφηγηθούν παραμύθια που άκουγαν όταν ήταν κι αυτοί παιδιά.
- Να κάνουμε επισκέψεις σε βιβλιοθήκες, βιβλιοπωλεία, τυπογραφείο.
- Να βρούμε βιβλία, κασέτες, έντυπο υλικό για παραμύθια.
- Να καλέσουμε ένα συγγραφέα να μας μιλήσει για το έργο του.
- Να ηχογραφήσουμε παραμύθια που μας διηγούνται άλλοι.

Αφηγήσεις παραμυθιών από γονείς - συγγενείς

B. Υλικό

Θα χρειαστούμε

- Παραμύθια: λαϊκά, μύθους Αισώπου, αρχαίους μύθους, παραμύθια άλλων χωρών, κλασσικά παραμύθια, σύγχρονα.
- Βιβλία – Εγκυκλοπαίδειες που να μας ενημερώσουν για τον τρόπο γραφής στα Αρχαία Χρόνια και στη Σύγχρονη Εποχή.
- Κασέτες, βιντεοκασέτες παραμυθιών.
- Αφίσες παραμυθιών, σελιδοδείκτες.

- Φωτογραφίες – βιντεοσκοπήσεις συγγραφέων, γονιών – αφηγητών.

Γ. Πηγές άντλησης υλικού

Προμηθευόμαστε υλικά από

- Τη Δημοτική – Δανειστική Βιβλιοθήκη.
- Βιβλιοπωλεία.
- Τους γονείς - ενήλικες.
- Την Εκπαιδευτική Τηλεόραση.

Δ. Φορείς συνεργασίας

Θα συνεργαστούμε με

- Τους γονείς – συγγενείς των παιδιών.
- Τα Βιβλιοπωλεία.
- Τη Δημοτική Βιβλιοθήκη.
- Το Τυπογραφείο.

Ε. Χωρισμός σε ομάδες – ανάθεση ευθυνών

Χωρίζομαστε ανάλογα με τα ενδιαφέροντα μας σε πέντε ομάδες όσες και οι ερωτήσεις που θέσαμε.

Στηριζόμενοι στο ουρανόγραμμα και στο προσχέδιο εργασίας, θέτουμε τους στόχους που επιθυμούμε να πετύχουμε και τις δεξιότητες που θέλουμε να αποκτήσουν τα παιδιά με την περάτωση του σχεδίου εργασίας μας.

Αφηγήσεις παραμυθιών από γονείς - συγγενείς

Γ' Διεξαγωγή δραστηριοτήτων

Ξεκινήσαμε με το πιο κοντινό στα βιώματα των παιδιών ερώτημα:
Πώς είναι τα σημερινά παραμύθια;

Τα παιδιά αυτής της ομάδας κουβάλησαν παραμύθια που αγαπούν από το σπίτι. Τα διαβάσαμε, μιλήσαμε για τον τίτλο, το συγγραφέα, την εικονογράφηση, το περιεχόμενο τους.

«Καταγράψαμε» σ' έναν κατάλογο τα πιο αγαπημένα παραμύθια τα οποία δραματοποιήσαμε, ζωγραφίσαμε, παίξαμε.

Παίξαμε διάφορα παιχνίδια με τα εξώφυλλα και τους τίτλους γνωστών παραμυθιών. Για παράδειγμα ταιριάξαμε τον κομμένο τίτλο ενός εξωφύλλου παραμυθιού με τη ζωγραφιά στην οποία αντιστοιχεί. Ακόμη, χωρίζοντας τον τίτλο σε λέξεις ανασυνθέτουμε (παζλ).

Εκτός από προ-αναγνωστικές δεξιότητες που αποκτούμε παίζοντας με τα παραμύθια μπορούμε να εισαγάγουμε μαθηματικές έννοιες.

- Καλούμε ένα παιδί να μας αφηγηθεί ένα γνωστό του παραμύθι βάζοντας μπερδεμένες εικόνες στη σωστή σειρά (άσκηση αλληλουχίας, σειροθέτηση).
- Διαβάζοντας τα «Τρία γουρουνάκια» κάνουμε ζυγίσματα, συγκρίσεις υλικών σε

βάρος – άχυρο, ξύλο, τούβλο – και σε ένταση – φυσά δυνατά, δυνατότερα, ακόμα πιο δυνατά.

- Με το παραμύθι της «Χιονάτης» κάνουμε αντιστοιχίσεις – εφτά κρεβάτια, εφτά καρέκλες, εφτά κουτάλια... Βάζουμε σ' ένα τραπέζι 7 πιάτα, 7 ποτήρια, 7 κουτάλια σε σωρό και καλούμε εφτά παιδιά να καθίσουν και να τα μοιραστούν.

Τους θέτουμε καταστάσεις προβληματισμού όπως: «Τι θα γίνει αν βάλουμε άλλο ένα κουτάλι;», «Πώς θα τα μοιράσουμε;» Απαντούν: «Να βάλουμε και ένα ποτήρι και ένα πιάτο ακόμη;» - «Τότε πώς θα είναι ο τίτλος του παραμυθιού;» Απαντούν: «Η Χιονάτη και οι οχτώ νάνοι.».

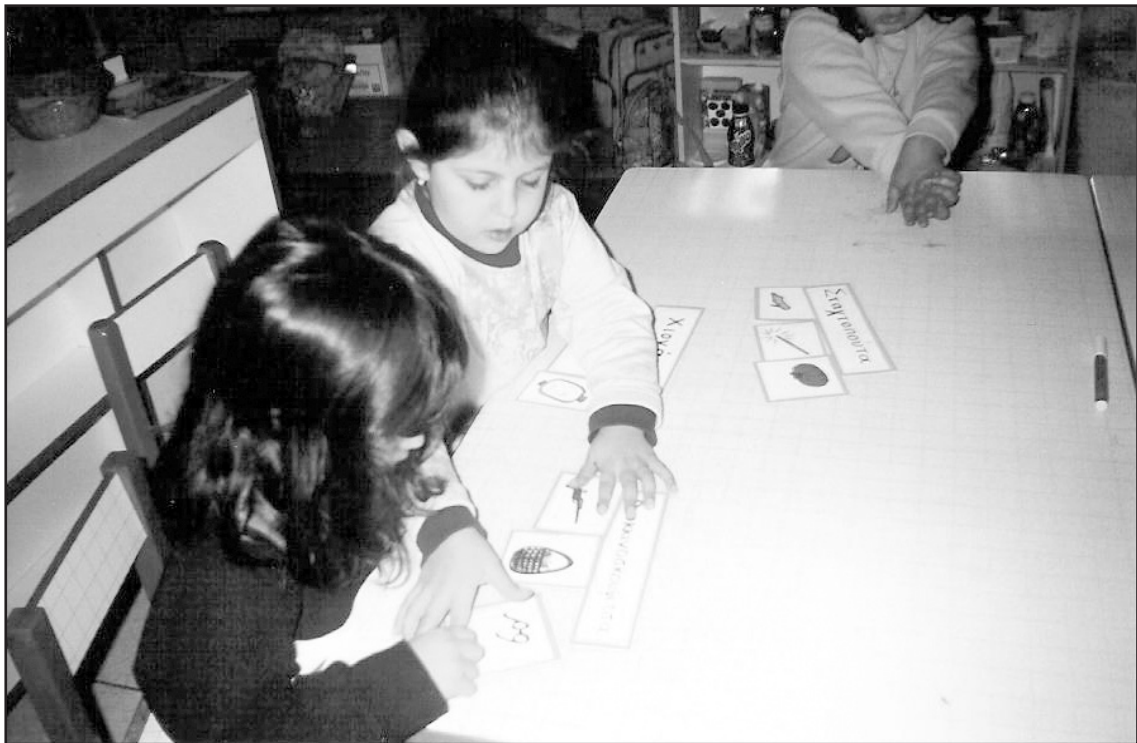
- Άλλο παιχνίδι μαθητικού περιεχομένου που παίξαμε ήταν: μοιραστήκαμε σύμβολα των τριών πρώτων αριθμών και αφηγηθήκαμε το παραμύθι τα «Τρία γουρουνάκια». Κάθε φορά που ακουγόταν ένας αριθμός είτε απόλυτος είτε τακτικός σήκωναν την αριθμοκάρτα που ταίριαζε.
- Ένα παιχνίδι προανάγνωσης είναι το «παραμυθοσακούλι». Μέσα σ' ένα σακουλάκι βάζουμε εικόνες αντικειμένων από γνωστά παραμύθια (π.χ. καθρέφτης, γοβάκι, μήλο, ραβδί, κολοκύθα κ.α.)

Κατασκευάζουμε κούκλες

Δίνουμε τρεις λέξεις «κλειδιά»: Χιονάτη, Κοκκινσκουφίτσα, Σταχτοπούτα και τα παιδιά βγάζοντας από το παραμυθοσακούλι μια εικόνα, προσπαθούν να την βάλουν κάτω από τη λέξη «κλειδί» που αντιστοιχεί.

Η ομάδα που ασχολήθηκε με το «πως ήταν παλιά τα παραμύθια» έφερε υλικό από αρχαίους μύθους, μύθους του Αισώπου και παραδοσιακά παραμύθια. Ένα παιδί της ομάδας έφερε εικόνες από μαρμάρινες χαραγμένες επιγραφές και ένα άλλο έφερε αληθινό πάπυρο, ακολούθησε συζήτηση για τα υλικά και μέσα γραφής στα παλιά χρόνια. Πειραματιστήκαμε προσπαθώντας να χαράξουμε το όνομα μας με οδοντογλυφίδα σε πηλό που πλάσαμε επίπεδο. Επίσης προσπαθήσαμε να χρησιμοποιήσουμε πένα και μελανοδοχείο. Έτσι φτάσαμε να απαντήσουμε στο ερώτημα «Που κατασκευάζονται;». Οργανώσαμε μια επίσκεψη σ' ένα τυπογραφείο, αφού η αντίστοιχη ομάδα που είχε αναλάβει αυτό το ερώτημα εφοδιάστηκε με φωτογραφική μηχανή και δημοσιογραφικό κασετόφωνο. Οι υπεύθυνοι του τυπογραφείου εκτός της ενημέρωσης μας τύπωσαν ένα παραμύθι που μας αφηγήθηκε μια μητέρα και το είχαμε ζωγραφίσει. Επίσης τύπωσαν τις ζωγραφιές που έκαναν τα παιδιά στο τυπογραφείο. Στη συνέχεια επισκεφθήκαμε το Ασκληπιείο της Κω για να δούμε από κοντά τις χαραγμένες μαρμάρινες επιγραφές.

Παίζουμε παιχνίδια προανάγνωσης

Στο ερώτημα «Ποιοι δημιουργούν τα παραμύθια;» θέλαμε να καλέσουμε ένα συγγραφέα. Επειδή δε μπορέσαμε, εφοδιαστήκαμε τη βιντεοκασέτα της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης όπου συγγραφείς παραμυθιών απαντούν σε ερωτήσεις παιδιών. Δοκιμάσαμε να γίνουμε και εμείς συγγραφείς: ένα – ένα παιδί διηγήθηκε στον κύκλο τοποθετώντας κομμένες εικόνες παραμυθιών, το δικό του παραμύθι. Έτσι στο τέλος κάθε παιδί είχε το δικό του δημιούργημα: ένα παραμύθι με συγγραφέα το ίδιο.

Ακούγοντας παραδοσιακά παραμύθια – ένα ποντιακό: «Ο Ήλεν κι η Σελήνεν» και ένα μακεδονίτικο «Η γρια και το πετειναράκι» - ηχογραφημένα από συγγενείς, μάθαμε ότι συγγραφέας ενός παραμυθιού είμαστε όλοι εμείς που αφηγούμαστε με το στόμα ένα παραμύθι που ακούσαμε.

Ήρθαμε σε επαφή με άλλες διαλέκτους και άλλες λογοτεχνικές μορφές (ανέκδοτα, έμμετρα παραμύθια, γλωσσοδέτες...)

Εφοδιασμένοι με τη φωτογραφική μηχανή ξεκινήσαμε να δούμε: «που βρίσκονται τα παραμύθια;» και επισκεφτήκαμε τη Δημοτική δανειστική βιβλιοθήκη και το βιβλιοπωλείο την ίδια μέρα για να καταλάβουμε τη διαφορά της λειτουργίας τους.

Με τη σειρά μας λειτουργήσαμε δανειστική βιβλιοθήκη με καινούργια παραμύθια, δημιουργώντας παράλληλα ένα κουτί πρώτων βοηθειών για «τραυματισμένα βιβλία» γεμάτο ιατρικά εργαλεία που διάλεξαν τα παιδιά (UHU, κλωστή κ.α.).

Παράλληλα με τις επισκέψεις, τις αφηγήσεις παραμυθιών από μαμάδες – γιαγιάδες, τις δραματοποιήσεις και τις προαναγνωστικές – μαθηματικές δραστηριότητες με αφορμή παραμύθια, κάναμε πολλές χειροτεχνίες και κατασκευές που αποφασίσαμε να εκθέσουμε μαζί με ένα θεατρικό σκετσάκι στους γονείς μας.

Επίσκεψη στο Βιβλιοπωλείο

Δ' Περάτωση του σχεδίου εργασίας Παρουσίαση δραστηριοτήτων

Στις 2 Απριλίου, ημέρα των γενεθλίων του μεγάλου παραμυθά Άντερσεν και παγκόσμια ημέρα βιβλίου, αποφασίσαμε να «κλείσουμε» αυτό το ανεξάντλητο σχέδιο εργασίας για τα παραμύθια. Καλέσαμε με προσκλήσεις τους γονείς και τους φορείς που μας βοήθησαν. Βάλαμε κατά μήκος τα τραπέζια και εκθέσαμε τις χειροτεχνίες που δημιουργήσαμε σχετικά με το θέμα (ντενεδόκουκλες, ζυμαράκια, μακέτα παλατιού από κουτιά τσιγάρων και ρολά, καραμελόσπιτα, πειρατικό καράβι, τηγανόψωμα...).

Επίσης εκθέσαμε τα βιβλία που κατασκεύασε κάθε παιδί αλλά και αυτά που μας αφηγήθηκαν και είχαμε ζωγραφίσει. Ένα από αυτά: «Η Βουδιά» το τυπώσαμε σε 30 αντίτυπα και το κάναμε δώρο σε όσους μας τίμησαν.

Παρουσιάσαμε τη μουσικοκινητική παράσταση «Παραμυθοσαλάτα» που ετοιμάσαμε με πολύ κέφι ντυμένα ανάλογα και αινίγματα σχετικά με τίτλους παραμυθιών. Σε μια ζεστή ατμόσφαιρα, τρώγοντας Πασχαλινές λιχουδιές που ετοίμασαν γονείς (λαζαράκια, κουλουράκια...) και διαλέγοντας παραμύθια απ' την έκθεση βιβλίου που λειτουργήσαμε την ίδια μέρα, έκλεισε η παρουσίασή μας με πολύ κέφι και ενθουσιασμό απ' τα παιδιά για ό,τι είχαν καταφέρει ταξιδεύοντας τόσον καιρό πάνω στο μαγικό χαλί των παραμυθιών!

Αξιολόγηση Αποτελεσμάτων

Συζητώντας με τα παιδιά και ανακεφαλαιώνοντας, εκτιμούμε ότι οι στόχοι του προγράμματός μας και οι δεξιότητες που επιθυμούσαμε να αναπτύξουν έχουν επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό, όσο βέβαια επιτρέπουν η ηλικία και οι δυνατότητές τους.

Έμαθαν να συνεργάζονται, να εκφράζονται γλωσσικά καλύτερα από πριν, πλούτισαν τις εμπειρίες τους έξω από τα όρια της τάξης, εκφράστηκαν δημιουργικά μέσω της κίνησης, της μουσικής και των εικαστικών μέσων.

Ακούγοντας ένα παιδί πέντε χρόνων να λέει: - «Θέλω να σας πω το παραμύθι που ζωγράφισα!», πιστεύουμε ότι η χαρά της δημιουργίας κάτι ολότελα δικού τους και η σχέση που απέκτησαν με τα βιβλία θα συνεχιστεί και στην υπόλοιπη ζωή τους ως ενήλικες, γιατί όπως λέει και η λαϊκή σοφία: «Ότι μικρομάθεις, δύσκολα ξεχνάς!».

Επίσκεψη στην Δημοτική Βιβλιοθήκη

Βιβλιογραφία

- Α) Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Επιθεώρηση Εκπ/κών Θεμάτων.
- Β) Α. Α. Γιαννικοπούλου, Από την Προανάγνωση στην Ανάγνωση, Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Γ) Χέλγκα Τσιτσλσπέργκερ, Τα παιδιά διαβάζουν παραμύθια, Εκδόσεις Πατάκη.

Δ) Τζάνι Ροντάρι, Η γραμματική της Φαντασίας, Εκδόσεις Μεταίχμιο.

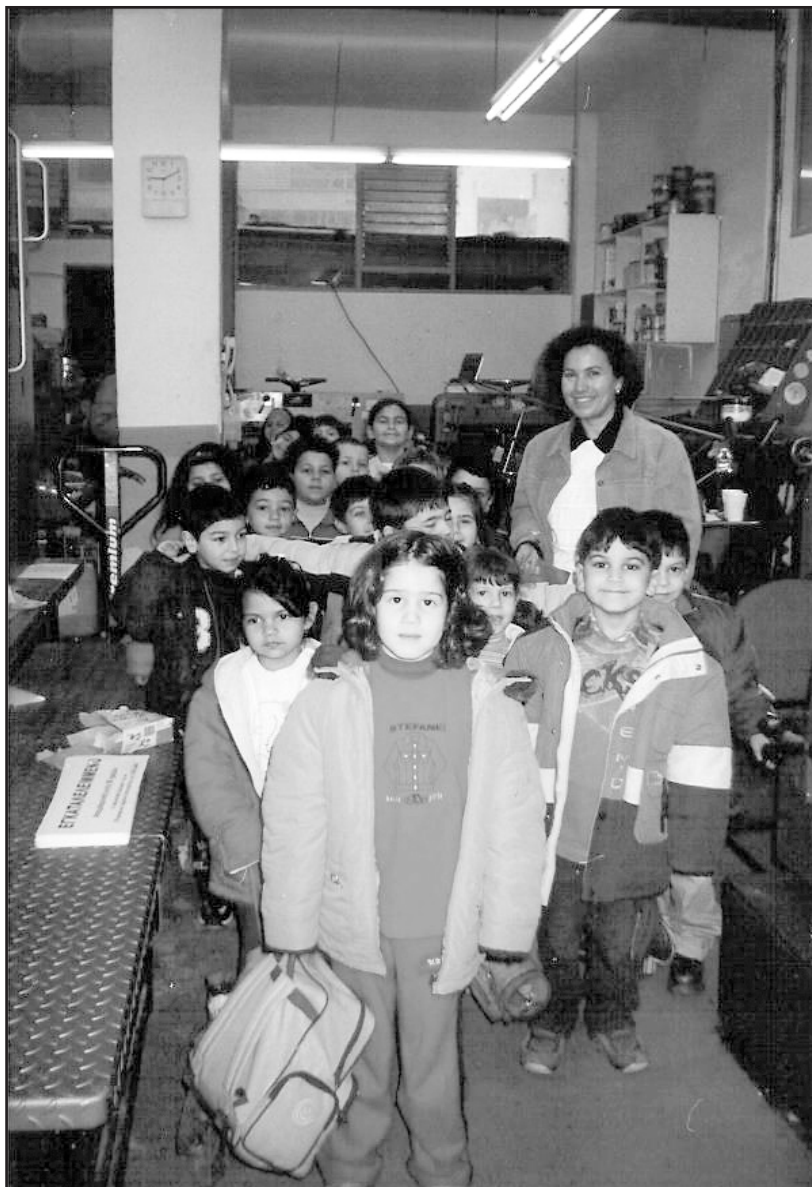
Ε) Γ. Α. Βασδέκη, Παραμύθια και ιστοριούλες, Εκδόσεις Δίπτυχο.

Στ) Περσεφόνη Σέξτου, Δραματοποίηση, Εκδόσεις Καστανιώτη.

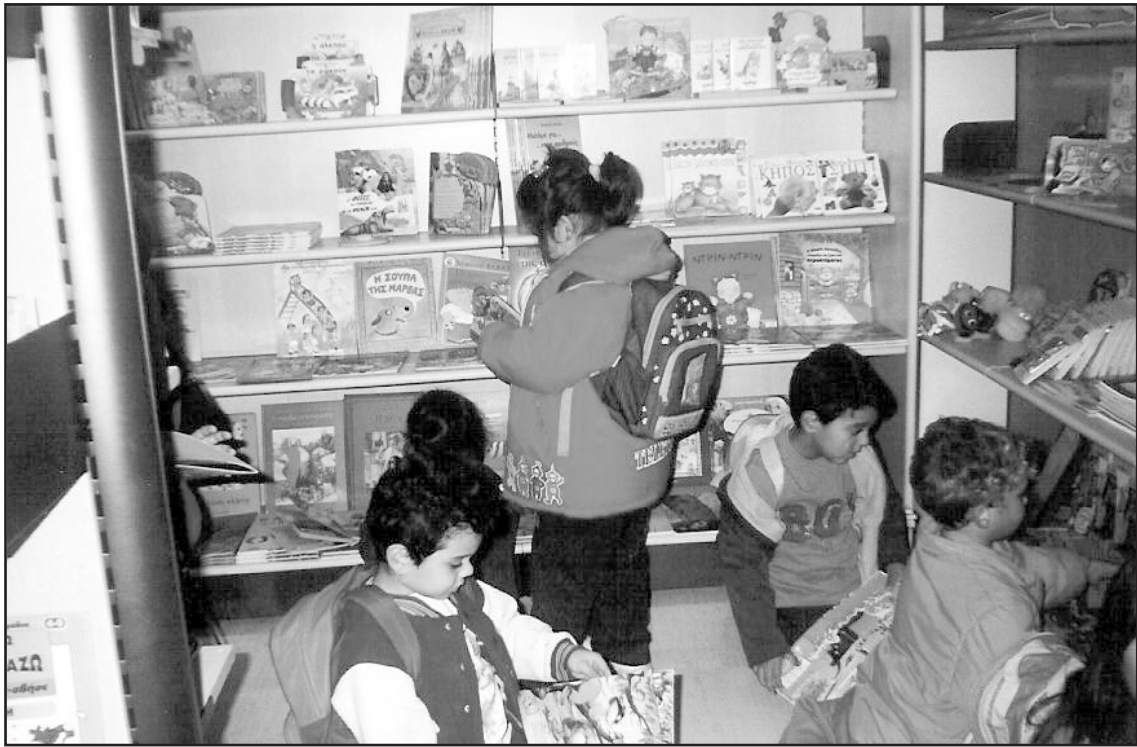
Ζ) Β.Δ. Αναγνωστόπουλος, Γλωσσικό υλικό για το νηπιαγωγείο, Εκδόσεις Καστανιώτη.

Η) Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών για το νηπιαγωγείο.

Θ) Κοντοδήμας Δ., Εισαγωγή του παιδιού στα μαθηματικά, Εκδόσεις Ρακούγας.

Επίσκεψη στο Τυπογραφείο

Επίσκεψη στο Βιβλιοπωλείο

ΘΕΜΑ: «Κάλυμνος: Λαϊκή Παράδοση»

2/Θ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΑΝΟΡΜΟΥ ΚΑΛΥΜΝΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Πόπη Τηλιακού, Άννα Αυγουστίνου

Τάξη Β΄

Πρόλογος

Τον τελευταίο καιρό, όλο και περισσότερο παρατηρούμε την ανάγκη να περισώσουμε την παράδοσή μας, και να μεταδώσουμε στις καινούριες γενιές τα ήθη και τα έθιμα, τα τραγούδια τους χορούς και ότι αποτελεί την ιστορία και την ζωή των ανθρώπων που έχυσαν πριν από μας πάνω σ' αυτόν τον τόπο. Η γνώση της ιστορίας και των παραδόσεων αποτελεί το όπλο για την αντίσταση στην αλλοτρίωση και στην ισοπέδωση της παγκοσμιοποίησης. Με τις σκέψεις αυτές αποφασίσαμε μέσα στον μαθησιακό κύκλο της εφετινής χρονιάς στο Νηπιαγωγείο μας να εντάξουμε στοιχεία της παράδοσης του νησιού μας, της Καλύμνου μας.

Πιστεύουμε ότι αυτά τα στοιχεία δοσμένα με τρόπο εύληπτο και προσαρμοσμένο στην ηλικία των νηπίων, θα προκαλέσουν το ενδιαφέρον τους και θα χαρακτηύν στη μνήμη τους.

Έτσι από την τρυφερή ηλικία θα μάθουν να αγαπούν τον τόπο που γεννήθηκαν, αγάπη που αργότερα θα απλωθεί και στην ευρύτερη πατρίδα, την Ελλάδα.

Σκοπός

Να γνωρίσουν τα παιδιά στοιχεία της παράδοσης του νησιού μας, δοσμένα με τρόπο εύληπτο και προσαρμοσμένο στην ηλικία τους, έτσι ώστε να προκαλέσουν το ενδιαφέρον τους.

Χρονική διάρκεια του προγράμματος

Το πρόγραμμα ξεκίνησε αρχές Φεβρουαρίου και τελείωσε αρχές Απριλίου.

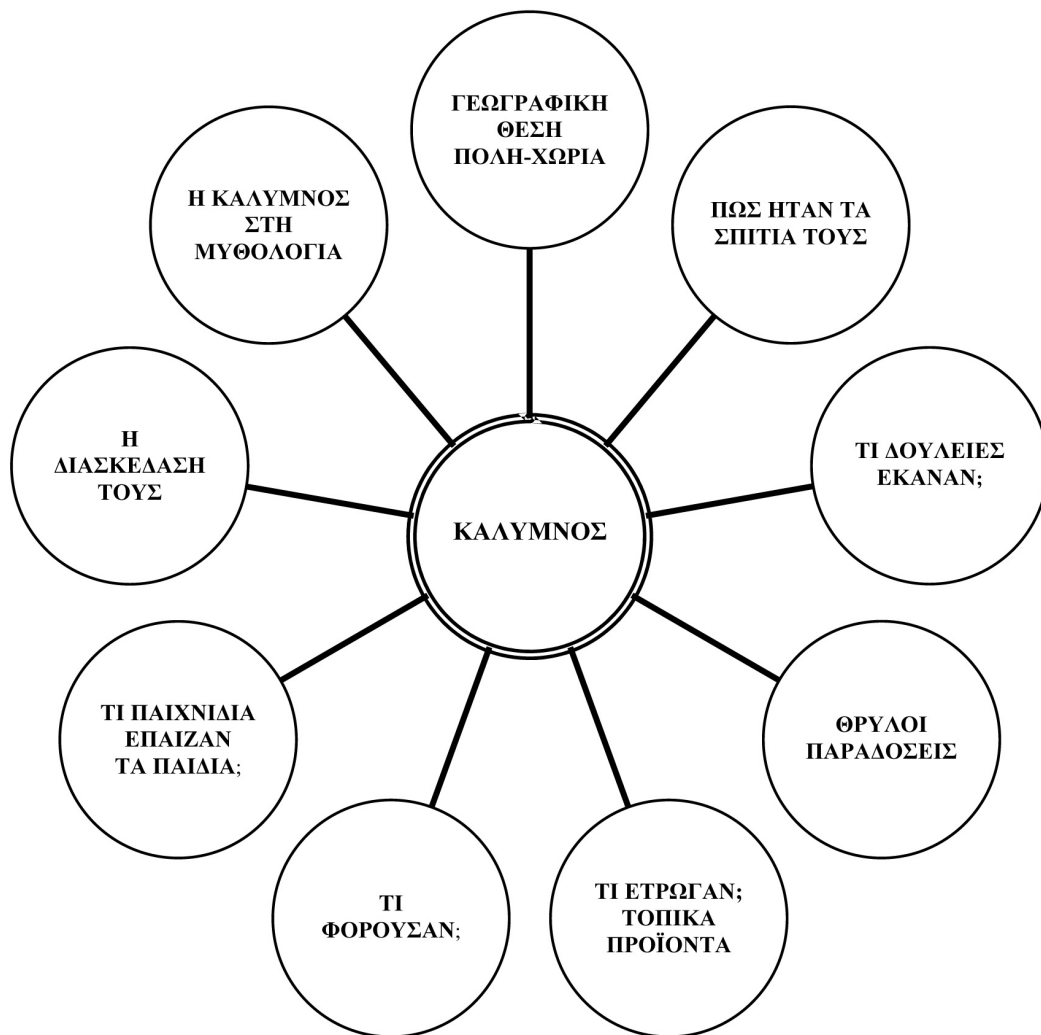
1η Φάση:

Επιλογή θέματος

Ξεκινήσαμε από τα «παιδιά του κόσμου», τις ανθρώπινες φυλές, λευκά, κόκκινα, κίτρινα, μαύρα παιδάκια, προσπαθήσαμε να δούμε κάποιες από τις συνήθειες και την κουλτούρα τους, να καταλάβουμε ότι όλα τα παιδάκια του κόσμου ανεξάρτητα από το χρώμα και την πατρίδα τους είναι ίσα. Και αφού περάσαμε από την Κίνα και την

Αφρική, την Αμερική και την Χαβάη, φτάσαμε και στην πατρίδα μας, την Ελλάδα και στο μικρό μας νησί την Κάλυμνο, και στην ιδιαίτερη ιστορία της και την πλούσια λαϊκή της παράδοση.

2η Φάση: **Ιστόγραμμα**

Προσχέδιο εργασίας

Α. Ενέργειες

1. Ρωτούμε τους παππούδες και τις γιαγιάδες μας για το νησί μας.
2. Βρίσκουμε φωτογραφίες, βιβλία ιστορικά και λαογραφικά.
3. Βρίσκουμε παλιά αντικείμενα που χρησιμοποιούσαν οι Καλύμνιοι στην καθημερινή τους ζωή.
4. Επισκεπτόμαστε το Ναυτικό και Λαογραφικό Μουσείο του νησιού μας.

5. Αποφασίζουμε να βρούμε και να φέρουμε στο σχολείο μας ανθρώπους που ξέρουν ιστορίες και γεγονότα από την παλιά Κάλυμνο.
6. Να φέρουμε κασέτες και CD με τοπική μουσική και τραγούδια.
7. Να επισκεφτούμε το «Τσουκαλιό», χώρο κατασκευής πήλινων σκευών.
8. Να δούμε το κάστρο της Χώρας, πηγή θρύλων και παραδόσεων.
9. Να βρούμε παλιά φορέματα και τοπικές φορεσιές και να τις φέρουμε στο σχολείο μας.

B. Χωριζόμαστε σε ομάδες

Χωριζόμαστε σε 8 ομάδες, για να μπορέσουμε να απαντήσουμε και να ερευνήσουμε τις ερωτήσεις που μας δημιουργήθηκαν. Αποφασίσαμε δε να ανακοινώσουμε στους γονείς την προσπάθειά μας αυτή για να μπορέσουμε να έχουμε και τη δική τους βοήθεια.

Η ανταπόκριση των γονέων ήταν ενθουσιώδης. Γεμάτοι χαρά, ξεκίνησαν να ανασκαλεύουν οικογενειακά κειμήλια και μνήμες προκειμένου να μας βοηθήσουν.

Κι αμέσως μετά άρχισαν να καταφτάνουν στο νηπιαγωγείο μας.

Γ. Υλικό – Μέσα

1. Χάρτης Δωδεκανήσου
2. Κασέτες και CD με καλύμνικα τραγούδια.
3. Σφουγγάρια διαφόρων μεγεθών και σχημάτων.
4. Κοχύλια, για να ακούσουμε τον ήχο της θάλασσας.
5. Πάνες, κιλίμια, χράμια (παλιά υφαντά καλύμνικα).
6. Σκάφανδρο (στολή Καλύμνιου σφουγγαρά).
7. Μικρά χειροποίητα ξύλινα σφουγγαράδικα καΐκια.
8. Σουφράς – παλιό μικρό ξύλινο τραπέζι, πολύ χαμηλό, όπου παλιά όλη η οικογένεια καθόντουσαν κατάχαμα κι έτρωγαν.
9. Μέλι – Θυμαρί. (Τοπικά προϊόντα που δοκιμάζουμε τη γεύση και τη μυρωδιά τους).
10. Φωτογραφίες από καΐκια σφουγγαράδικα και παλιούς σφουγγαράδες. (Πρώτα βουτούσαν βαστώντας μια πέτρα για να φτάσουν γρήγορα στο βυθό και μετά το σκάφανδρο).
11. Μια σκανταλόπετρα. (Η πέτρα που βαστούσαν οι σφουγγαράδες).

12. Μια «γαζέρα», συσκευή που χρησιμοποιούσαν παλιά οι νοικοκυρές για να μαγειρεύουν.
13. Λαΐνες, πίθους και πιθοπούλια από ναυάγια της περιοχής.
14. Πίνακες ζωγραφικής από Καλύμνιους ζωγράφους με θέματα από την παλιά ζωή της Καλύμνου.
15. Βιβλία με ιστορίες και παραμύθια καλύμνικα.
16. Τοπικές φορεσιές.
17. Μια χειροποίητη κούκλα, 80 ετών, ντυμένη με καβάδι, την τοπική μας φορεσιά.
18. Φωτογραφίες από παλιούς γάμους.
19. Παλιά πήλινα πιάτα και λεκάνες.
20. Παλιό γουδί με το γουδοχέρι του.
21. Παλιό καλύμνικο φόρεμα – το καθημερινό φόρεμα, αφού το καβάδι ήταν το κυριακάτικό τους.
22. Τσαμπούνα – Μουσικό όργανο που έπαιζαν οι βοσκοί φτιαγμένο από δέρμα κατσικιού.
23. Παλιά τριχιά – με αυτό κοσκίνιζαν το αλεύρι τους.

Οι χειροτεχνίες που κάνουμε:

- α) Χρωματίζουμε το περίγραμμα της Καλύμνου.
- β) Μετά την επίσκεψη στο Ναυτικό Μουσείο, ζωγραφίζουμε με μαρκαδόρους, σε ελεύθερο σχέδιο, τη ζωή των σφουγγαράδων, τα ταξίδια τους και τις βουτιές τους.
- γ) Φτιάχνουμε «τσουκαλάκια» με πηλό στο σχολείο μας μετά την επίσκεψή μας στον Τσουκαλά.
- δ) Χαρτοκολλητική. Κολλάμε σε σώματα γοργόνων κεφάλια κοριτσιών που έχουμε κόψει από περιοδικά.
- ε) Ζωγραφίζουμε με δακτυλομπογιές πάνω σε βότσαλα της θάλασσας.
- στ) Κολλάμε άμμο, κομμάτια από σφουγγάρια και κοχύλια σε περίγραμμα γοργόνας.
- ζ) Φτιάχνουμε με χρωματιστά νήματα «Μάρτη», δηλαδή βραχιολάκι που το βάζουμε στο χέρι μας για να μη μας κάψει ο ήλιος και το βγάζουμε μόνο για να το δέσουμε στο «Μουούρι», δηλαδή το πήλινο σκεύος που βάζουμε το αρνί για να το ψήσουμε το Πάσχα.
- η) Κάνουμε «Λαζαράκια». Με τη βοήθεια της γιαγιάς, κάνουμε κουλουράκια νηστί-

σιμα, σε σχήμα ανθρωπάκου, για να τιμήσουμε το φτωχό Λάζαρο. (Πασχαλιάτικο έθιμο)

- θ) Κάνουμε με άμμο περιγράμματα καϊκιών πάνω σε κανσόν και τα παιδιά τα βάφουν με δακτυλομπογιές (κάνουν ήλιο, θάλασσα, γλάρους) και κολλάνε κομμάτια από σφουγγάρια στο βυθό.

Στην προσπάθειά μας να γνωρίσουμε καλύτερα τον τόπο μας και ιδιαίτερα στοιχεία της λαϊκής μας παράδοσης (που είναι ανεξάντλητη) μας βοήθησαν με πολλή χαρά και συγκίνηση οι γονείς και παππούδες του σχολείου μας που μας έφεραν να γνωρίσουμε ακόμα και οικογενειακά κειμήλια. Ευχαριστούμε θερμά τους:

- Χαρίλαο Μπιλλήρη, υπεύθυνο του Ναυτικού Μουσείου
- Μιχάλη Βλάμο, τον τελευταίο «Τσουκαλά» που έμεινε πια στην Κάλυμνο
- Γιάννη Χειλά, εκπαιδευτικός – συγγραφέας του «Έπους των σφουγγαράδων»
- Μανόλη Χούλλη, με την καταπληκτική τσαμπούνα του
- και όλες τις μητέρες και γιαγιάδες για την πρόθυμη και πολύτιμη βοήθειά τους.

3η Φάση: Διεξαγωγή δραστηριοτήτων

Την πρώτη ημέρα, όταν άρχισε να φτάνει το υλικό στο νηπιαγωγείο μας, στρώσαμε με υφαντά το στρογγυλό τραπέζι της παρεούλας μας, κι αρχίσαμε να τα τοποθετούμε. Σιγά – σιγά, με το πέραμα των ημερών και με τα θεατρικά παιχνίδια που αναδύθηκαν από τους θρύλους μας, μετατρέψαμε την τάξη σε παλιά Κάλυμνο.

Το κουκλόσπιτο έγινε το Κάστρο της Χώρας, δύο τραπέζια σκεπασμένα με λινάτσα έγιναν σπηλιές, ένα βαρκάκι που είχαμε από παλιά, μετατράπηκε σε σφουγγαράδικο καϊκι, ο πίνακας ανακοινώσεων γέμισε με παλιές φωτογραφίες και η μοκέτα της τάξης σκεπάστηκε από πάνες και παλιά υφαντά.

Την πρώτη ημέρα, ξεκινήσαμε από το γεωγραφικό χάρτη της Δωδεκανήσου. Η ομάδα που ανέλαβε το ερώτημα αυτό, μας έδειξε τη θέση της στα υπόλοιπα νησιά και μας μίλησε για τα χωριά και τις παραλίες που υπάρχουν στο νησί.

Χρωμάτισαμε το περίγραμμα της Κάλυμνου και γύρω – γύρω, το βάψαμε με γαλάζιο, γιατί όπως είπε και ο Νίκος: «Η Κάλυμνος είναι νησί, και τα νησιά έχουν γύρω – γύρω θάλασσα».

Η ομάδα που ανέλαβε να απαντήσει στο ερώτημα η Κάλυμνος στη Μυθολογία μας

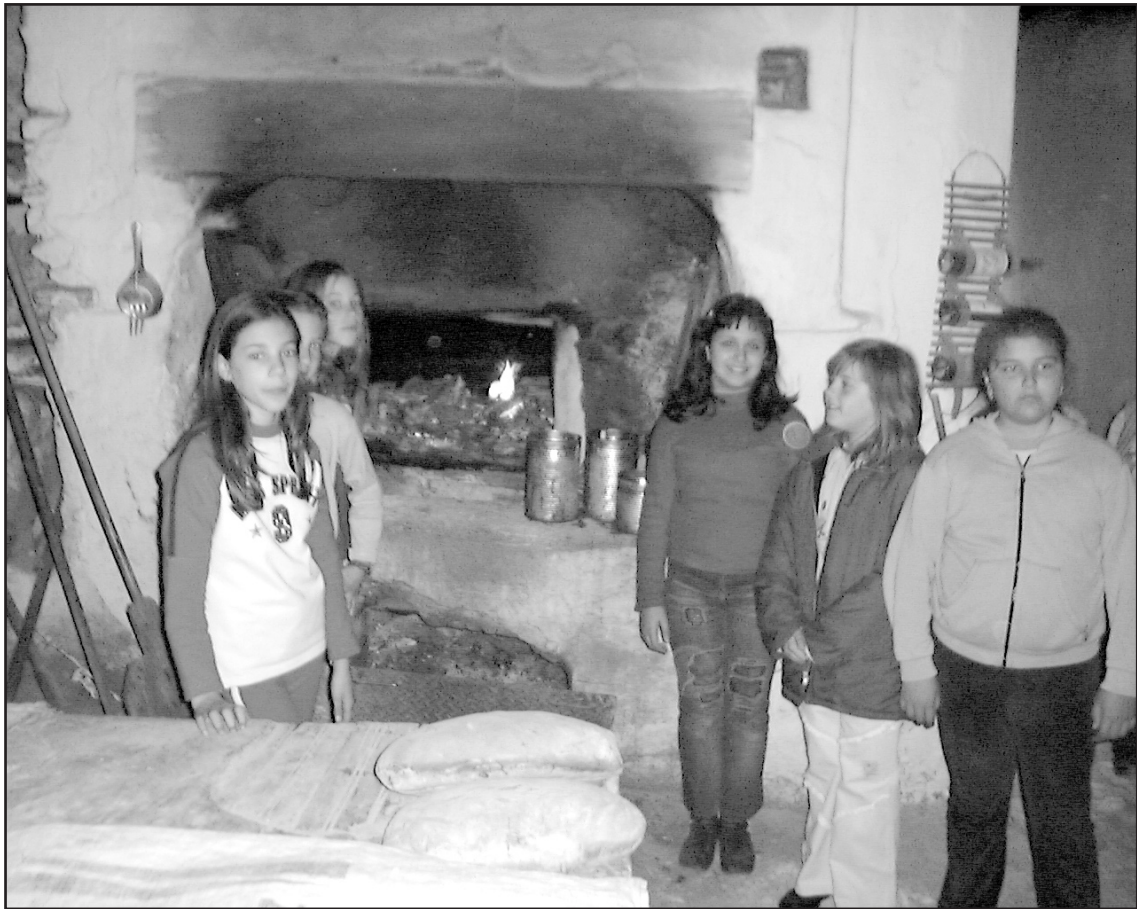

φέρνει ένα βιβλίο με εξώφυλλο το Απόλλωνα, και η Μαρία μα λέει ότι ο Απόλλωνας εθεωρείτο ο Θεός της Καλύμνου και γι' αυτό σε πολλά σημεία της Καλύμνου βρέθηκε ζωγραφισμένη η Λύρα του. Υπήρχαν και ναοί του, αλλά σήμερα έχουν γίνει εκκλησίες.

Τη δεύτερη ημέρα, η Φανερωμένη, που ήταν στην ομάδα που έπρεπε να ερευνήσει πώς ήταν τα παλιά σπίτια, μας έφερε ένα «σουφρά» και μια «γαζέρα». Μας εξήγησε λοιπόν σε τι χρησίμευαν αυτά τα αντικείμενα και αμέσως μετά ο Μιχαλάκης μας έδειξε μια τριχιά, όπου κοσκίνιζαν παλιά το αλεύρι. Ταυτόχρονα μας έφερε σ' ένα βαζάκι θυμάρι να το μυρίσουμε, «γιατί κάνει πολύ νόστιμα τα φαγητά» και μέλι να το γευτούμε «αφού το καλύμνικο μέλι είναι το καλύτερο, γιατί οι μέλισσες τρώνε θυμάρι».

Τα παιδιά της ομάδας που ανέλαβε να μας απαντήσει πώς ήταν παλιά τα σπίτια και τι έτρωγαν οι άνθρωποι, πρότειναν να μετατρέψουμε το κουκλοθέατρο μας σε σπίτι, για να μπορέσουμε να το φτιάξουμε όπως ήταν παλιά τα Καλύμνικα σπίτια.

Έφεραν λοιπόν πάνες, κιλίμια και χράμια, παλιές φωτογραφίες από γάμους, πορτραίτα, οικιακά σκεύη και στολίσαμε μόνιμα μια γωνιά της τάξης μας. Κάθε οικογενειακό κειμήλιο που έφτανε στο νηπιαγωγείο μας το τοποθετούσαμε στο «σπιτικό» που είχαμε

φτιάξει και εξηγούσαμε σε τι χρησίμευε.

Τις επόμενες ημέρες οι μικροί ερευνητές για τους θρύλους και τις παραδόσεις μας, έφεραν στο σχολείο και μας διηγήθηκαν καταπληκτικές ιστορίες όπως «Οι πειρατές και οι επτά Παρθένες», «Η Βασιλοπούλα της Τελέντου» και «Η Γοργόνα του Εμπορείου».

Οι περισσότερες από αυτές είχαν σαν βάση «Το Κάστρο της Χώρας», αφού εκεί έμεναν οι κάτοικοι του νησιού προκειμένου να γλιτώσουν από εχθρικές επιδρομές.

Το κουκλόσπιτό μας, μεγάλο και ξύλινο, με χαρτί του μέτρου και λινάτσα μετατράπηκε στο περίφημο Κάστρο, σήμα κατατεθέν της παλιάς Καλύμνου.

Κι εκεί παίζαμε τις ιστορίες μας. Πώς ζούσαν οι κάτοικοι του Κάστρου; Τι έκαναν οι πειρατές όταν ερχόντουσαν στο νησί; Τι έγινε με τα επτά κορίτσια που έφυγαν από το Κάστρο για να πλύνουν τα ρούχα τους στη θάλασσα, αλλά τις πρόλαβαν οι πειρατές και για να γλιτώσουν από αυτούς κατέφυγαν σε μια σπηλιά, από όπου δεν ξαναβγήκαν ζωντανές.

Δίπλα ακριβώς στο Κάστρο, κατασκευάσαμε και μια σπηλιά, αυτή που χάθηκαν για πάντα οι κόρες.

Κάθε φορά, που κάποιο από τα παιδιά διηγόταν μια ιστορία, αμέσως φτιάχναμε τα

ανάλογα κουστούμια και την παίζαμε. Στην περίπτωση της Γοργόνας του Εμπορείου, αφού την παίζαμε, τη ζωγραφίσαμε κιόλας.

Η τάξη μας είχε γίνει πια ένα Καλύμνικο σπίτι, όπου εκεί μέσα ζούσαμε την καθημερινότητα. Κάθε μέρα και καινούριοι θησαυροί έρχονταν από παιδιά και γονείς.

Τα παιδιά που ανέλαβαν να μας εξηγήσουν με τι ασχολούνταν παλιά οι Καλύμνιοι, μας έφεραν σκάφανδρα, σκανταλόπετρες, σφουγγάρια, μικρά σφουγγαράδικα καϊκια, ακόμη και κομμάτια από παλιά ναυ-

άγια, πιάτα και λαΐνες, πολύτιμα οικογενειακά κειμήλια, που δεν βγαίνουν εύκολα από τα σπίτια, αλλά εκείνοι με πολλή χαρά μας τα πρόσφεραν.

Μιλήσαμε λοιπόν για το κυριότερο παλιό επάγγελμα της Καλύμνου, εκείνο του Σφουγγαρά.

Πώς βουτούσε, τι φορούσε, τι κινδύνους αντιμετώπιζε;

Ο Δημητράκης στο ρυθμό ενός παλιού σφουγγαράδικου σκοπού μας χορεύει «τον χορό του μηχανικού». Ο χορός του μηχανικού είναι ο χορός που αναπαριστά το σφουγγαρά τον πιασμένο από τη νόσο των δυτών που ακουμπώντας στο μαστούνι του προσπαθεί να σύρει τα πόδια του στο ρυθμό, αλλά δεν τα καταφέρνει και πέφτει κάτω. Τον σηκώνουν οι σύντροφοί του. Ο Δημητράκης, παρόλο που είναι μικρούλης, 4 ½ χρονών, τα καταφέρνει θαυμάσια στο τρεμούλιασμα των ποδιών του.

Ο Αντωνάκης μας διηγείται μια αληθινή ιστορία που άκουσε από την προγιαγιά του, για ένα σφουγγαρά που βουτώντας γυμνός και κρατώντας τη σκανταλόπετρα, για να μπορέσει να κατέβει γρήγορα στο βυθό, έπεσε στο στόμα ενός μεγάλου σκύλου. Σκύλο λένε οι Καλύμνιοι τον Καρχαρία. Η πέτρα όμως πείραξε το στομάχι του σκύλου και αναγκάστηκε να τον ξεράσει. Μαζί με την πέτρα όμως βγήκε ζωντανός αν και καταγδαρμένος από τα δόντια του θηρίου και ο Τριαντάφυλλος, έτσι έλεγαν το σφουγγαρά. Έκτοτε έζησε πολλά χρόνια και συνέχισε να βουτά για σφουγγάρια. Ένας σύγχρονος Ιωνάς δηλαδή.

Παίζουμε με τα παιδιά το «παιχνίδι των λέξεων».

Λέξεις που χρησιμοποιούμε στην Κάλυμνο:

Μαϊ = Χρήματα

Με μπούνησε = Με έσπρωξε

Λαάζω = Κοιτάζω

Χολιώ = Στενοχωριέμαι

Φύλακας = Σχολική τσάντα

Καθώς και ονόματα που δεν υπάρχουν σε άλλα μέρη όπως:

Σκεύος, Σακελλάρης, (Καστρο)Βακίνα.

Όλα αυτά γίνονται αφορμή για παιχνίδι ερωτήσεων – απαντήσεων και πολύ γέλιο.

Αποφασίσαμε δε να πάμε την επόμενη μέρα να επισκεφτούμε το Ναυτικό Μουσείο.

Συνοδοί μας οι μαμάδες. Η ξενάγηση μας από τον κ. Χαρίλαο συγκλονιστική.

Επιστρέφοντας στο Νηπιαγωγείο μας, ζωγραφίζουμε με μαρκαδόρους σφουγγαράδικα καϊκια και σφουγγαράδες και κάνουμε με άμμο της θάλασσας καϊκια, τα βάφουμε

με δακτυλομπογιές και κολλάμε σφουγγάρια στη θάλασσα.

Την επόμενη ημέρα, η ομάδα που ερευνούσε τα παλιά επαγγέλματα στην Κάλυμνο μας έφερε ένα «Μουούρι», ένα πήλινο σκεύασμα που βάζουμε να ψηθεί το αρνί μας το Πάσχα.

Αμέσως ξεκίνησε η συζήτηση. Τι είναι αυτό; Τι βάζουμε μέσα; Πώς το φτιάχνουν; Κι έτσι μιλήσαμε για τον κυρ-Μιχάλη, τον «Τσουκαλά», αφού εδώ στη Κάλυμνο τα πήλινα σκεύασματα τα λέμε τσουκάλια, το επάγγελμά του καθώς είναι ο τελευταίος πια παραδοσιακός Τσουκαλός και αποφασίζουμε την επόμενη μέρα να τον επισκεφτούμε.

Μας υποδέχεται με πολλή χαρά, μας δείχνει την δουλειά του και κάνει μια αναδρομή στην παλιά Κάλυμνο, όταν τα τσουκάλια του χρησίμευαν σε καθημερινή βάση είτε σαν στάμνες για να διατηρούν δροσερό το νεράκι είτε σαν πίθους, για να φυλάνε τις σοδειές τους.

Ο ίδιος σκέπτεται να τα παρατήσει, αφού δε βρίσκει πια το απαραίτητο κοκκινόχρωμα στις σπηλιές.

Επιστρέφοντας στο νηπιαγωγείο, φτιάχνουμε κι εμείς με πηλό τα τσουκαλάκια μας και τα ψήνουμε. Η χαρά των παιδιών είναι μεγάλη.

Τις επόμενες ημέρες συζητώντας με τα παιδιά αποφασίζουμε να κάνουμε μια έκπληξη στους γονείς. Βρίσκουμε παλιά ποιηματάκια, που τα έλεγαν οι άνθρωποι στις γιορτές και στις διασκεδάσεις τους, τα «Βοσκαρουίστικα», τα «Πεισματικά», τα «Καλημερίσματα», και τα «Σφουγγαράδικα» και τα μαθαίνουμε.

Ακόμη παλιά τραγούδια και να ζητήσουμε από 3 μητέρες να μας φτιάξουν παραδοσιακά φαγητά για να τα δοκιμάσουμε.

Προσπαθούμε να σκεφτούμε πώς διασκέδαζαν παλιά οι άνθρωποι, αφού δεν υπήρχαν CD, ραδιόφωνα και κέντρα διασκέδασης, και βρίσκουμε ότι οι άνθρωποι διασκέδαζαν με την «τσαμπούνα», που έπαιζε ένας βοσκός και χόρευαν παραδοσιακούς χορούς στα πανηγύρια και στις διάφορες γιορτές, όπως ήταν η γιορτή της Παναγιάς το Δεκαπενταύγουστο.

Έτσι προσκαλούμε τον κ. Μανόλη Χούλλη να έρθει στο νηπιαγωγείο μας και να παίξει παραδοσιακούς σκοπούς.

4η Φάση: Περάτωση του σχεδίου εργασίας

Στις 12 Μαρτίου λοιπόν, αφού έχουμε στολίσει την τάξη μας με τις χειροτεχνίες μας και τις κατασκευές μας, έχουμε κολλήσει σε πολύχρωμα κανσόν τις φωτογραφίες

από τις επισκέψεις και τις δραστηριότητές μας, προσκαλούμε γονείς και φίλους να μας επισκεφτούν.

Ντυμένα όλα τα παιδάκια με τις παραδοσιακές Καλύμνικες φορεσιές (καβάδια τα κορίτσια, βράκες τ' αγόρια), σε μια αίθουσα γεμάτη «παλιά Κάλυμνο», τραγουδούμε και λέμε ποιήματα, τρώμε «Μερμιζέλι» και «γυριστές» και κερνάμε τους μπαμπάδες γλυκό καλύμνικο κρασάκι ακούγοντας παραδοσιακούς σκοπούς της Καλύμνου.

Φορτωμένη συγκίνηση η ατμόσφαιρα, για τους γονείς και παππούδες, γεμάτη χαρά και περηφάνια για τα νήπια, που παρουσίασαν τη δουλειά τους, στους δικούς τους.

Βιβλιογραφία

1. «Πατριδογραφία της Δωδεκανήσου» - Νικολάου Σταυριανού.
2. «Κάλυμνος, το νησί των σφουγγαράδων» - Δημήτριος Νταβαρής.
3. «Το Έπος των Καλύμνιων Σφουγγαράδων» - Γιάννη Χειλά.
4. «Ποιήματα» – Λευτέρη Χουρδά
5. «Στην Κάλυμνο του μεσοπολέμου – Θρύλοι – Παραδόσεις – Ιστορίες αλλοτινού καιρού» - Γεώργιου Χατζηθεοδώρου.
6. «Σκοποί και τραγούδια της Καλύμνου» - Γεώργιος Χατζηθεοδώρου.
7. «Ύμνοι της Δωδεκανήσου» - Σκεύος Ζερβός.
8. «Ζωή στο νησί» - Γιάννης Ζερβός.

ΘΕΜΑ: «Υγιεινή διατροφή και φυσική άσκηση»

1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΥΚΟΝΟΥ

Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Δεληγιάννη Μαριλένα

Τάξη Ε2

Διδακτικός χρόνος 14 δίωρα Ε. Ζ. και άλλες διδακτικές ώρες από μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος που σχετίζονται με το θέμα.

1η Φάση:

1) Πρόλογος

Οι μαθητές του Ε 2 τμήματος στο πλαίσιο του προγράμματος της «Ευέλικτης Ζώνης» αποφάσισαν να ασχοληθούν με ένα σύγχρονο κι επίκαιρο θέμα, που αφορά την αγωγή υγείας που έχουμε όλοι ανάγκη. Δουλέψαμε με τη νέα μέθοδο των σχεδίων εργασίας, η οποία με την προγραμματισμένη πορεία ενεργειών, προσφέρει τη δυνατότητα να θέσουμε σκοπούς και στόχους, να σχεδιάσουμε και να οργανώσουμε τις δραστηριότητες που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του προγράμματος.

2) Επιλογή του θέματος – Κριτήρια

- α) Το θέμα επιλέχτηκε, γιατί είναι μέσα στα ενδιαφέροντα των μαθητών.
- β) Επιλέχτηκε λόγω της έντονης ευαισθητοποίησης όλων των αρμόδιων φορέων αλλά και ολόκληρης της κοινωνίας πάνω στα θέματα που αφορούν την υγεία, τη διατροφή, την κίνηση.
- γ) Οι γνώσεις που θα προέλθουν μέσα από αυτό το πρόγραμμα, θα μπορέσουν να υλοποιηθούν και να εφαρμοστούν στην καθημερινότητα των παιδιών και των οικογενειών τους.
- δ) Λόγω του ότι ενώ υπάρχει αρκετή πληροφόρηση η πραγματικότητα είναι πως οι πραγματικές διατροφικές συνήθειες τόσο των παιδιών τόσο και ημών είναι μάλλον ανθυγιεινές.
- ε) Είναι ένα θέμα άμεσο κι επίκαιρο που είναι εύκολο να βρεθεί πληροφόρηση και γνώση από πολλούς φορείς: έντυπα – internet - τηλεόραση – ειδικοί.
- στ) Είναι ένα θέμα που μπορεί να δημιουργήσει βιωματικές δραστηριότητες, διότι αφορά την ίδια μας τη διαβίωση μέσα από την κίνηση και τη διατροφή.

Σκοπός του προγράμματος

Η κατανόηση των μαθητών ότι η σωστή διατροφή σε συνδυασμό με τη φυσική άσκηση παίζουν ίσως το σημαντικότερο ρόλο στη διατήρηση της υγείας μας. Επίσης πως είναι άμεσα υπεύθυνοι, γιατί μέσα από τη γνώση που θα αποκτήσουν θα μπορέσουν να επιλέγουν σωστά και να συνδυάζουν με επιτυχία όλα εκείνα που θα τους οδηγήσουν στη σωματική αλλά και στην πνευματική ευεξία.

Στόχοι του προγράμματος

1. Σε θεωρητικό επίπεδο να κατανοήσουν τα παιδιά τη διαφορετικότητα τόσο τη χημική όσο και τη λειτουργική των ομάδων τροφίμων.
2. Να μάθουν την ενεργειακή αξία αλλά και την προσφορά του κάθε είδους τροφής στον οργανισμό.
3. Να αντιληφθούν τη σχέση ζωτικής ενέργειας και κίνησης.
4. Να δραστηριοποιηθούν τα παιδιά ομαδοσυνεργατικά μέσα κι έξω από την τάξη.
5. Να αξιοποιήσουν τις ατομικές τους δεξιότητες.
6. Να νιώσουν υπεύθυνα και συννυπεύθυνα συνεργάτες και να βιώσουν όλες τις συναισθηματικές «εντάσεις» καλές και κακές στα πλαίσια της συνεργασίας.

2η Φάση:

Σχεδιασμός – Οργάνωση

- Δημιουργήθηκε συζήτηση και ευαισθητοποιήθηκαν οι μαθητές πάνω στο θέμα. Καταγράφηκαν οι απόψεις των μαθητών πριν την εργασία. Δόθηκε κατάλληλο ερωτηματολόγιο όπου καταγράφηκαν και πάλι οι απόψεις των μαθητών.
- Επιλέξαμε τον ομαδοσυνεργατικό τρόπο διδασκαλίας μέσα αλλά κι έξω από την τάξη. Στη δημιουργία των ομάδων λήφθηκαν υπόψη τόσο οι προσωπικές επιθυμίες όσο και η λογική της δημιουργίας ισοδύναμων ομάδων για την καλύτερη κι αποδοτικότερη λειτουργία τους.
- Δημιουργήσαμε υποθέματα πάνω στο αρχικό μας θέμα.
- Δημιουργήθηκε εικαστική προσέγγιση δηλαδή τα παιδιά στόλισαν με ζωγραφιές τα τραπεζάκια της ομάδας τους και επέλεξαν ονόματα για την ομάδα τους με αρκετό χιούμορ όπως: ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚΙΑ-ΚΟΛΟΚΥΘΑΚΙΑ-ΑΣΤΑΚΟΙ-ΑΧΙΝΟΙ-ΦΡΑΟΥΛΙ-ΤΣΕΣ-ΚΕΡΑΣΑΚΙΑ-ΝΤΟΛΜΑΔΑΚΙΑ.
- Απώτερη επιδίωξη της όλης δραστηριότητας ήταν οι σκοποί και οι στόχοι του

προγράμματος να υλοποιηθούν μέσα από μια ολιστική θεώρηση και διαθεματική προσέγγιση. Στην προκειμένη περίπτωση ενδεικτικά αναφέρω ότι στα πλαίσια του μαθήματος «ερευνώ κι ανακαλύπτω», η ενότητα που αφορά το πεπτικό σύστημα του ανθρώπου διδάχτηκε σε συνδυασμό με το πρόγραμμά μας.

2. Υλοποίηση

- Κάθε διδακτικό δίωρο είχε τη δική του αυτονομία. Αφορούσε μια υποενότητα του αρχικού μας θέματος. Οι δραστηριότητες ήταν πολλές και διαφορετικές κάθε φορά και οι εργασίες ήταν διαφορετικές για την κάθε ομάδα. Π.χ. όταν φτάσαμε στην υποενότητα που αφορούσε τη χημεία τροφίμων, οι ομάδες είχαν αναλάβει ξεχωριστό έργο η κάθε μία. Τα γιουβαρλάκια παρουσίασαν και θεωρητικά και πρακτικά φέρνοντας αντίστοιχα τρόφιμα στο σχολείο τις πρωτεΐνες. Οι αστακοί παρουσίασαν τους υδατάνθρακες κ.λπ. Όλες οι ομάδες δημιούργησαν μικρογεύματα συνδυάζοντας τις τροφικές αλυσίδες. Σε άλλο δίωρο παρουσιάστηκαν οι διατροφικές συνήθειες άλλων λαών αλλά έγινε αναδρομή και στη διατροφή αρχαίων πολιτισμών και φυσικά στη διατροφή των αρχαίων Ελλήνων. Σε άλλο διδακτικό δίωρο συζητήσαμε και παρουσιάσαμε αλλά δοκιμάζαμε ένα υγιεινό πρωινό. Περπατήσαμε σε παραλία του νησιού μας, τρέξαμε στην άμμο και χορέψαμε βιώνοντας την αξία της φυσικής άσκησης.
- Επισκεφτήκαμε στο σπίτι τον μάγειρα και συγγραφέα κο Ρουσουνέλο Δημήτρη όπου εκεί μαγειρέψαμε συζητήσαμε για την υγιεινή διατροφή και την παρα-δοσιακή ελληνική διατροφή.
- Καλέσαμε τη διατροφολόγο κα Νάτιγκ Αντωνία η οποία μας μίλησε και απάντησε στις απορίες των μαθητών.
- Κάναμε έρευνα στην αυλή του σχολείου παρατηρώντας αλλά και καταγράφοντας τις διατροφικές συνήθειες των μαθητών του σχολείου μας.
- Ανατρέξαμε σε πηγές πληροφόρησης μέσα στο σχολείο (σχολική βιβλιοθήκη) αλλά και έξω από αυτό. Τα παιδιά ανέτρεξαν σε περιοδικά και στο διαδίκτυο.
- Συγκεντρώσαμε ένα σημαντικό αριθμό εντύπων - περιοδικών - βιβλίων δημιουργώντας έτσι μέσα στην τάξη μας τη δική μας εξειδικευμένη πλέον μικρή βιβλιοθήκη.
- Φτιάξαμε παζλ με φωτογραφικό υλικό και δημιουργήσαμε τις δικές μας συνταγές, τους δικούς μας γευστικούς συνδυασμούς στηριζόμενοι πλέον στις νέες γνώσεις κι αντιλήψεις.
- Τα παιδιά έψαξαν, ρώτησαν και βρήκαν ελληνικές παραδοσιακές συνταγές δημιουργώντας το δικό τους «τσελεμεντέ».

3. Παρουσίαση

- Η τάξη μας είχε την τιμή να παρουσιάσει το δώρο που αφορούσε τις χημικές ομάδες τροφίμων, την ενεργειακή τους αξία αλλά και τη χρησιμότητά της στον ανθρώπινο οργανισμό στους δασκάλους όλων των σχολείων του νησιού μας καθώς και στο σχολικό σύμβουλο της περιφέρειάς μας.
- Στο τέλος του προγράμματος τα παιδιά επεξεργάστηκαν όλο το γνωστικό και βιωματικό υλικό, κρατώντας τα ουσιαστικά στοιχεία. Κάθε ομάδα εργάστηκε και παρουσίασε τα δικά της συμπεράσματα και κατόπιν τα παιδιά αντάλλαξαν απόψεις. Έγινε μια εποικοδομητική συζήτηση.
- Τα παιδιά δημιούργησαν ένα τεράστιο παζλ το οποίο αναρτήθηκε στο διάδρομο του σχολείου μας.
- Κάθε ομάδα δημιούργησε κι ετοίμασε μικρογεύματα στο χώρο του σχολείου (σύμφωνα πάντα με τις νέες γνώσεις μας), τα οποία μοίρασαν στις άλλες τάξεις του σχολείου αλλά και στους δασκάλους.
- Το όλο πρόγραμμα θα παρουσιαστεί στο τέλος της σχολικής χρονιάς σε γονείς και μαθητές και θα παρουσιαστούν οι ομαδικές εργασίες των παιδιών.

3η Φάση:

Αξιολόγηση - Συμπεράσματα

Ο σκοπός και οι στόχοι που είχαμε θέσει από την αρχή εκτιμούμε ότι πραγματοποιήθηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό. Επίσης καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος η τάξη μας είχε γίνει ένα εργαστήριο χαράς και δημιουργίας.

- Σε θεωρητικό επίπεδο τα παιδιά κατανόησαν και αντιλήφθηκαν τις κακές διατροφικές συνήθειες της σύγχρονης κοινωνίας.
- Τη διαφορετικότητα τόσο τη χημική όσο και λειτουργική των ομάδων τροφίμων.
- Την αξία των τροφών όσον αφορά την ενέργεια αλλά και τη χρησιμότητά τους στον ανθρώπινο οργανισμό.
- Τις καταπληκτικές συνέπειες που προσφέρει ο σωστός συνδυασμός σωστής διατροφής και φυσικής άσκησης.
- Το γεγονός πως το σωστό μαγείρεμα των τροφών σε κατάλληλους συνδυασμούς μεγιστοποιεί τα ενεργειακά – λειτουργικά και δομικά ωφέλη τους.
- Έμαθαν πως η φυσική άσκηση είναι μια εξίσου απλή φυσική κι οικονομική επιλογή για τη διατήρηση της σωματικής ευεξίας.
- Έμαθαν πως πολλές νόσοι της σύγχρονης εποχής συνδέονται με τις κακές διατροφικές

επιλογές και την καθιστική μας ζωή.

- Έμαθαν τέλος πως μπορούν να επιλέξουν και να υιοθετήσουν μια καινούργια στάση ζωής
- Σε ψυχοκινητικό επίπεδο τα παιδιά δραστηριοποιήθηκαν τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο στις ομάδες. Ανάτρεξαν σε πηγές γνώσης, έκαναν έρευνες, συγκέντρωσαν και οργάνωσαν τα στοιχεία τους.
- Σε συναισθηματικό επίπεδο κυριολεκτικά το χάρηκαν, συνεργάστηκαν, ένιωσαν ό,τι ο καθένας τους μπορούσε κάτι να προσφέρει και ό,τι αυτό μπορούσε να αξιοποιηθεί με τη συνεργασία, την κατανόηση και τη φιλία.

Παρατηρήσεις – Επίλογος

Το πρόγραμμα υγιεινή διατροφή και φυσική άσκηση στάθηκε μια θαυμάσια αφορμή για δημιουργική και συναισθηματική έκφραση. Στη διάρκεια του προγράμματος είδα τους μαθητές μου να αλλάζουν, όσον αφορά τη στάση τους πάνω στο θέμα του προγράμματος. Έκαναν άλλες διατροφικές επιλογές από το κυλικείο του σχολείου μας. Τα είδα να συμβουλευούν τους μαθητές άλλων τάξεων. Έκαναν παρεμβάσεις και κριτική στις διατροφικές επιλογές της οικογένειάς τους. Άρχισαν να ενδιαφέρονται για τη λειτουργική αξία των τροφών, να ενδιαφέρονται για το σωστό σωματικό βάρος τους.

Επίσης μέσα από τη λειτουργία των ομάδων τα είδα να γίνονται περισσότερο φίλοι μεταξύ τους και λιγότερο ανταγωνιστικοί. Έμαθαν να συνεργάζονται. Αντιλήφθηκαν πως ο καθένας τους έχει τις δικές τους δεξιότητες και πως όλοι μπορούν να προσφέρουν στο σύνολο. Το πρόγραμμα έγινε αφορμή να δημιουργηθεί ένα θετικότατο παιδαγωγικό κλίμα που είχε επίδραση και στα υπόλοιπα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος.

Πιστεύω πως όλοι οι δάσκαλοι μπορούμε να αλλάξουμε τις συνηθισμένες παιδαγωγικές μας πρακτικές και να τολμήσουμε να δημιουργήσουμε καινούργιους τρόπους έκφρασης διδασκαλίας και δημιουργίας.

ΘΕΜΑ: «Αμπέλια, Σταφύλια, Κρασιά»
4^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΥ ΚΥΚΛΑΔΩΝ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Ρούσσου Ελπίδα
Τάξη Γ1

1) Επιλογή Θέματος

1α) Διαδικασία επιλογής θέματος

1β) Δυσκολίες στη διαδικασία επιλογής

Θέμα: Τρύγος -Σταφύλι

Σχέδιο Αράχνης

1. Να φάω σταφύλι
2. Να μάθω για αμπέλια- αμπελουργούς
3. Να κάνουμε μούστο
4. Να κάνουμε κρασί
5. Να κάνουμε σταφίδες- σταφιδόψωμο

6. Χριστός- Εκκλησία
7. Θεοί του κρασιού
8. Παραμύθια
9. Τραγούδια
10. Ανέκδοτα- Αινίγματα-Παροιμίες
11. Ποιήματα -Σκέφτομαι και Γράφω
12. Σταυρόλεξα- Ακροστιχίδες
13. Να ζωγραφίσω
14. Χειροτεχνίες-
15. Χαρτοκολλητική
16. Να φυτέψω κλήμα

Δυσκολίες υπήρξαν ως προς την σύνθεση των ομάδων και τη μεταξύ τους συνεργασία. Υπήρχαν 4 αγόρια τα οποία δεν ήθελε κανείς στην ομάδα του. Αρχικά υπήρχαν 4 ομάδες, τις οποίες για λόγους καλύτερης συνεργασίας μετατρέψαμε σε τρεις. Κάναμε πολλή συζήτηση και προσπάθεια, για να μάθουμε να συμπεριφερόμαστε σωστά και να δεχθούμε στην ομάδα μας αυτά τα παιδιά.

Τελικά όλοι ενσωματώθηκαν και εργάστηκαν. Μερικά παιδιά δραστηριοποιήθηκαν περισσότερο και διακρίθηκαν σε ορισμένους τομείς.

1α) Μέθοδος σχεδίων εργασίας

- Έρευνα Πεδίου
- Επιλογή από τα παιδιά
- Εργασία σε ομάδες, ανάλογα με τις επιθυμίες και τις δεξιότητες. Δυνατότητα να αλλάξουν ομάδα. Δυνατότητα να προσθέσουν ή να αφαιρέσουν κόμβους του «ΙΣΤΟΥ της αράχνης».
- Ευέλικτη εργασία στην επικαιρότητα και τα καινούρια ενδιαφέροντα ή απορίες, που ήθελε να προκύψουν...

Διαθεματική Προσέγγιση:

Το θέμα αναπτύσσεται κατά την διάρκεια, όλων των μαθημάτων, με κάθε αφορμή και σχετικό μάθημα, μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια «Γλώσσας», «Μελέτης Περιβάλλοντος», «Ιστορίας», «Μαθηματικών», «Εικαστικών» και «Ευέλικτης Ζώνης».

Ευέλικτα τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση, προσαρμόζοντας το σχολικό πρόγραμμα όταν χρειαστεί, και αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που προκύπτουν.

Με αφετηρία το μεγάλο ενδιαφέρον των παιδιών στο πρόγραμμα προστέθηκαν στόχοι:

- Πολιτιστικοί : (Τρυγοπάτι- Γιορτές Κρασιού)
- Πολιτισμικοί: (Κρασί και πολιτισμοί-θρησκείες
- Τοπικοί: Αμπελοκαλλιέργεια στη Σύρο-στην Ελλάδα
- Παγκόσμιοι: Αμπελοκαλλιέργεια στη Μεσόγειο
- Εκπαιδευτικοί: (Φυτό με πολύπλευρη προσέγγιση Μελέτης Πεδίου)
- Επιστημονικοί: (Αμπελουργία είναι από μόνη της επιστήμη)
- Διατροφικοί (Ωφέλιμοι και υγιεινοί οι καρποί-Προϊόντα σταφυλιού. Το κρασί απαγορεύεται στα παιδιά Μεσογειακή διατροφή)
- Ιατρικοί: Κρασί και υγεία. Ο Αλκοολισμός είναι ασθένεια
- Οικονομικοί: Πηγή εσόδων για τους καλλιεργητές
- Εικαστικοί: Αμπέλι- σταφύλι και τέχνη
- Θρησκευτικοί: (Σύμβολο- Διάκοσμο-Τέχνη)
- Λαογραφικοί (Παροιμίες- Παραδόσεις-Εθιμα)
- Μυθολογία (Διόνυσος-Αρχαίες Γιορτές)
- Περιβαλλοντικοί: Παραδοσιακή οικοτεχνική καλλιέργεια. Γεωργικές Ασχολίες Αμπελοκαλλιέργεια και ραντίσματα
- Γεωγραφικοί: Αμπελοκαλλιέργεια και γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδος. Αμπελογραφικός χάρτης Ελλάδας Τοπωνύμια Σύρου που μαρτυρούν αμπελοκαλλιέργεια.

2) Υλοποίηση

2α) Τόπος, χρονική διάρκεια, συνεργάτες, εποπτικό κλπ υλικό

2β) Δυσκολίες υλοποίησης

2α) Τόπος:

Το Σχολείο, οι αμπελώνες, οι επισκέψεις για Μελέτη Πεδίου σε διάφορους φορείς, που αναφέρονται στο επόμενο, μια και έχουν πραγματοποιηθεί στην πλειοψηφία τους.

Διάρκεια:

Η αρχική εκτίμηση ήταν το πρώτο τρίμηνο. Λόγω των διαστάσεων που πήρε είναι όλη η σχολική χρονιά.

Συνεργάτες:

Σχολικοί Σύμβουλοι της Περιφέρειας, Υπεύθυνοι Π. Ε., Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών, Γιατρός της Νομαρχίας, Γεωπόννοι, Ιερείς, Εμπυκώτριες μουσείου, Αρχαιολόγος, Χημικός, Φιλολόγος, Μουσικός, Διευθυντής Σχολείου, δάσκαλοι που επιθυμούν, Σύλλογος Γονέων, γεωργοί, φούρναρης, γονείς, τα παιδιά.....

Εποπτικό υλικό:

Πλούσια Βιβλιογραφία. Άρθρα από περιοδικά και εφημερίδες, κασέτες, βίντεο, Internet, χάρτες, μπουκάλια με κρασί (κάνουμε τη δική μας κάβα) όργανα χημείου, εικόνες, αμπέλια, σταφύλια, κρασιά, φορεσιές, αγγεία κρασιού, παλαιά και νέα....

Χωρισμός ομάδων- καθορισμός στόχων- συνεργασία ομάδων. Ερωτηματολόγια, απορίες, συνεντεύξεις ειδικών, μαγνητοφωνήσεις, φωτογραφήσεις, βιβλιογραφία, ποίηση, θεατρικό παιχνίδι, παιχνίδι ρόλων, μουσική, χορός, εικαστικές κατασκευές. Ημερολόγια

3) Ολοκλήρωση προγράμματος

3α) Εντυπώσεις και συμπεράσματα (Δασκάλου - Μαθητών)

3β) Επιτεύχθηκαν -και σε ποιο βαθμό- οι στόχοι του θέματος (-των); Αν όχι, τι έφταιξε;

3α)

11.9.03: Πρόσκληση για το «Τρυγοπάτι» Βάρης

16.1.03: Συμμετοχή στο πάτημα σταφυλιών

8.10.03: Κληματόβεργες αμπελόφυλλα είδη σταφυλιών εργασίες με φύλλα, στεφάνια όπως ο Διόνυσος, τρώμε σταφύλι....

20.10.03: Επίσκεψη σε αμπελώνα, βλέπω κλήματα και κληματαριές με ώριμα σταφύλια

13.11.03: Επίσκεψη στο φούρνο της γειτονιάς, κάνω σταφιδόψωμο, βλέπω και τρώω πετιμέζι

19.11.03: Επίσκεψη στο Ε.Κ.Φ.Ε. Λυκείων Σύρου με τον κ. Μακρυωνίτη. Πάτημα σταφυλιών παραδοσιακά, Μούστος-Μουστόμετρο- Σάκχαρο- Σακχαρομύκητες- Μικροσκόπιο- Κάνω Κρασί- Απορίες

21.11.03: Ψήνω Μουσταλευριά στο Σχολείο και τρώω

26.11.03: Επίσκεψη σε αμπελώνα άνυδρη καλλιέργεια – νταμιτζάνα κρασιού- φράγματα ξεροπόταμου- υπαίθρια φύτεμα λαχανικών-θερμοκήπιο με υδροκαλλιέρ-

γεια- ελαιοτριβείο- όργωμα με τρακτέρ.

- 9.1.04:** Επίσκεψη στον Ιερό Ναό Κοίμησης Θεοτόκου. Εκκλησιαστικός διάκοσμος. Μέρη Ναού- Άμβωνας-Θρόνος Μητροπολίτη
- 14.1.04:** Μητρόπολη Σύρου. Εικόνα και καντήλι των Οινοπωλών. Ξυλόγλυπτος, Μαρμαρόγλυπτος, Βοτσαλωτός Διάκοσμος- Άμφια- Θεία Κοινωνία- Ιερό –Μυστήριο γάμου....Τέμπλο.. Ευαγγέλιο... Δισκοπότηρο... Εκκλησιαστικό Μουσείο Μητρόπολης
- 14. 1.04:** Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης- Διόνυσος-Γιορτές Διόνυσου
- 19.1.04:** Παρουσίαση διδασκαλία προγράμματος σε 30 εκπαιδευτικούς στη βιβλιοθήκη του Σχολείου
- 3.2.04:** Τα παιδιά φυτεύουν στον κήπο του σχολείου
- 11.2.04:** Επίσκεψη στο γεωπόνο Γεωργικής Ανάπτυξης Νομαρχίας Κυκλάδων. Πληροφορίες για την αμπελοκαλλιέργεια. Εικόνες διαφόρων ποικιλιών σταφυλιών. Απορίες παιδιών
- 23.1.04:** και **13.2.04:** Τα αμπέλια χιονισμένα για τρεις μέρες πρωτοφανές για τη Σύρο.
- 22.2.04:** Συμμετοχή στο Καρναβάλι Άνω Σύρου. Είμαστε Μικροί Διόνυσοι, τραγοπόδαροι, Σάτυροι, Μαινάδες. Έχουμε το καράβι του Διόνυσου με την κληματαριά, τους κάνθαρους, κρατήρες και αμφορείς των αρχαίων ελλήνων. Τα δικά μας Διονύσια.
- 25.2.03:** Δειγματική διδασκαλία σε εκπαιδευτικούς με θέμα Κυκλάδες. Βάζω πάνω στα νησιά τα προϊόντα τους και τα κρασιά τους
- 26.2.03:** Ανοίγω το μπουλάκι του Ναυτίλου. Πάνω στον Επιδαπέδιο χάρτη της Μεσογείου βάζω τα μπουκάλια κρασιού που συγκέντρωσα από κάθε μεριά της Ελλάδος, ελάχιστα από το εξωτερικό. Μαθαίνω να διαβάζω μια ετικέτα κρασιού, για τις πληροφορίες, που μου δίνει και να προσανατολίζομαι στο χάρτη. Βρίσκω την σωστή περιοχή και τοποθετώ το μπουκάλι.
- 30-3-04:** Σύγχρονα κεραμικά αγγεία. Πώς κατασκευάζονται τα πήλινα
- 1.4.04:** Παιδική Βιβλιοθήκη. Θέμα: Μεσόγειος

Αυτό είναι ένα μικρό δείγμα από την εργασία μας. Της κάθε δραστηριότητας Μελέτης Πεδίου προηγούνται και έπονται πολλές άλλες δραστηριότητες των παιδιών, σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα, τις απορίες, τα βιώματα, τη φαντασία, την ενεργητικότητα και τα ταλέντα τους. Πάντα προτείνεται ένα θέμα και τα παιδιά εκφράζονται όπως

θέλουν: Με κείμενο, με ποίημα, με ακροστιχίδα, με παιχνίδι ρόλου, με κατασκευή, με εύρεση πρόσθετων πληροφοριών, με καινούριες απορίες, με παραμύθι.....

Το πρόγραμμα συνεχίζεται ως το τέλος Μαΐου 2004.

4) Αξιολόγηση & Προτάσεις βελτίωσης προγράμματος Ε.Ζ.

(Παραλείψεις, προσθήκες, τροποποιήσεις, νέος σχεδιασμός, νέες ιδέες...)

Το Πρόγραμμα ξεκίνησε από την πρώτη ημέρα του σχολικού έτους 2003-04.

Με την πάροδο του χρόνου τα παιδιά εκδήλωναν ενδιαφέρον για κάποιο θέμα περισσότερο από άλλο. Ασχολούμαστε με κάθε στόχο όσο υπάρχει ενδιαφέρον από τα παιδιά. Όταν υπάρχει σχετικό κείμενο στα σχολικά μαθήματα, επανερχόμαστε σε θέμα που δεν έχουμε εξαντλήσει. Η ανάπτυξη του θέματος γίνεται κλιμακωτά με αύξουσα δυσκολία. Τα παιδιά καθοδηγούν την εξέλιξη. Μετά τις γιορτές του Πάσχα, τα παιδιά θα αρχίσουν να ετοιμάζουν παιδαγωγικά παιχνίδια, σκηνικά για την επίσημη ημερίδα του Προγράμματος.

Επίσης προβλέπεται η επίσκεψη την άνοιξη στον αμπελώνα, συνοδεία γεωπόνου, η επίσκεψη στον αγροτικό συνεταιρισμό εμφιάλωσης κρασιού στην Πάρο, και μια ομιλία από τον γιατρό για τον αλκοολισμό.

Η οργάνωση ημερίδας διάχυσης αποτελεσμάτων θα είναι η εκδήλωση που θα μας απασχολήσει. Τα παιδιά θα κατασκευάσουν ότι επιθυμούν για την έκθεσή τους και θα κάνουν τις παρεμβάσεις τους με βάση τις εμπειρίες, τα βιωματικά παιχνίδια και τους ρόλους που θα υποδυθούν.

ΘΕΜΑ: «Δημιουργία μαθητικής δανειστικής βιβλιοθήκης»

8/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΑΣ ΑΝΔΡΟΥ

Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Τηνιάκος Γεώργιος

Τάξη Β΄

Εισαγωγικά

Το θέμα «Δημιουργία μαθητικής δανειστικής βιβλιοθήκης», είναι μια ιδέα των μαθητών της Β΄Τάξης το οποίο έρχεται ως συνέχεια του προηγούμενου σχεδίου εργασίας, που πραγματοποιήθηκε από τους ίδιους μαθητές την περσινή σχολική χρονιά και συγκεκριμένα από τον Ιανουάριο ως το Μάιο του 2003.

Είναι γεγονός ότι η δημιουργία και η οργάνωση μαθητικής δανειστικής βιβλιοθήκης δεν είναι δραστηριότητα που ανήκει στις άμεσες εμπειρίες των μαθητών αυτής της ηλικίας, αφού πολλοί από αυτούς δεν έχουν επισκεφθεί ποτέ βιβλιοθήκη. Φέρουν όμως μια σημαντική εμπειρία, που είναι η επαφή με το βιβλίο και αυτό είναι πολύ σημαντικό.

Σίγουρα όμως, μέσα από αυτό το θέμα τους δίνεται η ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά το χώρο μιας βιβλιοθήκης, πως οργανώνεται και πως λειτουργεί.

Το σχέδιο εργασίας αυτό προσφέρεται για δημιουργική δράση επάνω στους εξής γνωστικούς τομείς:

- α) Γλωσσικός
- β) Μαθηματικός
- γ) Αισθητική αγωγή
- δ) Κοινωνική αγωγή
- ε) Ιστορία

Σκοπός

Η ευκαιρία για επαφή των μαθητών με το χώρο μιας βιβλιοθήκης και η προώθηση της φιλαναγνωσίας.

Επιμέρους Στόχοι

1. Γνωστικοί. Επιδιώκουμε οι μαθητές:

- Να γνωρίσουν πως είναι δομημένη, πως οργανώνεται και λειτουργεί μια βιβλιοθήκη.

2. Δεξιότητων. Επιδιώκουμε οι μαθητές:

- Να εξοικιωθούν με το χώρο της βιβλιοθήκης, να μάθουν να την εξερευνούν και να ανακαλύπτουν αυτό που επιθυμούν.
- Να οργανώσουν μόνοι τους μια σχολική δανειστική βιβλιοθήκη (Μαθηματική σκέψη: Σύγκριση, ταξινόμηση, σειροθέτηση).
- Να καταφέρουν να διατηρήσουν σε λειτουργία τη βιβλιοθήκη τουλάχιστο ως το τέλος της διδακτικής χρονιάς
- Να εκφραστούν λεκτικά και να πλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με λέξεις όπως οργάνωση, δανείζω, ταξινόμηση, σειρά κ.ά.

3. Στάσεων. Επιδιώκουμε οι μαθητές:

- Να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στο βιβλίο (φιλιαναγνωσία).
- Να επικοινωνίσουν με άλλους μαθητές, βιβλιοθηκάρχους, συγγραφείς κ.ά..
- Να καλλιεργήσουν κλίμα ομαδικότητας, συνεργασίας και σεβασμού προς το συμμαθητή και το δάσκαλο.

Τόπος – Χρόνος – Συνθήκες

Η διάρκεια του συγκεκριμένου σχεδίου εργασίας μπορεί να είναι από 2-3 μήνες. Εδώ θα πρέπει να λάβουμε υπόψη, ότι η διάρκεια του σχεδίου, πέρα από τον προγραμματισμό του, επηρεάζεται από το ενδιαφέρον των μαθητών, την έκταση που εκείνα θα δώσουν στο θέμα (αριθμός και ποικιλία δραστηριοτήτων). Η τάξη αποτελείται από 25 μαθητές, γεγονός το οποίο ευνοεί συνθήκες ίσων ευκαιριών δράσης προς όλους τους μαθητές. Θα χωριστούν σε ομάδες των 4-5 ατόμων, με κριτήριο τη θέση που κάθονται. Ήδη από την έναρξη του διδακτικού έτους οι μαθητές έχουν επιλέξει, ποια παιδιά επιθυμούν να βρίσκονται δίπλα τους, γι' αυτό άλλωστε τα θρανία είναι έτσι τοποθετημένα στο χώρο, ώστε να προωθείται η **Ομαδοσυνεργατική**.

Ο Ρόλος του Δασκάλου

Εκείνος θα φροντίσει για την άμεση ενημέρωση των μαθητών για το νόημα, τις αρχές, το σκοπό και τους στόχους του προγράμματος. Επίσης, θα φροντίσει για τη ενημέρωση των γονέων και την πληροφόρηση της σχολικής κοινότητας επάνω στο σχέδιο εργασίας που έχει επιλέγει από τους μαθητές της τάξης του.

Τέλος, αυτός θα εμπνέει, εμπνεύσει, συνεργαστεί, υποστηρίξει τις προσπάθειες και θα σεβαστεί τις ιδιαιτερότητες και επιθυμίες των μαθητών του.

Το σχέδιο εργασίας με θέμα «Δημιουργία μαθητικής δανειστικής βιβλιοθήκης» θα αναπτυχθεί μέσα από τα εξής στάδια:

Προβληματισμός

- Επικοινωνιακό παιχνίδι. (Επιλέγεται ο ρόλος του δημοσιογράφου, που θα πάρει συνέντευξη από τους συμμαθητές του, για το τι τους προβληματίζει, τι τους ενδιαφέρει).
- Επιλογή του θέματος από τους μαθητές. Θέμα «Δημιουργία μαθητικής δανειστικής βιβλιοθήκης».
- Όρκος της Ευέλικτης Ζώνης.

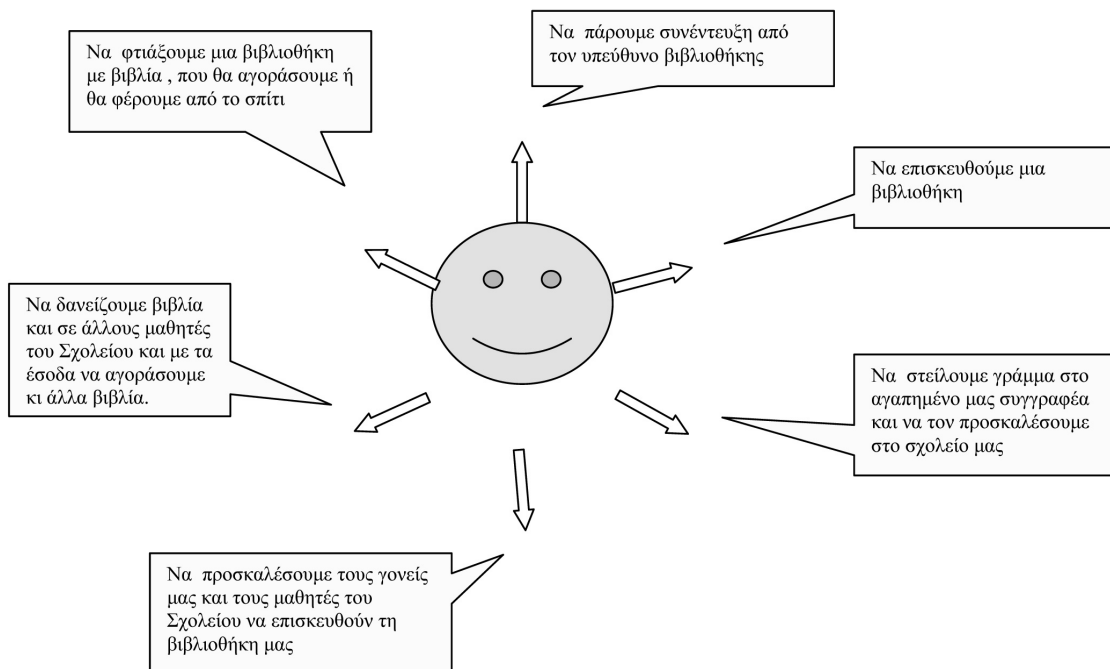
1η Φάση: Σχεδιασμός του σχεδίου εργασίας

- Συζήτηση με τους μαθητές. Πρώτες εντυπώσεις από το θέμα.
- Χωρισμός σε ομάδες ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους (Ονομασία ομάδων).
- Καταγραφή ερωτηματολογίου, που προκύπτει από τη συζήτηση και την ανταλλαγή απόψεων. (Οι ερωτήσεις είναι αυθεντικές, γι' αυτό καταγράφονται όπως ακριβώς διατυπώθηκαν). Έχει ως εξής:
 - Τι είναι η βιβλιοθήκη;
 - Έχουμε εδώ (στην Άνδρο) βιβλιοθήκη;
 - Έχει και παραμύθια εκεί;
 - Πού θα βρούμε βιβλία για τη βιβλιοθήκη μας;
 - Θα έρθουν και άλλοι μαθητές (από άλλες τάξεις) (να δανειστούν βιβλία από εμάς;
 - Πού θα βάλουμε τα βιβλία μας;
 - Πώς λειτουργεί η βιβλιοθήκη;

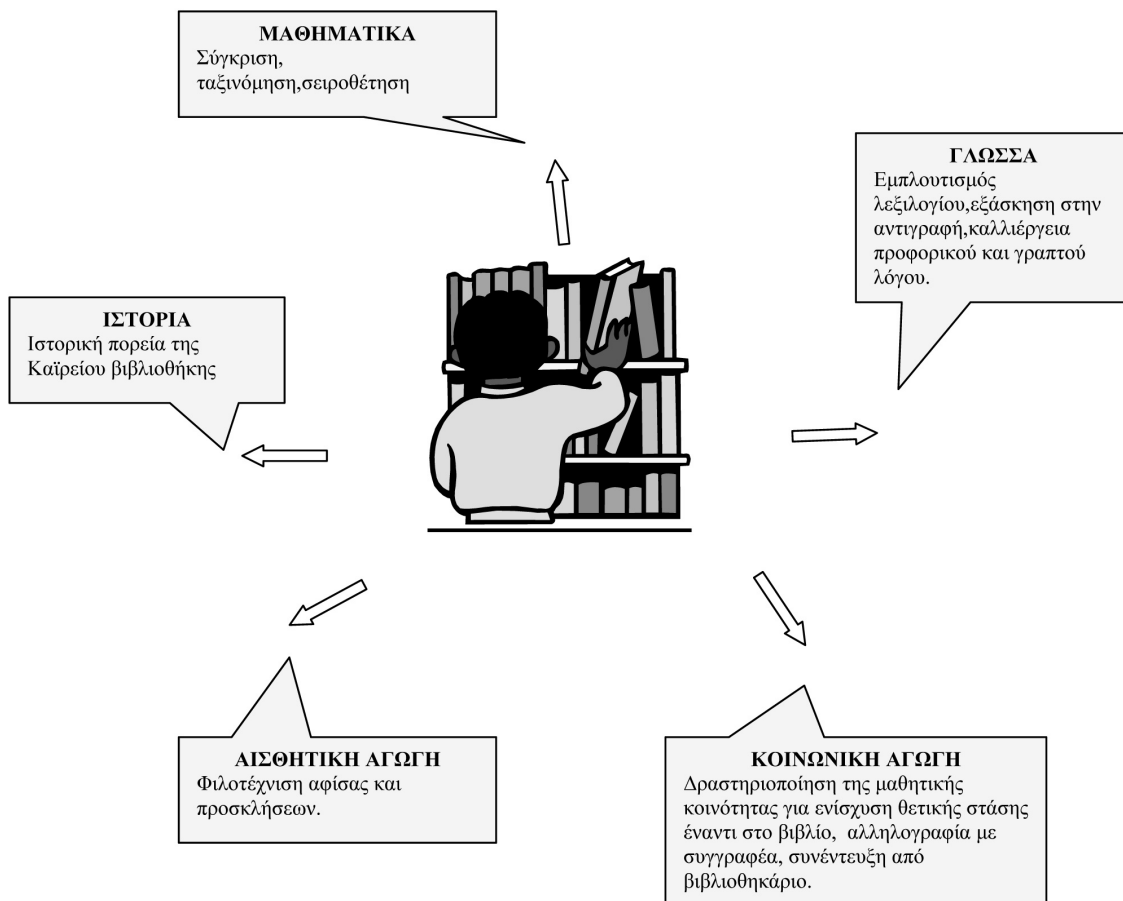
Δραστηριότητες που επιλέχθηκαν από τους μαθητές, όταν ερωτήθηκαν τι θα έκαναν

για να μάθουν περισσότερα για τη λειτουργία μιας σχολικής δανειστικής βιβλιοθήκης.

Είναι οι εξής:

Διακτινισμός σε σχέση με τους πέντε γνωστικούς τομείς, τους οποίους εξυπηρετεί το σχέδιο εργασίας:

2η Φάση: Διεξαγωγή δραστηριοτήτων

Για μεθοδολογικούς λόγους οι προεπιλεγθείσες δραστηριότητες ομαδοποιούνται ως εξής:

1. Δραστηριότητες που αφορούν έρευνες πηγών

- Ενημερώνονται για έννοιες-κλειδιά όπως :Βιβλιοθήκη, βιβλιοθηκάριος, σύγκριση, ταξινόμηση, φιλαναγνωσία, συλλογή.
- Συλλέγουν τα βιβλία.
- Κατασκευάζουν ένα ντοσιέ/τετράδιο στο οποίο θα καταγράφονται τα ονόματα των μαθητών που δανείζονται βιβλία και ένα στο οποίο θα καταχωρούνται-χρεώνονται τα βιβλία.

2. Δραστηριότητες που αφορούν έρευνες πεδίου

- Επίσκεψη στην Καεΐριο βιβλιοθήκη.
- Συνέντευξη από υπεύθυνο της βιβλιοθήκης για ενημέρωση σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της.
- Αλληλογραφία με αγαπημένο συγγραφέα.

3. Δραστηριότητες που αφορούν κατασκευές

- Γράφουν και κολλούν αυτοκόλλητες ετικέτες στα βιβλία.
- Διακοσμούν το χώρο γύρω από τη βιβλιοθήκη με φωτογραφίες βιβλιοθηκών και με διαφημιστική αφίσα.
- Φιλοτεχνούν αφίσα-ανακοίνωση για τη λειτουργία δανειστικής βιβλιοθήκης στην τάξη.
- Δημιουργούν ατομικές καρτέλες με τα στοιχεία του κάθε βιβλίου.

4. Δραστηριότητες που αφορούν παιχνίδια και εκδηλώσεις

- Διαβάζουν –δραματοποιούν κλασσικά ή σύγχρονα λογοτεχνικά έργα ή παραμύθια της βιβλιοθήκης τους.
- Διαγωνισμός για το πιο δημοφιλές βιβλίο του μήνα.
- Διοργάνωση εκδήλωσης για τον πιο συχνό επισκέπτη της βιβλιοθήκης τους.
- Ορίζεται ως ημέρα βιβλίου η Παρασκευή.
- Προσκαλούν στο Σχολείο τους τον αγαπημένο τους συγγραφέα.

Γ. Παρουσίαση

- Έκθεση του υλικού των ομάδων στην τάξη. Άλλωστε η παρουσία της βιβλιοθήκης στην τάξη είναι μόνιμη, αφού αποτελεί πλέον μια πραγματικότητα.

Δ. Αξιολόγηση

- Διανομή ερωτηματολογίου στους γονείς και συμπλήρωσή του.
- Διανομή ερωτηματολογίου στους μαθητές και συμπλήρωσή του.
- Συζήτηση-διάλογος στην τάξη για την γενική εικόνα του σχεδίου εργασίας.
- Αυτοαξιολόγηση του δασκάλου και γραπτή αποτίμηση του συνολικού του έργου.

Πέρασ του σχεδίου εργασίας

Μετά την αξιολόγηση η βιβλιοθήκη ξεκινά να λειτουργεί κανονικά. Το σχεδιάγραμμα της πορείας του σχεδίου εργασίας, καθώς και οι σημαντικότερες πληροφορίες για τη διεξαγωγή του θα κατατεθούν στο σχολείο και θα τοποθετηθούν σε ασφαλή και προσβάσιμο χώρο για μελλοντική αξιοποίηση.

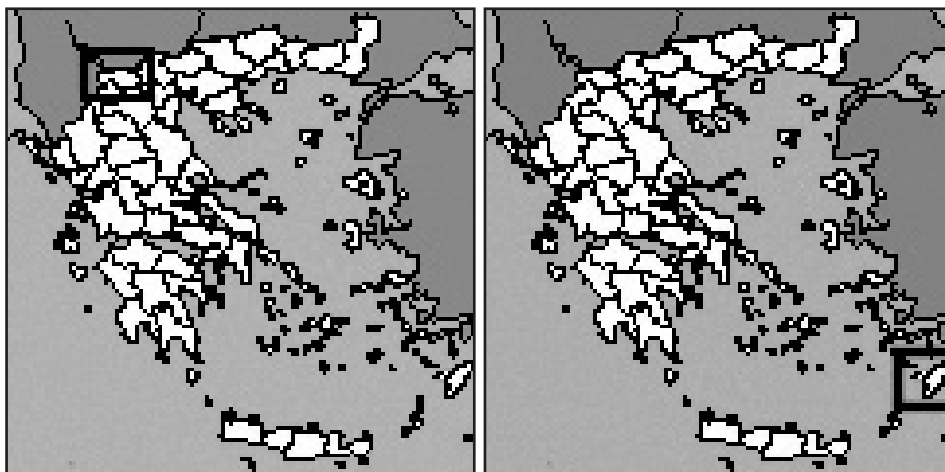
**ΘΕΜΑ: «Δυο άκρες... της ζωής μας:
Νότος - Βορράς, Ρόδος - Φλώρινα, Ψίνθος - Νίκη»**
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΨΙΝΘΟΥ
Σχολικός Σύμβουλος: Σταυριανός Νικόλαος
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Βράντση Θωμαή, Βράντση Αγάπη
Τάξη Β΄ & Ε΄

Τάξη Β΄

Αντωναρά Μορφινή, Κήπουλα Σοφία, Μπορρομέο Χαρούλα, Παπαγεωργίου Αλέξανδρος, Πετρά Χρυσή, Τσερκέζης Μάριος, Χαλάντα Μαρία.

Τάξη Ε΄

Αρβανιτάκης Σταύρος, Γεωργούλης Δημήτρης, Γιαννούχος Νίκος, Ευθυμίου Γιάννης, Καλοψύχου Φένια, Καρίκη Μαριάνθη, Καρίκη Μιχαέλα, Κήπουλας Νίκος, Μαριά Χρυσοβαλάντω, Μάρκου Λευτέρης, Ορφανός Βασίλης, Τσούλλος Γιώργος, Φωταρά Άννα, Χαλάντας Φώτης, Χριστοφόρου Τασούλα.

1η Φάση:

1. Συγκέντρωση-συζήτηση μαθητών-δασκάλων-Επιλογή του θέματος

Επιλέγεται ως χώρος διεξαγωγής του προγράμματος η αίθουσα της Ε΄ τάξης, γιατί είναι η μεγαλύτερη και επιτρέπει τις συναντήσεις των δυο τάξεων. Γίνεται ενημέρωση των μαθητών για το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης. Καθορίζεται ένα δώρο μέσα

στην εβδομάδα για την κοινή συζήτηση-εργασία μαθητών-δασκάλων και ένα δίωρο για τη συζήτηση-εργασία μαθητών-δασκάλας Β' τάξης, μέσα στην αίθουσα της Β' τάξης.

Ακολουθεί διάλογος και ανταλλαγή απόψεων και ιδεών, καταγράφονται οι γνώσεις και οι αντιλήψεις των μαθητών, εντοπίζεται το ενδιαφέρον των παιδιών για την τοπική ιστορία και η αγάπη τους για το χωριό και το νησί τους. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην περιέργεια των μαθητών για τον ορεινό τόπο καταγωγής των δασκάλων τους και αποφασίζεται η τελική επιλογή του θέματος: η καταγραφή στοιχείων της ιστορίας των δυο τόπων, με τη γνωριμία των διαφορών τους που συνθέτουν τη «συννοριακή» ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑ τους!

2. Διαθεματική προσέγγιση

Για την εκπόνηση των ερευνητικών εργασιών που θα εξασφαλίσουν την πλήρη κάλυψη του θέματος απαιτείται η «επιστράτευση», η συνεργασία και η αλληλοσύνδεση ενός ευρέος φάσματος γνώσεων και δεξιοτήτων.

Αρwoγοί στη διεκπεραίωση του γενικότερου σκοπού είναι:

1. **Γλώσσα** (προφορικός και γραπτός λόγος με όλες τις προεκτάσεις: ακρόαση, διατύπωση, επικοινωνία, απαγγελία, θέατρο, γραφή, ανάγνωση, ιδιωματοισμοί, γραμματική, λεξιλόγιο, μηχανισμοί ετοιμότητας και βιωματικής συμμετοχής, καταγραφή σκέψεων, συγγραφή κειμένων).
2. **Μαθηματικά** (σχεδίαση, αναπαραγωγή, αναγνώριση γεωμετρικών σχημάτων σε έργα τέχνης π.χ. αγγεία, χαλιά κ.ά.).
3. **Μουσική** (γνωριμία με τη νεοελληνική μουσική παράδοση)
4. **Φυσική Αγωγή** (γνώσεις σχετικά με τους παραδοσιακούς χορούς, τη μουσική και το τραγούδι σε τοπικό και εθνικό επίπεδο).
5. **Εικαστικά** (γνωριμία με έργα τέχνης, φωτογράφιση και συλλογή από φωτογραφίες, κάρτες, εικόνες, ζωγραφική, κατασκευές με πηλό).
6. **Θρησκευτικά** (γνωριμία εθίμων που συνδέονται με γιορτές π.χ. Φώτα).
7. **Ιστορία** (βιωματική προσέγγιση του πολιτισμού. Παράδοση, ήθη, έθιμα).
8. **Τοπική Ιστορία** (αναγνώριση των συλλογικών προσπαθειών και των αγώνων των ανθρώπων που έζησαν στον τόπο καταγωγής του μαθητή).
9. **Πληροφορική** (αναζήτηση, συλλογή, επιλογή πληροφοριών, χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, εκτύπωση εργασιών).
10. **Μελέτη Περιβάλλοντος** (προσανατολισμός με βάση τα σημεία του ορίζοντα, διάκριση στο χάρτη ηπειρωτικής-νησιωτικής Ελλάδας, γνωριμία με πολιτιστικούς χώρους του τόπου καταγωγής, αναγνώριση καιρικών συνθηκών διαφορετικών τόπων που οδηγούν και σε διαφορετικές μορφές κατοικίας: στέγη επίπεδη σε ήπια κλίματα-στέγη με κεραμίδια σε περιοχές με χιόνια, προσέγγιση της έννοιας της συμμετοχής των δημοτών στη λύση προβλημάτων: σύλλογοι, φορείς κ.λ.π.).
11. **Γεωγραφία** (αναγνώριση των συνόρων της Ελλάδας, ζωή ανθρωπίνων ομάδων σε διαφορετικά φυσικά περιβάλλοντα).

- 12. Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή** (προσδιορισμός των χαρακτηριστικών του τόπου καταγωγής, ανάπτυξη ερευνητικής διάθεσης και συμμετοχή σε ομαδικές εργασίες και δράσεις για την επίτευξη κοινών σκοπών, εμπάθυνση σε βασικές παραδόσεις και στο λαϊκό πολιτισμό της ευρύτερης περιοχής στην οποία ανήκει η κοινότητα.)

3. Καθορισμός των στόχων

- 1) Ανάληψη πρωτοβουλιών και αυτενέργεια, συνεργασία και επικοινωνία με τελική θετική στάση απέναντι στη μάθηση.
- 2) Απόκτηση εμπιστοσύνης στο προσωπικό γράψιμο, προσέγγιση του βιωματικού λόγου, διεύρυνση του λεξιλογίου.
- 3) Συνειδητοποίηση της γεωγραφικής ποικιλίας της ελληνικής γλώσσας και ενίσχυση του γλωσσικού αυτοσυναισθήματος.
- 4) Αναγνώριση στερεών, σχεδίαση σχημάτων και συμπλήρωση του συμμετρικού ενός σχήματος.
- 5) Γνωριμία με παλαιότερες συνιστώσες της νεοελληνικής εθνικής παράδοσης, εκμάθηση χορών και τραγουδιών της τοπικής παράδοσης, ψυχαγωγία και καλλιέργεια του ρυθμικού αισθητηρίου των μαθητών.
- 6) Κατανόηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και γνωριμία των διαφορετικών τρόπων εορτασμού των εορτών της θρησκείας.
- 7) Γνώση της τοπικής ιστορίας, ηθών, εθίμων και παράδοσης.
- 8) Αναζήτηση πληροφοριών στο Διαδίκτυο, χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στοιχειώδη επεξεργασία κειμένων στον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή.
- 9) Εξοικείωση με λεξιλόγιο σχετικό με πολιτισμικά στοιχεία του τόπου των μαθητών, ανάπτυξη ενδιαφέροντος για την αναζήτηση και ανάδειξη στοιχείων του πολιτισμού του τόπου καταγωγής.
- 10) Διάκριση των συνόρων της χώρας, διάκριση των νησιωτικών από τις ηπειρωτικές περιοχές, διάκριση του κλίματος, αλλά και του τρόπου ζωής που εξαρτάται από το κλίμα.
- 11) Προσανατολισμός με βάση τα σημεία του ορίζοντα.
- 12) Ομαλή ένταξη στο φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον.
- 13) Αναγνώριση της σημασίας της τοπικής αυτοδιοίκησης για την αντιμετώπιση τοπικών προβλημάτων.

2η Φάση:

Σχεδιασμός

(Εργασία σε ομάδες και χωρισμός σε υποθέματα-Διάρκεια Προγράμματος)

Οι επτά μαθητές της Β' τάξης χωρίστηκαν σε δυο ομάδες και οι δεκαπέντε μαθητές

της Ε' τάξης χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες. Με βάση την ηλικιακή αντιληπτικότητα των μαθητών γίνεται επιμερισμός εργασιών στις δυο τάξεις και ανάθεση συγκεκριμένων καθηκόντων σε κάθε μέλος ξεχωριστά.

Οι ίδιοι οι μαθητές εκδήλωσαν την επιθυμία του να ασχοληθούν με συγκεκριμένες εργασίες και μάλιστα προθυμοποιήθηκαν να συγκεντρώνουν κάθε φορά και στοιχεία που προκύπτουν κατά την έρευνά τους, χωρίς αυτά να είχαν προβλεφθεί κατά τον προγραμματισμό και την ανταλλαγή απόψεων.

Οι ομάδες έδωσαν την υπόσχεση της επικοινωνίας μεταξύ τους, ώστε να αποφευχθεί η αποσπασματική προσέγγιση του θέματος. Επιπλέον στο κοινό για τις δυο τάξεις δώρο των συζητήσεων, οι ομάδες θα αλληλοενημερώνονται και θα παραθέτουν τα συμπεράσματα και τις εμπειρίες τους που θα καθορίζουν και την εξέλιξη της εργασίας.

Το δώρο των συζητήσεων της Β' τάξης με τη δασκάλα τους θα αξιοποιείται για ζωγραφιές, κατασκευές και δραματοποιήσεις των τμημάτων του θέματος με τα οποία έχουν ασχοληθεί και των πληροφοριών που έχουν συγκεντρώσει.

Σε κάθε επόμενο κοινό δώρο τα μέλη των ομάδων μπορούν να αλλάζουν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητές τους κατά την ανάθεση νέων, διαφορετικών εργασιών.

Η τελική διάρκεια της εργασίας έχει οριστεί να συμβαδίσει με τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, ώστε οι μαθητές να εντοπίσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των τόπων που μελετούν και τα οποία προδιαγράφουν την πορεία (π.χ. έθιμα) των ανθρώπων, κατά τη διάρκεια των εναλλαγών των εποχών και των καιρικών συνθηκών.

3η Φάση:

Εκτέλεση

(Οργάνωση των δραστηριοτήτων και μεθοδολογία-συλλογή, επεξεργασία δεδομένων και σύνθεση των επιμέρους εργασιών-Παρουσίαση του προγράμματος)

Στο στάδιο αυτό ενδεχομένως να υπάρξει τροποποίηση του αρχικού σχεδίου, αν στην πράξη υπάρχουν δυσκολίες, ελλείψεις ή απόκλιση από τους αρχικούς στόχους. Η αλληλοενημέρωση των ομάδων θα επιβεβαιώνει ότι το σχέδιο εργασίας ακολουθεί τον αρχικό προγραμματισμό ή θα οδηγεί σε λήψη απόφασης για την τροποποίηση της προγραμματισμένης πορείας.

Οι πηγές πληροφόρησης για τους μαθητές δε σταματούν στα σχολικά βιβλία. Η αρχική έκθεσή τους σε ερεθίσματα πραγματοποιείται μέσα στην τάξη, όπου οι δασκάλες φροντίζουν να κινούν την προσοχή των μαθητών τους πάνω σε θέματα που αφορούν τον ηπειρωτικό τόπο καταγωγής των ιδίων και προτρέπουν σε σύγκρισή του με το νησιωτικό τόπο καταγωγής των μαθητών.

Αναζητούνται βιβλία που περιέχουν ιστορικά-και όχι μόνο-στοιχεία για το υπό μελέ-

τη θέμα (Ρόδος, Ψίνθος-Φλώρινα, Νίκη).

Γίνονται συζητήσεις με ειδικούς στον τόπο εργασίας τους (π.χ. στην κοινότητα ή στο δήμο, για ενημέρωση σχετικά με μετονομασία παλαιών τοπωνυμίων και παρουσίαση χαρτών των περιοχών).

Επιπλέον γίνεται αναζήτηση στοιχείων για τη διοίκηση της περιοχής και οι μαθητές έρχονται σε επαφή με κοινωνικούς φορείς και ενημερώνονται για τις δράσεις τους.

Επίσης, οι μαθητές προσεγγίζουν τους κατοίκους του χωριού και συλλέγουν πληροφορίες για έθιμα, ήθη, μύθους, τοπική διάλεκτο, παραδοσιακές ενδυμασίες και την ιστορία τους, ποιήματα, τραγούδια, τοπικά μουσικά όργανα, κάλαντα.

Ακόμα προσπαθούν οι μαθητές να συγκεντρώσουν φωτογραφίες και κάρτες σχετικές με τις περιοχές που μελετούν (έθιμα, φαγητά, φορεσιές, μουσικά όργανα) ή αν υπάρχει δυνατότητα να φέρουν τα ίδια τα αντικείμενα στο σχολείο (π.χ. φορούν τις παραδοσιακές φορεσιές και φωτογραφίζονται ή φέρνουν κασέτες με παραδοσιακή μουσική και τραγούδια και μαθαίνουν να χορεύουν με τη βοήθεια των δυο δασκάλων τους.

Επισκέπτονται αξιοθέατα, μνημεία και εκκλησίες του τόπου τους, τα φωτογραφίζουν και προσπαθούν να τα παρουσιάσουν με κατασκευές τους από πηλό (π.χ. αγγεία με γεωμετρικά μοτίβα) ή να ζωγραφίσουν τον τόπο τους. Αναζητούν έργα τέχνης (π.χ. κτίρια, χαλιά, κ.ά.) και ανακαλύπτουν σ' αυτά σχεδιασμένα συμμετρικά σχήματα.

Επικοινωνούν μέσω Η/Υ με μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Νίκης και αντλούν πληροφορίες για την ιστορία του. Παίρνουν συνέντευξη από τις δασκάλες τους σχετικές με τον τόπο καταγωγής αυτών.

Ψάχνουν στοιχεία στο διαδίκτυο, εκτυπώνουν χάρτες της Ρόδου και της Φλώρινας.

Ζωγραφίζουν παραμύθια και ποιήματα του τόπου τους. Δραματοποιούν παραμύθια βιώνοντας τους ρόλους.

Στη συνέχεια οι μαθητές θα συνθέσουν τις επιμέρους εργασίες τους σε μια συνολική παρουσίαση, αφού προηγουμένως επεξεργαστούν τις συνεντεύξεις, ασκήσουν κριτική στα στοιχεία που συγκέντρωσαν, συγγράψουν τα τελικά κείμενα και διατυπώσουν τα συμπεράσματά τους.

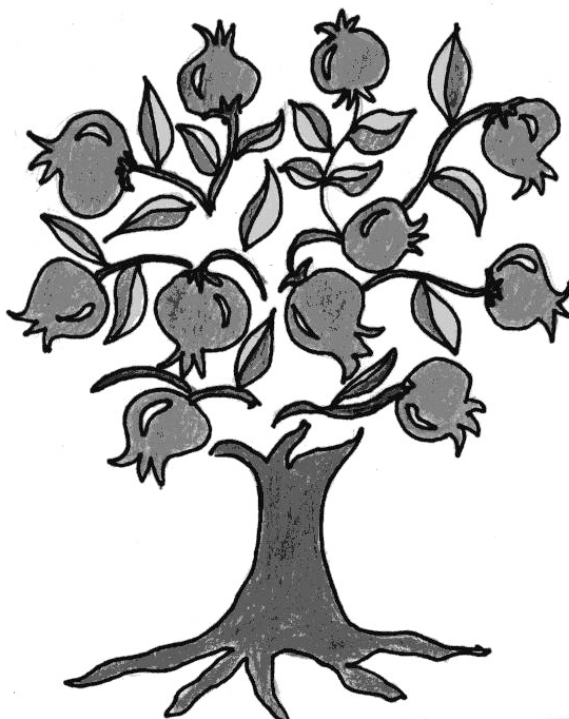
Τέλος, οι μαθητές θα παρουσιάσουν την εργασία τους στους συμμαθητές τους στο σχολείο, στους γονείς τους, στην ευρύτερη κοινότητα. Ταυτόχρονα θα παρουσιάσουν θεατρικά και παιχνίδια ρόλων και θα εκθέσουν τη ζωγραφική τους, τις κατασκευές τους, τις φωτογραφίες και το έντυπο υλικό τους.

4η Φάση:

Αξιολόγηση

Στο τελευταίο αυτό στάδιο, με συζήτηση μέσα στην τάξη, γίνεται αναζήτηση του βαθμού στον οποίο επιτεύχθηκαν οι στόχοι που είχαν τεθεί.

ΘΕΜΑ: «Διαχείριση Συναισθημάτων»
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΠΑΡΟΥ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Εύα Ντουμανίδου
Τάξη Ε1

Στόχοι:

Το πρόγραμμα έχει σαν στόχο να επιτρέψει τα παιδιά να αναπτύξουν:

- Ικανότητες δράσης, επιλογής και απόφασης με ένα τρόπο αυτόνομο και υπεύθυνο.
- Ικανότητες αντιμετώπισης της πραγματικότητας και των συγκρούσεων.
- Ελευθερία της έκφρασης και του λόγου.
- Σεβασμός της προσωπικότητας του άλλου.
- Το αίσθημα της ομαδικότητας.
- Τόνωση της αυτοεκτίμησης.

Μέθοδος:

Βιωματική Μέθοδος

(Μοντέλο συναισθηματικής και ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης)

Η βιωματική μέθοδος στηρίζεται στο βίωμα, στην εμπειρία. Τα βιώματα εγκαθίστανται

στην ψυχή μας μέσα από τα συναισθήματα, τα οποία ζούμε έντονα και επηρεάζουν ή κατευθύνουν τις πεποιθήσεις μας, τις ιδέες μας, τις στάσεις μας και τη συμπεριφορά μας.

Διάφορα στάδια κάθε σύγκρουσης:

A. Εισαγωγή στο θέμα

Τοποθετούμε τα παιδιά απέναντι σε μια απλή κατάσταση σύγκρουσης είτε μέσα από ένα παιχνίδι είτε μέσω μιας αφήγησης.

B. Συνειδητοποίηση

Κατά τη διάρκεια μιας συζήτησης, βοηθούμε τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν τη σύγκρουση, να ανακαλύψουν τις συνιστώσες της, να τοποθετηθούν απέναντί της και τέλος να αναζητήσουν και να επιλέξουν λύσεις για κάθε περίπτωση.

Γ. Διερεύνηση

Με ερωτήσεις, θα οδηγήσουμε τους μαθητές να καταλάβουν ότι παρόμοιες συγκρούσεις συμβαίνουν και κάτω από άλλες συνθήκες, θα τους βοηθήσουμε να οριοθετούν το πρόβλημα, θα τους προτρέψουμε να ανακαλύψουν και να επιλέξουν τις λύσεις για τις συγκρούσεις που παρουσιάζονται.

Αυτή η φάση διερεύνησης έχει σαν στόχο να επιτρέψει στα παιδιά να απομακρυνθούν από τη παρούσα κατάσταση σύγκρουσης.

Δ. Γενίκευση

Σε αυτή τη φάση τα παιδιά θα πρέπει να είναι ικανά να προχωρήσουν μόνα τους, κάτω από διαφορετικές συνθήκες, στη συνειδητοποίηση της σύγκρουσης, στην αναγνώρισή της και στην αναζήτηση λύσεων. Αυτή είναι η πορεία προς την αυτονομία.

Προετοιμασία:

A. Δημιουργία κύκλου

Σε κάθε δώρο τα παιδιά διαμόρφωναν την τάξη, σχηματίζοντας ένα κύκλο με τα καρεκλάκια τους. Βασικός σκοπός ήταν η δημιουργία ενός κλίματος ισοτιμίας και άμεσης οπτικής επαφής.

B. Απαράβατος κανόνας

- Κανείς δεν διακόπτει τον άλλον, δε σχολιάζει τη γνώμη του άλλου.

Κανόνας απαράβατος και αδιαπραγμάτευτος για τη συμμετοχή στην ομάδα.

Γ. Υπογραφή Συμβολαίου

Κάθε παιδί υπέγραψε ένα ατομικό συμβόλαιο, στο οποίο από τη μια δέχεται τον αδιαπραγμάτευτο κανόνα της ομάδας και από την άλλη δηλώνει τι προσφέρει στην ομάδα.

Δ. Δικαιώματα

Κάθε μέλος της ομάδας έχει το δικαίωμα:

- της αποχώρησης
- της μη συμμετοχής
- της σιωπής
- της έκφρασης

Πραγματοποίηση προγράμματος:

Α. Συναισθηματική σύγκρουση

Φόβος

- Τα παιδιά σχημάτισαν τον κύκλο. Η δασκάλα διάβασε δυο ιστορίες παιδιών που φοβόνταν κάτι συγκεκριμένο. Έγινε συζήτηση για τους φόβους των συγκεκριμένων παιδιών.
- Τα παιδιά άρχισαν να μιλάνε για τους δικούς τους φόβους. Στην αρχή ήταν διστακτικά, μετά άρχισαν να χαλαρώνουν και να ανοίγονται.
- Η δασκάλα ανέφερε τους δικούς της φόβους.
- Τα παιδιά αντιλήφθηκαν πως έχουν κοινούς φόβους κι άρχισαν να εκφράζονται ελεύθερα.
- Για χαλάρωση τα παιδιά μιμήθηκαν ανά δυο διάφορους φόβους στο κέντρο του κύκλου και διασκέδασαν πολύ.
- Δημιουργία ενός ατομικού ημερολογίου, όπου τα παιδιά μπορούσαν να γράψουν ό,τι θέλουν, να ζωγραφίσουν κι αν το επιθυμούν να το εκφράσουν στα άλλα μέλη της ομάδας.
- Τα παιδιά διαβάζουν, όσα το επιθυμούν, το ημερολόγιό τους. Τα περισσότερα αναφέρονται στους φόβους. Αρκετά παιδιά ζωγραφίζοντας ή γράφοντας ποιήματα γελοιοποιούν το φόβο τους. Δημιουργείται κλίμα ευχάριστο.
- Δίνεται ένα ερωτηματολόγιο όπου τα παιδιά έπρεπε να σημειώσουν τους φόβους τους. Είναι ανώνυμο.
- Γίνεται στον πίνακα καταγραφή των αποτελεσμάτων και βγάζουμε τα στατιστικά. Τα περισσότερα παιδιά βάζουν ονοματεπώνυμο.
- Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων.

Οι περισσότεροι φόβοι αναφέρονται στις σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους.

- Μη με μαλώσουν
- Μη με κοροϊδέψουν
- Μην πάρω κακούς βαθμούς
- Συζήτηση πάνω στα συμπεράσματα.
- Για χαλάρωση γράφτηκε μια ιστορία. Ξεκίνησε από τη δασκάλα και συνέχισε κάθε παιδί. Η ιστορία είχε μέσα το στοιχείο του φόβου.

Συναισθήματα

- Δίνεται σε κάθε παιδί, σε φωτοτυπικό χαρτί, ένα σπιτάκι με κλειστή την πόρτα.
- Κάθε παιδί ανοίγει την πόρτα και βλέπει την εικόνα ενός παιδιού που βρίσκεται συναισθηματικά φορτισμένο. Περιγράφονται τέσσερις συναισθηματικές καταστάσεις.
- Κάθε παιδί περιγράφει τη δικιά του εικόνα. Η κάθε εικόνα έχει διάφορες ερμηνείες.
- Γίνεται συζήτηση για τα συναισθήματα, πώς εκφράζονται, τι αισθανόμαστε, την έκφραση του προσώπου, τη στάση του σώματος.
- Γράφονται στον πίνακα τα χαρακτηριστικά του κάθε συναισθήματος.
- Τέλος τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες, ανάλογα με το σπιτάκι τους, και στη συνέχεια παρουσιάζουν στον κύκλο μια ιστορία ολοκληρωμένη για το παιδί του σπιτιού τους, προσπαθώντας να δώσουν λύση στη συναισθηματική φόρτιση του παιδιού.

Θυμός

- Τα παιδιά, βλέποντας την εικόνα ενός θυμωμένου παιδιού, αρχίζουν να ερμηνεύουν το δικό τους θυμό και τους τρόπους που αυτός εκφράζεται.
- Περιγράφουν τις εκδηλώσεις του θυμού τους και τι επιπτώσεις έχουν αυτές για τους ίδιους και για τους γύρω τους.
- Προσπαθούμε να δώσουμε λύσεις για να αντιμετωπίζουμε το θυμό μας.
- Σε χάρτινα πιατάκια κάθε παιδί ζωγραφίζει ένα πρόσωπο, αποτυπώνοντας κάποιο συναίσθημα.

Συμπεράσματα-Σχόλια

Τέτοια προγράμματα βοηθούν τα παιδιά:

- Να αντιλαμβάνονται τη σημασία εκτίμησης του εαυτού τους και των άλλων.
- Να αναγνωρίζουν το πλήθος των ανθρώπινων συναισθημάτων και τους τρόπους αντιμετώπισής τους.
- Να μπορούν να συνεργάζονται με άλλους.
- Να αναγνωρίζουν ότι τα άτομα ανήκουν σε πολλές ομάδες μέσα στις οποίες όλοι έχουν διαφορετικό ρόλο.
- Να καταλάβουν ότι οι αντιδράσεις των ατόμων στα γεγονότα ποικίλλουν και ότι τα αισθήματα και τα συναισθήματα των ανθρώπων πρέπει να γίνονται σεβαστά.
- Να καταλάβουν ότι οι πράξεις μας έχουν αντίκτυπο στον εαυτό μας και στους άλλους.
- Τέλος, να καταλάβουν την έννοια της φιλίας και της πίστης και να αρχίσουν να καλλιεργούν δεξιότητες απαραίτητες για τη δημιουργία σχέσεων.

